

ATHENS voice

102.5
ATHENS
VOICE
RADIO

**BE A
VOICE
NOT AN
ECHO**

Joker

MOVEMENT.RADIO

DEMAND
THE UNEXPECTED

ΑΠΟ 02.11.20

→ onassis.org
→ movement.radio

ONASSIS
STEGI

Σε συνεργασία με

MOVEMENT. RADIO

EDITO

Του Φώτη Γεωργελέ

Οφείλουμε μια μεγάλη συγνώμη στον πρύτανη του Οικονομικού Πανεπιστημίου για τη δημοσιοποίηση της φωτογραφίας μιας στιγμής που υποφέρει. Του οφείλουμε συγχρόνως ως κοινωνία και ένα μεγάλο ευχαριστώ. Γιατί αυτή η σοκαριστική φωτογραφία ήταν η αιτία να σπάσει η συνωμοσία της απόκρυψης και να αντιληφθούν όλοι τι σημαίνει πολιτική βία. Το γεγονός είχε συμβεί μερικές μέρες πριν και είχε περάσει όπως πάντα στα ψιλά της ειδησεογραφίας. Στη ρουτίνα των πανεπιστημίων, λέξεις αφηρημένες, «προπληκτισμός», «συνθήματα», «παρέμβαση» στη Σύνοδο, «χτίσιμο» γραφείων, φροντισμένες λέξεις πάντα, που κάνουν το κακό κοινότοπο. Η φωτογραφία παρέπεμπε σε σκοτεινές εποχές συνθησιών προσωπικοτήτων αλλά στα ελληνικά πανεπιστήμια ξέρουν ότι έχουν συμβεί και χειρότερα. Κάποτε τους είχαν βάλει μπρούμυτα στο πάτωμα με τα χέρια στο σβέρκο. Καθηγήτριες λένε ότι όταν φεύγουν το βράδυ με το αυτοκίνητό τους, τις ακολουθούν και κόβουν βόλτες επιδεικτικά έξω από το σπίτι. Πριν μερικές βδομάδες, άλλωστε, είχαν επιτεθεί για δεύτερη φορά στο σπίτι ενός δημοσιογράφου και έγραψαν συνθήματα απ' έξω. Δεν υπάρχει πιο αποκάλυψη μορφή φασιστικού εκφοβισμού από την επίθεση στο εργασιακό ή το οικογενειακό άσυλο ενός ανθρώπου. Είναι η ωμή απειλή: Υπάρχει κάποια ομάδα που σε παρακολουθεί, ξέρει πού μένεις, ελέγχει την προσωπική σου ζωή, τρομάζει τα ανήλικα παιδιά σου, είναι στο χέρι της τι θα πάθεις και πότε. Ακόμα κι αν δεν το έχεις σκεφτεί πολύ, ακόμα κι αν δεν συμπαθείς τα θύματα, μπορείς να νιώσεις την παγωμένη απειλή που κρύβεται κάτω από τις κουκούλες, μπορείς να καταλάβεις τι θα ένιωθαν τα δικά σου παιδιά αν έβλεπαν το σύνθημα «ψόφα» για τον πατέρα τους. Γι' αυτό κάθε φορά που συμβαίνουν τέτοια ανατριχιαστικά γεγονότα, από την αμέσως επόμενη ώρα, ο πολιτικός βραχιόνας του εκφοβισμού αναλαμβάνει να δικαιολογήσει τη βία, να τη σχετικοποιήσει, να τη μεταμφιέσει, να κρύψει τους σκοπούς της. Κυρίως να της αλλάξει όνομα, να μας κάνει να μη βλέπουμε αυτό που συμβαίνει αλλά κάτι άλλο. Μιλάνε για μογιές, για συνθήματα, για προκληξίες, για «υπερβολές», μιλάνε για αστικά πταίσματα για να αποκρύψουν το πολιτικό έγκλημα: τον πολιτικό εκφοβισμό. Τη φήμωση του Τύπου, την κυριαρχία στα πανεπιστήμια, την εξόντωση των αντιθετων απόψεων.

Δεν χρειάζεται παρά να κάνεις μια βόλτα στους τίτλους των ελληνικών ΜΜΕ και θα βρεις μπόλικους συμπαθόντες της πολιτικής βίας. «Παρέμβαση» ονομάζουν αυτές τις επιθέσεις πολλά Μέσα ενημέρωσης. Παρέμβαση; Παρέμβαση λέμε όταν παίρνεις τον λόγο σε ένα συνέδριο, σε μια συνέλευση. Παρέμβαση λέμε όταν παίρνεις τηλέφωνο για να παρέμβεις σε μια εκπομπή. Σε ποια ελληνικά θεωρείται παρέμβαση η επίθεση στο σπίτι ή το γραφείο κάποιου; Κάποιοι δεν αρκούνται καν στην «παρέμβαση», πρέπει να γίνει ξεκάθαρο ότι το θύμα είναι ο ένοχος: «Παρέμβαση από την αναρχική συλλογικότητα μετά τα εμετικά του σχολία». Όχι απλώς δεν ήταν τίποτα σημαντικό αλλά μια απλή παρέμβαση, όχι απλώς δεν μιλάμε για τάγματα εφόδου που τρομοκρατούν κραδαινοντας λιστούς, βαριοπούλες και πυροσβεστήρες, αλλά για «συλλογικότητες» λες και πρόκειται για φοιτητικές λέσχες, αλλά και το βάρος πέφτει στις απόψεις του θύματος. Ας πρόσεχε. Αν το θέμα δεν θαφτεί γρήγορα και υπάρξει αντίδραση, αν υπάρξουν διαμαρτυρίες, συλλογές υπογραφών εναντίον της βίας, αρχίζουν οι αποκάλυπτες απειλές: «Να τους έχουμε όλους μαζεμένους να μην τους ψάχνουμε». Ποιοι να μας έχουν μαζεμένους, ποιοι μας ψάχνουν και γιατί μας ψάχνουν; Παραδόξως, κανένας εισαγγελέας δεν ζητάει εξηγήσεις, είναι απασχολημένη η Δικαιοσύνη με τις μηνύσεις κατά συγγραφέων από τον εξ επαγγέλματος μνηστή της χώρας.

Μετά τον δημοσιογραφικό βραχιόνια ακολουθεί ο πολιτικός για να σχετικοποιήσει τη βία. «Το να γράψει κάποιος στην πυλωτή σου συνθήματα δεν είναι διατάραξη οικιακής ειρήνης αλλά θεωρητικά μόνο φθορά ξένης ιδιοκτησίας και χρειάζεται έγκληση». Μετατροπή της βίας σε πταίσμα του αστικού κώδικα, λες και τσακώνονται κάποιοι για την προτεραιότητα στα φανάρια: Από μαρκαδόρο και τρικάκια δεν πέθανε ποτέ κανείς / Ε, βία τώρα, σιγά, ένα γιαουρτάκι δηλαδή / Τι κακό έχουν οι μολότοφ; Ανάλογα από ποια μεριά είσαι, από κει που πέφτουν ή από εκεί που φεύγουν / Δεν πέθανε κανείς από μολότοφ / Ε, ρόπαλα ήταν, δεν ήταν και καλάσνικοφ / Τι αδίκημα συνιστά να μεταφέρεις μολότοφ; / Κόκκινες μογιές, ένα πταίσμα ήταν, ένα ελαφρύ πλημμέλημα / Δεν είναι τρομοκρατία,

είναι πολιτικός ακτιβισμός / Σιγά τον εγκληματία, τον τοξοβόλο. Πολιτικό άλλοθι στις παρακρατικές ομάδες, νομιμοποίηση των επιθέσεων, ενίσχυση του στόχου τους, δηλαδή την οριστική φήμωση όποιου ενοχλεί.

Στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες η πολιτική βία είναι εκτός συνταγματικού τόξου. Όλες αυτές οι προσπάθειες σχετικοποίησης της βίας που τη μετρούν με όρους αστικού κώδικα, αν είναι πταίσμα ή πλημμέλημα, προσπαθούν να κρύψουν αυτό ακριβώς. Όλος ο πολιτισμένος κόσμος ασχολείται με το bullying. Το διαβάζουμε, το ακούμε στα δελτία ειδήσεων, μας σφιγγεται η καρδιά με το κοριτσάκι που γλείφει το πάτωμα, κλαίμε τον άτυχο Γιακουμάκη. Γιατί; Για παιδικά πταίσματα; Όχι φυσικά. Επειδή ξέρουμε ότι ο εκφοβισμός, η επιθετικότητα, ο τραμπουκισμός στις τρυφερές ψυχές δημιουργεί τραγωδίες και πολύ συχνά μεγαλώνει θύματα, ακρωτηριασμένες προσωπικότητες, ενήλικες σημαδεμένους με τραύματα που δεν μπορούν να ξεπεράσουν και ενήλικες θύτες, τραμπούκους που θα προσπαθούσαν και πάλι να επιβληθούν με τη βία. Αλλιώς γιατί συζητάμε; Γιατί κάποια την είπαν «χοντρέλα» και της πέταξαν κάτω την τυρόπιττα; Σιγά το έγκλημα. Και κάποιοι τον είπαν «αδερφή»; Σιγά μωρέ, μέχρι να πάει φαντάρος θα το έχει ξεχάσει, έτσι δεν λένε;

Όχι, εμείς δεν λέμε. Ίσα ίσα. Μιλάνε για τον βιασμό της προσωπικότητας του άλλου, για εκφοβισμό, προσβολή της αξιοπρέπειας. Δεν συζητάμε αν θεωρείται αδίκημα να πεις τον άλλον «φλώρο». Λέμε ότι το μπουλινγκ δεν είναι ανεκτό στα σχολεία μας. Τελεία και παύλα. Το ίδιο φυσικά είναι το πολιτικό μπουλινγκ. Γι' αυτό δεν είναι ανεκτό στη δημοκρατία μας. Γιατί επιβάλλει την εξουσία κάποιων με τη βία. Εμείς μπορούμε να λέμε ό,τι θέλουμε, εσείς όχι. Εμείς μπορούμε να δέρνουμε, εσείς θα εισάστε προσεκτικοί όταν μιλάτε. Αλλιώς ξέρουμε πού μένετε, πού διασκεδάζετε, πού συχνάζετε. Κολλάμε τις φάτσες σας στους τοίχους, σας βιντεοσκοπούμε με ταμπέλα στον λαιμό. Καλώς ήλθατε στο Τρίτο Ράικ.

Αυτοί που υφίστανται τις επιθέσεις μπαίνουν στον ρόλο του θύματος. Πρέπει να προστατεύσουν τον εαυτό τους, τις οικογένειές τους. Κάθε τους λέξη στοχοποιείται. Οι κουκουλοφόροι κτυπάνε, καίνε, σπάνε, οι πηκίοι αυτοурγοί απειλούν ανοικτά, πρόσεχε τι λες, προκαλείς τη «δικαιη οργή». Στο καθεστώς φόβου η απειλή είναι δυνατότερη κι από την πραγματοποίησή της, όλες οι συμμορίες το ξέρουν αυτό. Μα δεν είναι σοβαρό, λένε με αφέλεια δήθεν, παλαιμαχοί δημοσιογράφοι και πολιτικοί καριέρας. Μια προκήρυξη, ένα σύνθημα είναι, δεν είναι και τίποτα. Στη χώρα που θρηνεί δεκάδες θύματα και εκατοντάδες τραυματίες, στη χώρα που ο πρωθυπουργός, ο δήμαρχος, ο υπουργός, έχουν θύματα στο προσωπικό τους περιβάλλον, το σύνθημα, ας πούμε, «το '89 έγινε μοσή δουλειά», είναι ένα σύνθημα ή δολοφονική απειλή; Ρωτήστε τα παιδιά του Μπακογιάννη.

Ας το πούμε με το όνομά του: Οι επιδρομές στα σπίτια και τα γραφεία, τα πανεπιστήμια και τα μέσα ενημέρωσης, είναι πολιτικό μπουλινγκ. Έχουν στόχο τη φήμωση της αντιθετης φωνής. Έχουν στόχο να αναγκάσουν τους αντιπάλους σε σιωπή. Να φοβούνται, να έχουν απώλειες, έξοδα, χαμένες δουλειές, τρομαγμένα παιδιά, φοβισμένους γείτονες που καταλαβαίνουν αλλά τι χρωστάνε κι αυτοί να βλέπουν τα αυτοκίνητά τους καμένα; Δημοσιογράφοι ξαφνικά σιωπούν, αλλάζουν αντικείμενο, πηγαίνουν να ζήσουν στην επαρχία, στο εξωτερικό, καθηγητές αποσύρουν τις υποψηφιότητές τους από τις πρωτανικές εκλογές, κοιτάνε τη δουλειά τους, κοιτάνε χαμηλά, κόμματα δεν μπορούν να κάνουν ούτε προεκλογική συγκέντρωση. Αυτός είναι ο ορισμός του πολιτικού εκφοβισμού. Υπάρχει περίπτωση να μην το ξέρουν όλοι αυτοί οι ρομαντικοί δήθεν που βλέπουν τάχα με κατανόηση τα «παιδιά» που κάνουν «ακτιβισμό»; Ο τελευταίος από αυτούς έχει 26 άτομα φρουρά. Ξέρουν πάρα πολύ καλά τι κάνουν.

Πολλά χρόνια τώρα το κομματικό σύστημα έχει αποδεχτεί την πολιτική βία ως μέρος του πολιτικού παιχνιδιού. Αλλιώς δεν θα επιβίωνε ανενόχλητη τόσο καιρό. Η κοινωνία μας, τουλάχιστον σ' αυτό, πρέπει να δώσει μια σαφή απάντηση. Το πολιτικό μπουλινγκ δεν είναι ανεκτό σε μία κοινοβουλευτική δημοκρατία. Απαγορεύεται. Εξορίζεται. Όποιος προσπαθεί να το κρύψει αυτό, είναι εχθρός της δημοκρατίας. Στις δημοκρατίες δεν υπάρχουν κουκούλες. Αν αυτό δεν τελειώσει, δεν έχει νόημα να συζητάμε τίποτε άλλο. **Α**

Τι κάνω όταν εντοπίσω στον δρόμο μου ένα εγκαταλειμμένο αυτοκίνητο;

13 χρήσιμες υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων

που μπορούν να δώσουν λύσεις στην καθημερινότητά μας

Της ΤΑΝΙΑΣ ΔΕΛΗ

«Αν θέλετε, μου φέρανε σήμερα παγωτά. Πάρτε πριν χειμωνιάσει».

(Περιπετράς σε πελάτη, περιοχή Χίλτον, Δευτέρα απόγευμα)

«Είχε και 82άρα αλλά δεν θα χωρούσε στο σπίτι».

(Κυρία που μόλις έχει αγοράσει τηλεόραση, μιλάει στο κινητό της, περιμένοντας στην ουρά για το ταμείο σε μεγάλο κατάστημα ηλεκτρονικών, Μαρσούσι, Σάββατο πρωί)

-Τις σακούλες σκουπιδιών δεν τις πήρατε τελικά; -Όχι, ήταν πολύ ακριβές.

(Διάλογος ταμία - πελάτη σε σουπερ μάρκετ, Νεάπολη, Σάββατο πρωί)

-Ναι, είναι πολύ επώδυνη επέμβαση και το χειρότερο είναι ότι πρέπει να κάνεις αποχή από το σεξ για μεγάλη περίοδο.

-Πόσο δηλαδή; -Μια εβδομάδα.

(Γυναίκοσυνζήτση, σε cafe της πλατείας Εξαρχείων, Τετάρτη απόγευμα)

Έξαλλη και κάπως αγενής ηλικιωμένη κυρία, στο ταμείο σουπερ μάρκετ: -Θέλω να σας επιστρέψω τον ατμομάγειρα που αγόρασα χτες. -Μάλιστα, κυρία μου. Πού είναι ο ατμομάγειρας; -Σπίτι.

...η συνέχεια:

-Μα πώς θα τον αλλάξουμε αν δεν τον φέρετε πίσω; -Έχει φαγητό μέσα και έχει κολλήσει, δεν ανοίγει. -Φέρτε τον με το φαγητό μέσα. -Ωραία! ΠΑΩ! (έξαλλη)

(Αγία Παρασκευή, Τρίτη μεσημέρι)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ

panikoval500@gmail.com

Ηλεκτρονικά ραντεβού

Στόχος είναι να γίνει η ζωή μας πιο απλή, αλλά και να αποφευχθεί ο συγχρωτισμός στις διάφορες δημοτικές υπηρεσίες. Η πλατφόρμα είναι το www.rantevou.cityofathens.gr και μέσω αυτής μπορείτε να κλείσετε ραντεβού με τις υπηρεσίες του δήμου, να κάνετε ηλεκτρονικά τις πληρωμές σας, να αναζητήσετε πρωτόκολλα, να ενημερωθείτε για τους όρους δόμησης. Η είσοδος στην πλατφόρμα γίνεται ηλεκτρονικά, με τους προσωπικούς κωδικούς Taxisnet. Εναλλακτικά, καλέστε στο 1595 για να κλείσετε το ραντεβού σας.

Εγκαταλειμμένα οχήματα

Την αρμοδιότητα της απομάκρυνσης των εγκαταλειμμένων οχημάτων έχει το Τμήμα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων της Διεύθυνσης Καθαριότητας Ανακύκλωσης και οι πολίτες, αν βλέπουν στη γειτονιά τους καιρό κάποιο όχημα παρατημένο, μπορούν να επικοινωνούν με το 1595 και με το 2103470763. Από τον Σεπτέμβριο του 2019 έχουν απομακρυνθεί από τους δρόμους της πόλης περισσότερα από 2.000 εγκαταλειμμένα αυτοκίνητα και δίκυκλα.

Απορριψη ογκωδών αντικειμένων

Οι δημοτικές αρχές συνιστούν εάν πρόκειται να πετάξουμε κάποιο ογκώδες αντικείμενο, όπως ένα παλιό έπιπλο, ένα στρώμα κ.λπ., να καλέσουμε στο 1595. Στην επικοινωνία θα υπάρξει μια συνεννόηση για την ημέρα και την ώρα απόρριψης του αντικειμένου ώστε να περάσει ο δήμος και να το μαζέψει, προκειμένου να μη δημιουργούνται προβλήματα στην κυκλοφορία των πεζών και μεγαλύτερη ρύπανση.

Ανακύκλωση ηλεκτρικού και ηλεκτρολογικού υλικού

Με τον ίδιο τρόπο γίνεται και η ανακύκλωση των ηλεκτρικών και ηλεκτρολογικών συσκευών (ψυγείο, Η/Υ κ.ά), δηλαδή με ένα τηλεφώνημα στο 1595 προκειμένου να κανονιστεί ο χώρος και ο χρόνος που οι πολίτες μπορούν να απορρίψουν τα αντικείμενα ώστε να περισυλλεχθούν από τα συνεργεία του δήμου.

Ανακύκλωση ρούχων

Γίνεται στους κόκκινους κάδους, όπου μπορείτε να απορρίψετε ρούχα, παπούτσια, λευκά είδη, τσάντες και αξεσουάρ. Αυτά που είναι σε καλή κατάσταση προσφέρονται σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ενώ τα υπόλοιπα προωθούνται για επανάχρηση. Μπορείτε να δείτε πού υπάρχουν κόκκινοι κάδοι στο www.recycom.gr/cms/δημος-αθηναίων

Φροντίδα πρασίνου

Αν κοντά στο σπίτι σας βρίσκεται κάποιος παρατημένος χώρος πρασίνου, ένα κοινόχρηστο πάρτι για παράδειγμα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη Διεύθυνση Πρασίνου και Αστικής Πανίδας, η οποία έχει την ευθύνη της συντήρησης όλων των κοινόχρηστων υποδομών πρασίνου. Τμήμα Πρασίνου 1ης Δημοτικής Κοινότητας: 2103251742, Τμήμα Πρασίνου 2ης και 3ης Δημοτικής Κοινότητας: 2107525470, Τμήμα Πρασίνου 4ης και 5ης Δημοτικής Κοινότητας: 2108663533, Τμήμα Πρασίνου 6ης και 7ης Δημοτικής Κοινότητας: 2108664077.

Λειτουργία των λαϊκών αγορών

Στα όρια του Δήμου Αθηναίων λειτουργούν επισήμως 44 λαϊκές αγορές, για τις οποίες μπορείτε να ενημερωθείτε στην ιστοσελίδα www.cityofathens.gr/node/934. Βιολο-

γικές λαϊκές θα βρείτε στο Κολωνάκι, στην Πλατεία Δεξαμενής κάθε Παρασκευή (14.30-17.30), και στα Κάτω Πατήσια, Πάτμου & Καραβία, κάθε Σάββατο (09.00-14.00).

Ηλεκτρονικό «ραντεβού» για δημοτικά κολυμβητήρια (όταν ξανανοιξουν)

Ηλεκτρονικά, πλέον, προγραμματίζονται οι επισκέψεις στα 4 δημοτικά κολυμβητήρια του Δήμου Αθηναίων (Σεράφειο, Κολοκυνθού, Γκράβα, Γουδή), για την αποφυγή του συγχρωτισμού. Τα «ραντεβού» για άσκηση ή την ακύρωσή της, αλλά και για πληροφορίες εγγραφής κ.λπ., γίνονται μέσα από το www.rantevou.orpanda.gr. Αν πάλι δεν καταφέρετε να ολοκληρώσετε τη διαδικασία, μπορείτε να κλείσετε το ραντεβού σας επικοινωνώντας τηλεφωνικά με τη γραμματεία του κάθε κολυμβητηρίου. Σεράφειο 2103313334, Κολοκυνθού 2105153725 & 726, Γκράβα 2102282714, 2102287506, Γουδή 2107771990, 2107794408.

Αδέσποτα ζώα

Με τα αδέσποτα ζώα της πόλης ασχολείται το Τμήμα Αστικής Πανίδας. Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί του τόσο αν θέλετε να υιοθετήσετε κάποιο ζώακι όσο και αν θέλετε να κάνετε κάποια καταγγελία. 2103239201-202, t.astikis.panidas@athens.gr

Νέες πιάτσες ταξί

Οκτώ νέες πιάτσες ταξί δημιουργεί ο Δήμος Αθηναίων, με στόχο τόσο την καλύτερη εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού, όσο και τη βελτίωση των συνθηκών δουλειάς των επαγγελματιών αυτοκινητιστών. Οι οκτώ νέες πιάτσες έρχονται να προστεθούν στις έξι νόμιμες πιάτσες που λειτουργούσαν έως σήμερα. Ήδη έχουν δοθεί θέσεις στις έξι από τις οκτώ νέες πιάτσες, στις οδούς Σοφοκλέους, Ευριπίδου, Πλατεία Μοναστηρακίου, Αγίων Ασωμάτων, Ομήρου και Σίνα.

Δημιουργικός ελεύθερος χρόνος

Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης για ενήλικες και παιδιά, σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα, τα Κέντρα Δημιουργικής Μάθησης, πραγματοποιεί ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων. Μεταξύ άλλων, θα βρείτε κατασκευή κοσμημάτων, παραδοσιακού χορού, ζωγραφική, θέατρο, κατασκευή κούκλας κ.λπ. Πληροφορίες: 2105284995.

Κάντε ένα αίτημα ή μια καταγγελία

Μπορείτε να στείλετε ένα αίτημα για κάποιο θέμα που αφορά στην πόλη, μία πρόταση ή μια καταγγελία. Μπορείτε, επίσης, να ενημερωθείτε για την εξέλιξη του αιτήματός σας. Όλα αυτά γίνονται στο www.cityofathens.gr/khe/crm, όπου θα πρέπει πρώτα να κάνετε την εγγραφή σας στο σύστημα.

Επίσκεψη στα δημοτικά ιατρεία

Εξυπηρετούν υπηρεσίες που δεν απαιτούν εισαγωγή σε νοσοκομείο, γίνονται πρωτοβάθμια οδοντιατρική φροντίδα, παρακολούθηση χρόνιων πασχόντων, συνταγογράφηση υπό προϋποθέσεις, χορήγηση ιατρικών πιστοποιητικών υπό προϋποθέσεις, εργαστηριακές εξετάσεις κ.ά. 1ο Δημοτικό Ιατρείο - Καλοπούλειο Υγειονομικό Κέντρο, Σόλωνος 78, Αθήνα, 2103626587, 2ο Δημοτικό Ιατρείο - Νέος Κόσμος, Φανοσθένους και Φρειδερίκου Σμιθ, 2109239865, 3ο Δημοτικό Ιατρείο - Πετράλωνα, Θεσσαλονίκης & Ηρακλειδών, 2103427515 & 2103427513, 4ο Δημοτικό Ιατρείο - Κολωνός, Προποντίδος & Αγίας Σοφίας 110, 2105121921, 5ο Δημοτικό Ιατρείο - Άνω Πατήσια, Σαρανταπόρου 4,6ο Πολυδύναμο Δημοτικό Ιατρείο Κυψέλης - Κυψέλη, Χανίων 4β, 2108836200. ●

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Loui Jover**. Γεννήθηκε στην Ουγγαρία, κατάγεται από τη Σερβία, αλλά ζει στο Κουίνσλαντ της Αυστραλίας. Το 1980 σπούδασε γραφικές τέχνες και προχώρησε αποκτώντας Advanced Certificate στην Οπτική Επικοινωνία. Ζωγραφίζει καθημερινά και με το ίδιο πάθος από μικρό παιδί. Την περίοδο της στρατιωτικής του θητείας εργαζόταν σαν εικονογράφος και φωτογράφος του στρατού. Στην αρχή της καλλιτεχνικής του καριέρας ζωγράφιζε λάδια και ακριλικά, ενώ ασχολήθηκε με τη γλυπτική και το κολλάζ. Τα έργα όμως που τον έκαναν να ξεχωρίσει ήταν εκείνα που ζωγράφιζε με μελάνι πάνω στις τυπωμένες σελίδες παλιών βιβλίων. Ο Loui Jover έχει συμμετάσχει σε πολλές συλλογικές εκθέσεις και έχει κάνει τρεις ατομικές. Το σημερινό εξώφυλλο είναι ένα κολλάζ πάνω στο γνωστό γινωμικό του Αλβέρτου Αϊνστάιν.

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΑ ΒΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Πρότυπος χώρος Τουρισμού και Ψυχαγωγίας στο Μαρούσι

- Επένδυση 200 εκατ. ευρώ
- Συγκρότημα με πολυτελές ξενοδοχείο, χώρους εστίασης, αναψυχής και πολιτισμού, καζίνο, υπόγεια στάθμευση

Έργο «πνοής» για την ελληνική οικονομία, με κέντρο τον άνθρωπο

- Αύξηση εσόδων Δημοσίου
- Ηχηρό μήνυμα εμπιστοσύνης - Διεθνές κάλεσμα για νέες επενδύσεις
- Αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Αττικής σε μια κατηγορία υψηλής ζήτησης
- Δημιουργία 1.000 νέων θέσεων εργασίας και ασφάλεια για τις 1.000 θέσεις εργασίας που συντηρεί σήμερα το καζίνο της Πάρνηθας

Με το βλέμμα στραμμένο στα Βόρεια

- Σημαντική υπεραξία στην ευρύτερη περιοχή
- Απελευθέρωση της κυκλοφορίας στον κόμβο Σπ. Λούη & Κηφισίας - Νέοι πεζόδρομοι και πεζογέφυρα
- Σταθερή πηγή εσόδων για τον Δήμο Αμαρουσίου
- Παραχώρηση έκτασης 25.000 τ.μ. για κοινωφελείς χρήσεις & κοινόχρηστους χώρους
- Ενίσχυση της τοπικής αγοράς
- Δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, με βάση τις τοπικές ανάγκες

«Πνεύμονας πρασίνου» στην Αττική

- 30.000 τ.μ. χώροι πρασίνου και πανέμορφοι κήποι
- Βιοκλιματική κατασκευή με πράσινο ακόμη και στις οροφές
- Μικρός συντελεστής κάλυψης με ύψος αισθητά χαμηλότερο από τα άλλα κτήρια της περιοχής

Τόσο ξεχωριστό, τόσο δικό μας

ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΟ ΝΑΤΟ;

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Πριν από ακριβώς έναν χρόνο ξεκίνησα έναν γύρο συνομιλιών και συνεντεύξεων με κορυφαίους δημοσιογράφους, διπλωμάτες, ιστορικούς και αναλυτές των διεθνών σχέσεων, στο πλαίσιο ακαδημαϊκής έρευνας για την ασφάλεια στην Ευρώπη, μέρος της οποίας δημοσιεύτηκε στο ντοκιμαντέρ Αποτροπή.

Σ τις συζητήσεις αυτές άρχισε να διατυπώνεται —έμμεσα, διστακτικά, διπλωματικά, off the record, αλλά ξανά και ξανά— ένα σχεδόν αδιανόητο ερώτημα: Μπορεί να παραμείνει η Τουρκία στο ΝΑΤΟ;

Η Τουρκία δοκιμάζει εδώ και καιρό τα όρια και την υπομονή των δυνάμεων και των θεσμών της Δύσης: αγοράζοντας πυραύλους S-400 από τον στρατηγικό αντίπαλο του ΝΑΤΟ, τη Ρωσία· καταπατώντας θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και καταδιώκοντας και φυλακίζοντας αντιφρονούντες, ακαδημαϊκούς και δημοσιογράφους στο εσωτερικό της· υποθάλποντας κρυφά το Ισλαμικό Κράτος, την τρομοκρατική οργάνωση που διέλυσε τη Μέση Ανατολή και έσπειρε τον θάνατο στην Ευρώπη· εισβάλλοντας στη Συρία και διεξάγοντας εκστρατεία εθνοκάθαρσης εναντίον των Κούρδων· παρεμβαίνοντας στον εμφύλιο της Λιβύης και παραβιάζοντας το εμπάργκο όπλων· εργαλειοποιώντας με τον πιο κυνικό τρόπο την ανθρώπινη τραγωδία των προσφύγων και των μεταναστών, ανοιγοκλείνοντας τις «κάνουλες» των ροών σε Έβρο και Αιγαίο προκειμένου να εκβιάσει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ΝΑΤΟ δεν διαθέτει μηχανισμό αποβολής ή κυρώσεων κατά των ιδίων των μελών του, οπότε αυτή η συζήτηση αρχικά έμοιαζε ως ακαδημαϊκή, ως ένας διπλωματικός μοχλός πίεσης. Εδώ και πολλά χρόνια, δεκαετίες, η Τουρκία εκμεταλλεύεται τη γεωστρατηγική της θέση, την εύνοια των Ηνωμένων Πολιτειών, τις στρατηγικές ανάγκες της Δύσης στη Μέση Ανατολή και της Ρωσίας στη Μεσόγειο, τα «μεταδυστικά», ενοχικά και φοβικά σύνδρομα δρώντων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και —κυρίως— την αρχή της ομοφωνίας στο ΝΑΤΟ, μέσω της οποίας μπλοκάρει οποιαδήποτε δράση ή δήλωση που δεν την εξυπηρετεί.

Ωστόσο, μόνο μέσα στους τελευταίους 12 μήνες, ο Τούρκος πρόεδρος υπέγραψε ένα ανεκδιήγητο μνημόνιο με τη Λιβύη για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών· απείλησε ότι θα μπλοκάρει τις αμυντικές δράσεις του ΝΑΤΟ στη Βαλτική και την Ανατολική Ευρώπη, παρολίγον εκτροχιάζοντας τη Διάσκεψη Κορυφής του Λονδίνου προκειμένου να εξυπηρετήσει τα συμφέροντά του· διεξήγαγε επιχειρήσεις υβριδικού πολέμου εναντίον της Ελλάδας στον Έβρο· μετέτρεψε την Αγία Σοφία σε τζαμί· άνοιξε τα Βαρώσια στα Κατεχόμενα· δημιούργησε ναυτικό επεισόδιο με γαλλική φρεγάτα σε αποστολή του ΝΑΤΟ· κήρυξε λεκτικό και πολιτισμικό πόλεμο εναντίον του Προέδρου Μακρόν· ρίχνει λάδι στη φωτιά της σύγκρουσης Αρμενίας-Αζερμπαϊτζάν για το Ναγκόρνο Καραμπάχ, που αποσταθεροποιεί τον Καύκασο· και, φυσικά, εδώ και μήνες παίζει ένα πολύ επικίνδυνο παιχνίδι στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, με απανωτές NAVTEX και πλεύσεις του Oruc Reis, αμφισβητώντας κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας και παραβιάζοντας τους κανόνες αποχής από προκλητικές ενέργειες που ισχύ-

ουν σε περιπτώσεις διαφωνίας γειτονικών κρατών. Η Τουρκία δεν είναι απλώς ο μεγάλος ασθενής· είναι πλέον ένα κράτος-παρίας (rogue state).

Κάπως έτσι, μέσα σε λίγους μήνες, το αδιανόητο (δηλ. το αίτημα αποπομπής της Τουρκίας από το ΝΑΤΟ) έγινε το επιβεβλημένο. Οι ψίθυροι πίσω από κλειστές πόρτες έγιναν δημόσιες τοποθετήσεις από τους σοβαρότερους αναλυτές στις κορυφαίες δεξαμενές σκέψης και ΜΜΕ:

- **Τον Φεβρουάριο**, έκθεση της αμερικανικής δεξαμενής σκέψης RAND εμφανίζει σενάριο εξόδου της Τουρκίας από το ΝΑΤΟ.
- **Τον Ιούλιο**, η κορυφαία δεξαμενή σκέψης των Ενόπλων Δυνάμεων της Βρετανίας RUSI δημοσιεύει σχόλιο αναλυτή το οποίο χαρακτηρίζει την Τουρκία ως «το σκουλήκι μέσα στο φρούτο» και «αναδυόμενο στρατηγικό εχθρό εντός του ΝΑΤΟ».
- **Τον Αύγουστο**, οι New York Times δημοσιεύουν ανώνυμες δηλώσεις Ευρωπαίων διπλωματών που χαρακτηρίζουν την Τουρκία ως «τον ελέφαντα στο δωμάτιο του ΝΑΤΟ»· κανείς τους δεν βγαίνει να το πει δημοσίως, αλλά πίσω από τις κάμερες σκέφτονται το ίδιο πράγμα: η Τουρκία βλάπτει τα συμφέροντα του ΝΑΤΟ και η αδυναμία των αξιωματούχων του να αντιδράσουν πλήττει την αξιοπιστία της Συμμαχίας.
- **Τον ίδιο μήνα**, ο Μάικλ Ρούμπιν, αναλυτής του American Enterprise Institute (AEI) γράφει στη Washington Post ότι ήρθε η ώρα να χωρίσουν οι δρόμοι του ΝΑΤΟ και της Τουρκίας.
- **Τον Αύγουστο επίσης**, με κύριο άρθρο τους, οι Times του Λονδίνου διακηρύσσουν ότι «το ΝΑΤΟ δεν μπορεί να έχει ένα κράτος ως μέλος του όταν αυτό δεν μπορεί να περιοριστεί στα προ πολλού καθορισμένα σύνορά του και εισέρχεται σε ύδατα της Ελλάδας και της Κύπρου».
- **Τις τελευταίες εβδομάδες** πρώην διπλωμάτες και αξιωματούχοι δυτικών δυνάμεων βγαίνουν ο ένας μετά τον άλλον στο Twitter και στα ΜΜΕ και ζητούν την αποπομπή της Τουρκίας ή τη «χαλιναγωγή» της από την ΕΕ και το ΝΑΤΟ.
- **Το περασμένο Σάββατο**, το συντηρητικό περιοδικό Spectator —κατεξοχήν εκπρόσωπος του πολιτικού κατεστημένου της Βρετανίας— απαιτεί να αποπεμφθεί η Τουρκία από το ΝΑΤΟ.

Οι ψίθυροι έγιναν τσουνάμι. Ένα χαρακτηριστικό της κοινότητας διπλωματίας και ασφάλειας της Δύσης είναι ο έμφυτος συντηρητισμός της και το ότι αργά να κινητοποιηθεί δημόσια προς μια συντεταγμένη κατεύθυνση. Όταν όμως το κάνει, η πίεση είναι ασφυκτική.

Αυτό που όλοι αντιλαμβάνονται —εντός και εκτός ΝΑΤΟ, εντός και εκτός δυτικών κυβερνήσεων— είναι ότι πλέον δεν μιλάμε απλώς για απόκλιση συμφερόντων ανάμεσα στην Τουρκία και μεμονωμένα κράτη της Δύσης, όπως η Κύπρος ή η Ελλάδα ή ακόμη και η Γαλλία. Η Τουρκία του Ερντογάν πλήττει το κύρος, την αξιο-

πιστία, τη σταθερότητα, και τις προοπτικές επιβίωσης θεσμών-πυλώνων της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας σταθερότητας όπως το ΝΑΤΟ. Σε μια εποχή στην οποία η νομιμοποίηση θεσμών και κυβερνήσεων κρέμεται από την κλωστή των αξιών, η Τουρκία προκαλεί καθημερινά ανεπανόρθωτη ζημιά στη δημόσια αντίληψη του ρόλου τους.

Πέραν του τυπικού και τεχνικού εμποδίου —της μη ύπαρξης ξεκάθαρου μηχανισμού αποπομπής κράτους-μέλους— συνήθως αναφέρονται δύο βασικά επιχειρήματα υπέρ της παραμονής της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ. Το πρώτο είναι ότι αν εκδιωχθεί από τη Συμμαχία, τότε η Τουρκία «θα πέσει στα χέρια του Πούτιν». Με δεδομένο όμως ότι η Ρωσία ήδη χτίζει τον πυρηνικό αντιδραστήρα της Τουρκίας, της παρέχει πυραύλους, και απ'ότι φαίνεται της συγχωρεί όλα τα παραπτώματα που πλήττουν τα συμφέροντα και το κύρος της ίδιας της Ρωσίας, η Τουρκία μάλλον έχει ήδη πέσει στα χέρια του Πούτιν.

ΑΝ Ο ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ —ΚΑΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΚΑΜΙΑ ΕΝΔΕΙΞΗ ΟΤΙ ΣΚΟΠΕΥΕΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΠΟΡΕΙΑ— Η ΔΥΣΗ ΘΑ ΒΡΕΘΕΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΕ ΕΝΑ ΥΠΑΡΞΙΑΚΟ ΔΙΛΗΜΜΑ, ΚΑΙ ΤΟΤΕ Η ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΚΡΑΙΑ

Το δεύτερο επιχειρήμα είναι ελληνικού ενδιαιφέροντος και αφορά στο ότι το ΝΑΤΟ είναι ένα από τα λίγα, και σίγουρα το βασικότερο, φόρουμ διπλωματίας, ανεπίσημων καθημερινών επαφών και διαχείρισης κρίσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Αυτό το επιχειρήμα έχει ισχυρή βάση. Όπως σε όλους τους διακυβερνητικούς θεσμούς, το τι συμβαίνει πίσω από τις κλειστές πόρτες είναι εξίσου ή και περισσότερο σημαντικό ή χρήσιμο από αυτά που διαδραματίζονται μπροστά στις κάμερες. Παρά τα φαινόμενα, το ΝΑΤΟ ιστορικά έχει διαδραματίσει πολύτιμο και σταθεροποιητικό ρόλο στη σχέση Ελλάδας-Τουρκίας. Ωστόσο, η παρούσα πολιτική ισών αποστάσεων του Γενικού Γραμματέα Στόλτενμπεργκ απέναντι στην Τουρκία και την Ελλάδα —που φυσικά οφείλεται στην αρχή της ομοφωνίας— με δεδομένα τα όσα αναφέραμε πριν, δεν είναι βιώσιμη: πλήττει την αποτρεπτική ικανότητα της Ελλάδας αλλά και την αξιοπιστία του ίδιου του ΝΑΤΟ, το οποίο φαίνεται να βρίσκεται «εκτός θέματος»

σε σχέση με τα τεκταινόμενα στη διεθνή κοινότητα. Το επιχειρήμα πάντα ήταν ότι το ΝΑΤΟ δεν θα επιτρέψει πόλεμο ανάμεσα σε δύο κράτη μέλη του γιατί αυτό θα έπληττε το κύρος του. Πολλοί όμως φοβούνται ότι αυτό έχει ήδη γίνει και χωρίς πόλεμο. Ήδη πληθαίνουν οι φωνές για ανεξάρτητο ευρωπαϊκό στρατό που θα αντικαταστήσει τον ρόλο του ΝΑΤΟ. Εάν η Τουρκία, όντας εκτός του ΝΑΤΟ, μας επιτεθεί, τότε η Ελλάδα θα μπορούσε να ενεργοποιήσει το Άρθρο 5 του καταστατικού χάρτη της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, ο οποίος υποχρεώνει όλα τα μέλη να συνδράμουν το κράτος το οποίο δέχεται επίθεση.

Η αποπομπή της Τουρκίας από το ΝΑΤΟ εξακολουθεί να είναι ένα ακραίο ενδεχόμενο και είναι σίγουρο ότι πολλοί εντός και εκτός Συμμαχίας θα προσπαθήσουν να το αποτρέψουν. Ωστόσο, αν ο Ερντογάν συνεχίσει την ίδια στρατηγική —και δεν υπάρχει απολύτως καμία ένδειξη ότι σκοπεύει να αλλάξει πορεία— η Δύση θα βρεθεί μπροστά σε ένα υπαρξιακό δίλημμα, και τότε η μόνη λύση ενδέχεται να είναι ακραία. **■**

ΠΕΡΙ ΜΙΑΣ ΠΑΡΕΪΗΓΗΣΗΣ

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

© CHARLIE HEBDO'S TWITTER PAGE

Η διαμάχη με το ισλάμ δεν στρέφεται γύρω από τις ανοησίες του Charlie Hebdo, ούτε μπορεί να επικεντρωθεί σ' αυτές. Ας το ξεκαθαρίσουμε: η διαρκής αναφορά στο σατιρικό περιοδικό μάς αποπροσανατολίζει και μας παραπλανά. Το Charlie Hebdo είναι περιοδικό μιας περασμένης εποχής: σήμερα η σάτιρά του παραβιάζει ανοιχτές θύρες. Κανείς δεν σοκάρεται με την ανάμειξη γυμνότητας, σεξ και θρησκείας – εκτός από τους μουσουλμάνους φυσικά, οι οποίοι ζουν σε διαφορετικό αιώνα και με διαφορετικό τρόπο. Το χιούμορ του Charlie Hebdo ήταν και παραμένει εφηβικό· εκφράζει το Zeitgeist της δεκαετίας του 1960, όταν οι άνθρωποι ήταν ακόμα σεξουαλικά πεινασμένοι και καθηλωμένοι στον αστερισμό της εκκλησίας. Το πρόβλημα με το ισλάμ δεν μπορεί να συζητείται μέσω της αντι-ισλαμικής σάτιρας: μολονότι το περιοδικό συνέβαλε, με τον τρόπο του, στο να αποκαλυφθεί ο μουσουλμανικός σκοταδισμός, πρέπει να το αφήσουμε πίσω μας και να ασχοληθούμε με σοβαρότερα ζητήματα.

Να πώς έχει το πράγμα: στις δημοκρατικές χώρες, η κακή τέχνη, όπως είναι συχνά τα σκίτσα του Charlie Hebdo, πέφτει στο κενό. Δεν θέλουμε να διαβάζουμε κακογραμμένα βιβλία ή να βλέπουμε ζωγραφική της κακής ώρας. Είναι αλήθεια ότι πά-

ντοτε τίθενται υποκειμενικά κριτήρια, όμως οι άνθρωποι συμφωνούν πάνω-κάτω στο τι είναι ωραίο, ενδιαφέρον και καλοφτιαγμένο. Η διαστροφή των πολυπολιτισμικών κοινωνιών είναι ακριβώς αυτή: διαρρηγνύεται η κοινή λογική, η συναίνεση επί του καλού και του κακού, του ωραίου και του άσχημου. Έτσι, σε μια διελκυστινίδα την οποία ξεκίνησαν οι ισλαμιστές πριν από αρκετές δεκαετίες, το Charlie Hebdo τράβηξε το σχοινί και το καλλιτεχνικό του έργο απέκτησε κοινωνική και πολιτισμική αξία – την οποία του προσέδωσαν οι θιγμένοι μουσουλμάνοι. Αντί δηλαδή να περάσουν απαρατήρητα τα σκίτσα έγιναν casus belli και το περιοδικό έπεσε σε μια φονική παγίδα. Μαζί του έπεσαν στην παγίδα πολλοί πολιτικοί και σχολιαστές. Αυτό το casus belli καταδεικνύει το πρόβλημα της ένταξης και τη δομική αδυναμία της συνύπαρξης ιστορικά εχθρικών αξιακών συστημάτων. Δεν πρόκειται μόνο για μια υπόθεση «ελευθερίας της έκφρασης», ένα δικαίωμα που στη δημοκρατία περιλαμβάνει την ατιμωρησία της χαμηλής τέχνης: δεν διώκουμε τους ατάλαντους, τους ασεβείς, τους αγενείς και τους ανάγωγους· το πολύ-πολύ να μην τους δίνουμε σημασία. Όμως, οι ισλαμιστές, εκτός του ότι δεν ανέχονται, σύμφωνα με τα δικα-

τους μέτρα, τις παραπάνω κατηγορίες ανθρώπων, απαιτούν από τις δικές μας κοινωνίες να αλλάξουμε τις αρχές και τις αξίες μας· να προσαρμοστούμε. Και εκμεταλλεύονται το Charlie Hebdo γιατί ξέρουν πως ενδόμυχα, αλλά και ανοιχτά, πολλοί άνθρωποι το βρίσκουν κακόγουστο. Όμως, εδώ η ουσία δεν είναι το καλό και το κακό γούστο: το σύνθημα Je suis Charlie έχει νόημα μόνο αν βρίσκουμε τα σκίτσα κακόγουστα. Το ισλάμ δεν εκπόρθησε το Charlie Hebdo αλλά έχει, εν πολλοίς, επιβάλει τους νόμους του στους θεσμούς: στο σχολείο, στον κρατικό μηχανισμό· προπάντων, στο σύστημα της δικαιοσύνης που λειτουργεί ακριβώς όπως επιθυμούν οι ιμάμηδες, κάνοντας τα στραβά μάτια στη Σαρία, λογοκρίνοντας ανθρώπους και ιδρύματα, θεσπίζοντας ξεχωριστούς νόμους για τους μουσουλμάνους και ευνοώντας τον εξισλαμισμό μέσω του σωφρονιστικού δικτύου – οι φυλακές είναι φυτώρια τζιχαντιστών. Το Charlie Hebdo προκάλεσε και εξερέθισε ένα τέρας που προϋπήρχε και που πολλοί Ευρωπαίοι δυσκολεύονται ακόμα να αναγνωρίσουν. Είχε λόγους που το προκάλεσε: την αφόρητη ισλαμική πίεση, τη γελοιότητα της ισλαμικής θρησκοκληψίας, της επιθετικότητας και του πουριτανισμού – αλλά, όλα αυτά παραείναι τραγικά για να βγάξει κανείς τη γλώσσα του. Έτσι, από τη μία πλευρά πλήρωσε με αίμα αυτή την πρόκληση – όπως και ο Σαμουέλ Πατύ ο οποίος προφανώς δεν είχε αντιληφθεί πού έχει φτάσει ο εξισλαμισμός στη Γαλλία – ενώ από την άλλη πλευρά έγινε ένα πρόσχημα. Ένα πρόσχημα «μερικό», που δεν αποκάλυπτει ολόκληρη την εικόνα της ισλαμικής παρουσίας και το οποίο, προπάντων, συνηγορεί υπέρ μιας ελευθερίας του λόγου χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Το ουσιαστικό περιεχόμενο της ελευθερίας και της δημοκρατίας θα ήταν η αντίσταση του πολιτεύματος στον πειρασμό του σκοταδισμού με συγκεκριμένη πολιτική σε όλα τα πεδία: έλεγχο της μετανάστευσης, αθρόες απαλάσεις των υπόπτων για τζιχαντισμό, αφαιρέσεις ιθαγένειας, κλείσιμο τζαμιών, εκκαθάριση των κρατικών οργάνων, αναθεώρηση της νομοθεσίας, ευρωπαϊκή συνεργασία για την προστασία των συνόρων και την αναχαίτιση του προσπλυτισμού. Όσο για το Charlie Hebdo ας περιμένουμε να βρει ένα αντικείμενο σάτιρας που να βγάζει λίγο γέλιο ή, έστω, που να μας βγάζει από μια ζώνη άνεσης. **Α**

ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΘΑ ΗΤΑΝ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΚΟΤΑΔΙΣΜΟΥ

Τα νούμερα της Εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

6,7 ρίχτερ ήταν ο **σεισμός** που χτύπησε το μεσημέρι της Παρασκευής τη Σάμο και είχε σαν αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους δύο νεαρά παιδιά, καθώς τους καταπλάκωσε τοίχος που κατέρρευσε μετά τον σεισμό, όπως επέστρεψαν από το σχολείο.

42 νεκρούς και 896 τραυματίες είχαν ανασύρει μέχρι το πρωί της Κυριακής οι διασώστες στη Σμύρνη.

57 μηχανικοί του Υπουργείου Υποδομών βρέθηκαν την επόμενη ημέρα του σεισμού στη Σάμο.

215 αυτοψίες πραγματοποιήθηκαν σε κτίρια του νοτίου μέχρι το βράδυ του Σαββάτου.

30 χρόνια καριέρας έχει ο σεισμολόγος Άκης Τσελέντης και ήταν η πρώτη φορά που του τηλεφώνησε πρωθυπουργός, σύμφωνα με δήλωσή του. Επιπλέον εκθείασε την κινητοποίηση της Πολιτικής Προστασίας. Βάζει λοιπόν σοβαρή υποψηφιότητα για να δεχθεί προσωπικές επιθέσεις ως φερέφωνο της κυβέρνησης, όπως συνέβη δηλαδή και με τον Σωτήρη Τσιόδρα.

20 Α.Ε.Υ. είναι η ονομασία του νέου, **μεταλλαγμένου στελέχους του κορωνοϊού** που χτυπά την Ευρώπη, σύμφωνα με ερευνητές στην Ελβετία και την Ισπανία. Δεν γνωρίζουν ωστόσο αν αυτή η μετάλλαξη κάνει τον ιό πιο επικίνδυνο.

80% των κρουσμάτων σε Βρετανία και Ισπανία οφείλονται σε αυτό το νέο στέλεχος, που ανιχνεύθηκε πρώτα σε Ισπανούς αγρότες και εν συνεχεία εικάζεται ότι μεταφέρθηκε στη Βρετανία από τουρίστες που κατέβηκαν, όπως κάθε καλοκαίρι, στη Μεσόγειο.

100.000 ευρώ είναι η **χρηματική αμοιβή** που δίνει η κυβέρνηση σε όποιον παράσχει στοιχεία και πληροφορίες για τους δράστες της επίθεσης στο γραφείο του πρύτανη του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η βουλευτής Έβρου του ΣΥΡΙΖΑ, Αναστασία Γκαρά, χαρακτήρισε πρωτόγνωρη την επικήρυξη αλλά μάλλον η μνήμη της δεν τη βοηθά. Ας βοηθήσουμε με μερικά νούμερα.

1.000.000 ευρώ ήταν το ποσό με το οποίο είχε επικηρυχθεί ο Βασίλης Παλαικόκωστας τον Φεβρουάριο του 2011. Αρμόδιος Υπουργός ήταν και τότε ο Μιχάλης Χρυσόχοϊδης. Επίσης ο Παλαικόκωστας δεν έχει συλληφθεί παρά την επικήρυξη.

1.000.000 ευρώ ήταν και η επικήρυξη από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη για τους δράστες της απόπειρας δολοφονίας, τον Δεκέμβριο του 2008 στα Πετράλωνα, της 44χρονης συνδικαλίστριας Κωνσταντίνας Κούνεβα – ένα χρόνο μετά, στο πλαίσιο της εξαγγελίας του Μ. Χρυσόχοϊδη για επανεξέταση της υπόθεσης από μηδενική βάση.

4.000.000 ευρώ ήταν το αντίστοιχο ποσό με το οποίο είχαν επικηρυχθεί οι καταζητούμενοι Χριστόδουλος Ξηρός, Νικόλαος Μαζιώτης και Παναγιώτα Ρούπα το 2014. Υπουργός τότε ήταν ο Νίκος Δένδιας. Δεν είναι γνωστό αν στη σύλληψή τους βοήθησαν πληροφορίες.

42.709 αιτήσεις δανειοληπτών για **υπαγωγία στο νόμο Κατσέλη** βρίσκονται σε εκκρεμότητα και αναμένουν να λάβουν δικαίωμα μέχρι και το 2032.

6 δις. ευρώ είναι το συνολικό ποσό δανείων που αφορούν στις συγκεκριμένες αιτήσεις και φυσικά οι αντίστοιχοι δανειολήπτες απολαμβάνουν προστασίας μέχρι και την εκδίκαση της υπόθεσης. Οι εκκρεμείς αιτήσεις αφορούν περίπου το 40% του συνόλου των υποθέσεων που αναζητήσαν προστασία στο νόμο Κατσέλη.

40% είναι και οι απορριπτικές αποφάσεις για τις αιτήσεις που έχουν ήδη εκδικαστεί. Αυτό σημαίνει ότι 4 στους 10 προστατεύονταν μέχρι την εκδίκαση, χωρίς να το δικαιούνται. Δικαίως κάποιοι τους ονόμασαν στρατηγικούς κακοηληρωτές.

17,99\$ θα κοστίζει από τις επόμενες ημέρες η premium συνδρομή του **Netflix**, ήτοι 2 \$ ακριβότερα σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες του ιστότοπου *The Verge*. Η τιμή του standard πακέτου θα αυξηθεί από 12,99 σε 13,99\$ ενώ αμετάβλητη θα παραμείνει στα 8,99\$ η τιμή του βασικού πακέτου.

165,0% αυξημένα ήταν τα κέρδη ανά μετοχή της εταιρείας στο δεύτερο τρίμηνο του 2020. Αν οι συνωμοσιολόγοι είχαν –ακόμη πιο– καλαπάζουσα φαντασία θα επέμεναν ότι «ο ιός είναι κατασκευάσμα της Netflix για να πουλάει συνδρομές».

90 ετών ήταν ο **Sir Thomas Sean Connery**, που άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο το Σάββατο. **7** ήταν οι ταινίες στις οποίες υποδύθηκε τον διασημότερο κινηματογραφικό πράκτορα όλων των εποχών, James Bond. Ήταν αρκετές για να αποδοθεί στον Bond, όπως τον ενσάρκωσε ο Connery, ο τίτλος του τρίτου διασημότερου κινηματογραφικού ήρωα όλων των εποχών από το *American Film Institute*. Οι δύο πρώτοι ανήκουν στους Gregory Peck (*Atticus Finch/To Kill a Mockingbird*) και Harrison Ford (*Indiana Jones/Raiders of the Lost Ark*).

59 ετών ήταν το 1989 όταν σε σχετικό διαγωνισμό του περιοδικού *People* ψηφίστηκε ως «ο πιο sexy άνδρας εν ζωή». 10 χρόνια αργότερα, στο ίδιο περιοδικό ψηφίστηκε ως «ο πιο sexy άνδρας του αιώνα».

534 ευρώ μηνιαίως θα λάβουν ως ενίσχυση οι εργαζόμενοι που θα τεθούν σε **προσωρινή αναστολή σύμβασης εργασίας**. Παράλληλα

καλύπτονται πλήρως από τον προϋπολογισμό και οι ασφαλιστικές τους εισφορές.

12 δόσεις με μηδενικό επιτόκιο προβλέπονται για την πληρωμή ΦΠΑ όσων επιχειρήσεων αναστέλλουν τη λειτουργία τους με εντολή Δημόσιας Αρχής.

50% τουλάχιστον του προσωπικού πρέπει να εργάζεται απομακρυσμένα σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

50% της επιστρεπτέας προκαταβολής 4 (με βάση την πτώση τζίρου Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου) και 5 (με βάση την πτώση τζίρου Νοεμβρίου) δεν θα χρειαστεί να επιστρέψουν στο κράτος οι δικαιούχοι.

113,6 εκατομμύρια **κονσόλες PlayStation 4** έχουν πουληθεί μέχρι σήμερα, χαρίζοντας τον τίτλο της δεύτερης πιο εμπορικής κονσόλας όλων των εποχών. Πρώτο σε εμπορικότητα παραμένει το PlayStation 2 με 155 εκατομμύρια τεμάχια.

101,6 εκατομμύρια κονσόλες **Wii** έχει πουλήσει η Nintendo, ως το πιο εμπορικό προϊόν της, ενώ καταϊδρωμένη ακολουθεί η Microsoft με μόλις 50 εκατομμύρια κονσόλες Xbox One.

μας κατατάσσονται στις χαμηλότερες κατηγορίες, από άποψη ενεργειακής απόδοσης. Αν μη τι άλλο στην πλειονότητά τους έχουν ισχυρή αντισεισμική προστασία.

6 μήνες ακόμη θα παραμείνει στον θρόνο της η **βασιλίσα Ελισάβετ**, η Β' του Ηνωμένου Βασιλείου, σύμφωνα με εκτίμηση του βασιλικού βιογράφου Robert Jobson στο True Royalty TV. Την ίδια εξέλιξη προβλέπει και ο βασιλικός συντάκτης του Newsweek Jack Royston. Τότε η βασίλισσα θα γίνει ακριβώς 95 ετών.

72 ετών θα γίνει σε δύο εβδομάδες ο πρίγκιπας Κάρολος της Ουαλίας. Η μητέρα του τον θεωρεί ενδεχομένως ακόμη πολύ νέο για να αναλάβει τα βασιλικά καθήκοντα αλλά μάλλον δεν γίνεται αλλιώς.

Νούμερα με πολλά μηδενικά

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΕΤΡΑΚΟΣ

«**Αν λοιπόν δεν μας είχε πληροφορήσει κανείς ότι υπάρχει μια πανδημία, εμείς εδώ στην Ελλάδα δεν θα είχαμε καταλάβει τίποτα**» αναφέρει ο διάσημος εμπειρικός λοιμωξιολόγος Γρηγόρης Πετράκος σε ανάρτησή του στην έγκυρη επιστημονική επιθεώρηση Facebook. Ο επιστήμων –ο οποίος στο παρελθόν έχει εμφανιστεί και σε κάποιο reality, μου διαφεύγει σε ποιο– παρέθεσε συγκλονιστικά στοιχεία για τη Σουηδία όπως ότι «εξαφανίστηκαν» οι θάνατοι από τη γρίπη και έγιναν όλα τα περιστατικά Covid. «**Επίσης εξαφανίστηκαν και τα εμφράγματα**» προσθέτει. Περιμένουμε το πόρισμα διεπιστημονικής επιτροπής με εκπροσώπηση μελών από το The Wall, το Fame Story και το X Factor.

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ

«**Εκ μέρους του ΜέΡΑ25, η σκέψη μας και η αλληλεγγύη μας σε όσους επλήγησαν στη Σμύρνη και αλλού από τον σημερινό σεισμό**». Αυτό ήταν το tweet υψηλής συναισθηματικής –και όχι μόνο– νοημοσύνης του επικεφαλής του κόμματος. Το **αλλού** βεβαίως περιελάμβανε τη Σάμο, όπου χάθηκαν δύο παιδιά, αλλά για τον Johnny (with one n) International, όπου γη και Πατρίς.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΕΡΗΣΙΟΥ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

«**Κοινωνία τον κόσμο, βλέπετε να έχω κορωνοϊό**» Αυτό ήταν το ερώτημα που απήχυνε προ ημερών ο συγκεκριμένος παπάς. Η απάντηση δυστυχώς είναι ναι, καθώς ο ιερωμένος διαγνώστηκε με Covid19 και το χειρότερο είναι ότι πήρε και άλλους στον λαιμό του. Όχι μόνο διότι σε κήρυγμά του από άμβωνος εξηγούσε τους πιστούς ότι ο κορωνοϊός δεν κολλάει από τη θεία κοινωνία αλλά ούτε εντός της εκκλησίας. Ο μητροπολίτης ήταν εκ των ιερών που χοροστάτησαν στη θεία λειτουργία του Ιερού Ναού του Αγίου Δημητρίου την περασμένη εβδομάδα στη Θεσσαλονίκη. **Α**

ΣΤΗΝ ΠΑΤΗΣΙΩΝ Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑΣΤΕΝΑΖΕΙ (και η ζωή μας)

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Στα μυαλά ορισμένων ατόμων του λεγόμενου και συνήθως δημοσιογραφικά αποκαλούμενου «αντιεξουσιαστικού» χώρου, η ενέργεια της ομάδας που επιτέθηκε στον πρότανη του Οικονομικού Πανεπιστημίου ήταν και επαναστατική και ηθικά επιβεβλημένη. Τα άτομα αυτά ούτε διακατέχονται από κανένα συνειδησιακό πρόβλημα ούτε και τους περνά από το μυαλό πως η φωτογραφική αποτύπωση της ενέργειάς τους παραπέμπει στις μεγαλύτερες τραγωδίες της πρόσφατης ιστορίας των ανθρώπων. Αν ζούσαν οι παλιοί του χώρου των Εξαρχείων, όταν ακόμη ο Ισπανικός Εμφύλιος ήταν αναφορά και το «Προσκύνημα στην Καταλωνία» κοινό ανάγνωσμα αλλά και όταν η δύσκολη ανάγνωση της «Κοινωνίας του Θεάματος» ήταν μια επιβεβλημένη περιπέτεια, αν λέμε, τότε τα άτομα που τόλμησαν να προσβάλουν με αυτόν τον ιστορικά αναιδή και κοινωνικά φασιστικό τρόπο την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ενός πολίτη, του οποιουδήποτε πολίτη, θα είχαν ήδη εξοστρακιστεί από τον χώρο. Δημόσια και πεντακάθαρα. Η βαρβαρότητα ουδεμία σχέση μπορεί να έχει με την οποιαδήποτε μορφή και εκδοχή της αντιεξουσιαστικής λογικής. Τα άτομα αυτά είναι τα προϊόντα μιας βαθιά ριζωμένης διαστρέβλωσης όπου η βία είναι υποχρεωτικά και η μήτρα και ο φορέας και το εργαλείο της Ιστορίας. Αυτό θα προσδοκούσε και θα ευχόταν το κάθε φασιστικό σκουπίδι που η θέση του είναι στον κάλαθο της Ιστορίας.

Καμία λογική που θέτει τον άνθρωπο ως επίκεντρο της κοσμοθεωρίας της δεν θα μπορούσε να ανεχθεί, ούτε καν ως ζήτημα προς συζήτηση, το κουργέλιμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αυτό που συνέβη στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο ήταν και ο επίλογος μιας οδυνηρής πορείας ενός χώρου που άρχισε την πορεία του παραμονές του Πολυτεχνείου και συνέχισε επιχειρώντας να ιχνηλατήσει τα άγνωστα εν πολλοίς, γοητευτικά σίγουρα αλλά και βασανιστικά μονοπάτια της Αναρχίας. Ήταν ενδεχομένως αυτονόητο πως αργά ή γρήγορα πίσω από την κουρτίνα του αντιεξουσιαστικού χώρου θα κρύβονταν προϊόντα του ιδεολογικού super market που θα τα βόλευε αυτή η γενικόλογη θολούρα περί αναρχισμού. Μια λεπτή τρίχα διαχωρίζει τα ούτως ή άλλως δυσδιάκριτα όρια μεταξύ διεκδίκησης της συλλογικής και προσωπικής αυτονομίας και της συστηματικής άρνησης που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε φασιστικές ή σταλινικές εκδοχές και εκφράσεις.

Ας μην ξεχνάμε το πώς περιέγραψε τις λεπτές και αδιόρατες γραμμές στα σύνορα μεταξύ της επανάστασης και του φασισμού (πάσης εκδοχής) ο ίδιος άνθρωπος που έγραψε το «1984» αλλά και το «Προσκύνημα στην Καταλωνία» και που συνέλαβε την ιδέα της «Φάρμακων των Ζώων» ενώ πολεμούσε στα χαρακώματα κατά των φασιστικών ορδών (και των σταλινικών παραφυάδων) εκεί στην Ισπανία το 1935 και το 1936, νεαρός τροτσκιστής τότε. Ναι, ο Τζορτζ Όργουελ δεν ήταν ούτε συνήθης ούτε εύκολη περίπτωση. Ήταν ωστόσο μια αυτονόητη επαρκής περίπτωση για την εποχή του. Μια τέτοια περίπτωση ανθρώπου δεν θα ήταν κατανοητή στις μέρες μας. Θα ήταν εκτός mainstream.

Πού θα κατέτασσε τα άτομα που επιτέθηκαν στον πρότανη ένας αντίστοιχος νέος στην ηλικία Τζορτζ Όργουελ, αναρχο-τροτσκιστής της εποχής του; Μα αναμφισβήτητα στα φασιστοειδή - σταλινικά λούμπεν στοιχεία που και τότε υπήρχαν και δρούσαν στις γειτονιές της Βαρκελώνης.

Την ώρα λοιπόν που ο Χρήστος Παππάς ως γνήσιος ναζι προκαλούσε το κράτος δραπετεύοντας για να αποφύγει τη σύλληψη μετά την καταδίκη του, ρεζιλεύοντας την ομάδα της ΕΥΠ που τον παρακολουθούσε αλλά και την ΕΛΑΣ που είχε τη θεσμική ευθύνη για την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, στην Πατνσιών επικηρύσσονταν οι υπαίτιοι της επίθεσης κατά του πρότανη προκαλώντας μια αυτονόητη σύγχυση. Γιατί μία φασιστική ενέργεια επικηρύσσεται και όχι μία άλλη που προσβάλλει εξίσου τους θεσμούς και την αξιοπρέπεια ενός νεκρού ανθρώπου; Του Φύσσα;

Στην «Καθημερινή» ο πολύ καλός συνάδελφος και παλαιότερα συνοδοιπόρος στα βαλκανικά μονοπάτια, ο Σταύρος Τζίμας, κατέθετε τη δική του μαρτυρία για το πώς λειτουργούν «κέντρα περιθάλψης» της ελληνικής ακροδεξιάς και των ναζιστικών παραφυάδων της, ό-

πως αυτό της Μονής Εσφιγμένου στο Άγιο Όρος όπου «σταυλιζόνταν» οι Κασιδιάρης, Ηλιόπουλος, Μιχαολιάκος, Παππάς κλπ. Κάτι ήθελε να μας πει ο Σταύρος από τις στήλες της «Καθημερινής». Κάτι υπονοούσε. Κάτι τρέχει το ανομολόγητο εκεί πάνω. Ακόμη και οι καλογέροι άνοιξαν τα στόματά τους. Φθάσαμε σε ένα σημείο όπου πλέον δεν υπάρχουν διαφυγές παρά μόνο διαφυγούσες συνειδήσεις. Είτε με αριστερό, αντιεξουσιαστικό ή άλλο προκάλυμμα, είτε με γνήσιο φασιστικό προφίλ. Στις μέρες μας «παιζεται» η ουσία της λειτουργίας της Δημοκρατίας. Είτε στην Αμερική είτε στην Κεντρική Ευρώπη. Η κοινωνία στην οποία συνηθίσαμε να ζούμε (και να την παρενοχλούμε συ-

στηματικά) αντιμετωπίζει καθημερινά την αμφισβήτηση της ύπαρξής της, είτε με τη μορφή του αποκεφαλισμού του καθηγητή στη Γαλλία, είτε με την επίθεση των Τζιχαντιστών στη Βιέννη, είτε με τη σφαγή στην εκκλησία της Νίκαιας είτε με τη συμβολικά ασυγχώρητη και συνειδησιακά απαράδεκτη και πολιτικά φασιστική επίθεση κατά του πρότανη του Οικονομικού Πανεπιστημίου. Είτε ακόμη με τη συστηματική εργαλειοποίηση του Μεταναστευτικού από καθεστώτα τύπου Ερντογάν ή από δυνάμεις της εκτροπής όπως είναι οι Σαλαφιστές της Βόρειας και Ανατο-

λικής Αφρικής. Ο δικός μας τρόπος ζωής, στη δική μας Ευρώπη, δεν είναι δυνατόν να ανεχθεί εκπτώσεις στη διαχείριση της αποκλήρυξης του φασισμού. Δεν υπάρχουν «ολίγον φασίστες» και «ολίγον εκθροί της δημοκρατικής διαδικασίας». Υπάρχουν αυτοί και ενδεχομένως εμείς. Θεωρητικά, τουλάχιστον. **Α**

Η ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ ΟΥΔΕΜΙΑ ΣΧΕΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΧΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

★ *late night* ★
SESSIONS

ΠΕΜΠΤΗ 22:00 - 24:00

Athens Incoming

ΜΕ ΤΟΝ
Δημήτρη Λιλή

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 22:00 - 24:00

Black Athena

ΜΕ ΤΟΝ
Κωστή Νικηφοράκη

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24:00 - 02:00

Flipside

ΜΕ ΤΟΝ
Νίκο Δημόπουλο

ΣΑΒΒΑΤΟ 24:00 - 02:00

Keep it Real

ΜΕ ΤΟΝ
Χρήστο Αντωνίου

ΤΡΕΙΣ ΞΕΝΟΙ απ' το Παγκράτι

Αιθιοπία, Μπαγκλαντές, Πακιστάν,
απ' όπου κι αν έφτασαν, διάλεξαν
το Παγκράτι για να ανοίξουν
τα δικά τους μαγαζιά και να
ελπίσουν σε μια καλύτερη ζωή

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ
Φωτό: ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΙΝΤΑΗΣ

Τι σημαίνει να είσαι μετανάστης και να διατηρείς οικογενειακή επιχείρηση στην εποχή του covid-19 σε μια περιοχή της Αθήνας, το Παγκράτι, που παραδοσιακά τα συνοικιακά καταστήματα ανήκουν σε παλιούς Αθηναίους; Με το πέρασμα του χρόνου κάθε γειτονιά αποκτά νέα δυναμική, καινούριες επιχειρήσεις προστίθενται στις υπάρχουσες, διαφορετικά πρόσωπα περιμένουν πίσω απ' τις βιτρίνες. Κάποια από αυτά έχουν να διηγηθούν ιστορίες από μια πολύ μακρινή ζωή. Συναντήσαμε την Άμπι, τον Αζάμ, τον Νόμπι-νουρ, να δίνουν τις μικρές τους καθημερινές μάχες. Μπήκαμε στο μαγαζί τους και μας διηγήθηκαν ο καθένας το δικό του μακρινό και εξωτικό ταξίδι.

ΑΖΑΜ ΚΗΑΝ ΜΙΥΗΑΜΜΑΔ

Εδώδια και εξωτικά

Ο Αζάμ από το Πακιστάν είναι ο πατέρας του Ίαν και ο καλύτερός του φίλος ταυτόχρονα. Τον παίρνει στη δουλειά και του λέει ανέκδοτα στα αγγλικά, αφού αυτή είναι η γλώσσα που συνεννοούνται με τη φιλιππινέζα σύζυγο. Πριν ανοίξει κατάστημα με ασιατικά προϊόντα, σπούδαζε λογιστική στα ΤΕΙ Μεσολογγίου.

Ήρθα στην Ελλάδα στα 17 μου να βρω τον αδερφό μου που είχε εγκατασταθεί ήδη εδώ. Δεν αλλάξαμε χώρα απλά για να έχουμε ένα πιάτο φαί, θέλαμε να πετύχουμε κάτι παραπάνω. Το πρώτο πράγμα που έκανα όταν έφτασα ήταν να γραφτώ στη Φιλοσοφική για να μάθω τη γλώσσα. Όταν πήρα την πιστοποίηση αποφάσισα να δώσω πανελλαδικές για να μπω σε κάποιο τμήμα μηχανικών. Τελικά πέρασα λογιστική στα ΤΕΙ Μεσολογγίου. Εκεί δεν υπήρχε η δυνατότητα να νοικιάζω σπίτι για να πηγαίνω κάθε μέρα στη σχολή και τα παράτησα.

Μένω στο Παγκράτι κι έχω το μαγαζί μου εδώ και 10 χρόνια. Τότε ήμουν ο μόνος εδώ με τέτοιο κατάστημα και άνοιξα τη χειρότερη εποχή, μέσα στην κρίση. Ήθελα να κάνω τη δική μου δουλειά, να μην είμαι υπάλληλος. Δεν μου άρεσε να το κάνω στο κέντρο, εκεί γίνονται φασαρίες.

Γνώρισα τη γυναίκα μου, όταν ήρθε στο μαγαζί ως πελάτισσα. Ερωτευτήκαμε, παντρευτήκαμε και κάναμε τον Ίαν, που είναι τριών. Είναι Φιλιππινέζα, δεν μιλάει τα ελληνικά ούτε τα πακιστανικά, γι' αυτό μιλάμε αγγλικά μεταξύ μας. Ίαν με αγγλικά μεγαλώνει. Έχουμε διαφορετικό Θεό αλλά δεν μας πειράζει.

Επισκέπτομαι το Πακιστάν κάθε 2 χρόνια – η σύζυγος δεν πάει στη χώρα της γιατί έχει μπερδέματα με τα χαρτιά. Δεν θέλω να γυρίσω όμως στο Πακιστάν, η Ελλάδα μου ταίριαζε από την πρώτη στιγμή. Η ζωή πίσω στη Σιαλκόμα, μια πόλη εργατών σε μεγάλα εργοστάσια, είναι πολύ διαφορετική. Συναντάς τα δύο άκρα, πολύ πλούσιους ή πολύ φτωχούς. Οι οικογένειες είναι υπερβολικά δεμένες, μένουν σε ένα μεγάλο σπίτι γονείς με παππούδες, θείους και ξαδέρφια, όλοι μαζί. Όπως έμεναν κάποτε εδώ στα χωριά. Αυτό το κάνουν για να μοιράζονται τα έξοδα, εδώ όμως ένα μόνο παιδί να έχεις και είναι δύσκολο οικονομικά να το μεγαλώσεις. Δεν ξέρω τι θα έκανα με τον Ίαν αν δεν είχα το μαγαζί γιατί η γυναίκα μου δεν έχει σταθερή δουλειά. Τρέχουμε με τα χαρτιά για να πάρουμε μια βοήθεια από το κράτος, που χρειαζόμαστε.

Ρατσιστικά περιστατικά μου έχουν τύχει αλλά λίγα. Αν δεν δίνεις σημασία δεν υπάρχει πρόβλημα. Αν κάτσεις να απαντήσεις δημιουργείται φασαρία. Εγώ δεν ασχολούμαι. Κάποιος μπορεί να σκεφτεί αρνητικά για εμένα επειδή είμαι ξένος και έχω δικό μου μαγαζί, αλλά αυτό μπορούν να το πουν και στο Πακιστάν για κάποιον. Ο ρατσισμός μπορεί να τύχει παντού, απ' όπου και να είσαι.

ΑΒΒΙΕ ΕΡΡΑΥΕ

Από το ελληνικό κλαμπ
του Ολυμπιακού της Αντίς
Αμπέμπα, στο κομμωτήριο
του Παγκρατίου

Η Άμπι στην εφηβεία σύχναζε στο ελληνικό κλαμπ του Ολυμπιακού της Αντίς Αμπέμπα. Πλέον διατηρεί κομμωτήριο και μένει με τον αδερφό της, που έχει κινητικά προβλήματα, στον κεντρικότερο δρόμο του Παγκρατίου. Όταν δεν δουλεύει δοκιμάζει τα μπαχάρια που φέρνει από την Αφρική και πλέκει κοτσίδες σε φίλες.

Είχα την τύχη να γεννηθώ σε πόλη, στην Αντίς Αμπέμπα της Αιθιοπίας, που είναι στη μόδα τώρα για τους καφέδες. Στην Αθήνα ήρθα πριν 32 χρόνια για πολιτικούς λόγους και συγκεκριμένα επειδή είχαμε δικτατορία. Προσπάθησα πρώτα να πάω στην Αμερική αλλά δεν γινόταν κι έτσι ταξίδεψα ως εδώ μόνη με μια διεύθυνση στα χέρια, να βρω κάτι Έλληνες γνωστούς μου από την Αντίς Αμπέμπα που θα με φιλοξενούσαν. Δεν ζουν πλέον. Μετά παντρεύτηκα Έλληνα και έκανα την Μπέτυ, ώσπου το 2002 άνοιξα το μαγαζί μου. Η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν να το ανοίξω κι όχι να το συντηρήσω. Προσπαθούσα κάθε χρόνο μέχρι το 1998, που με τον νόμο Σημίτη βγήκαν οι άδειες για εμάς. Μέχρι τότε έκανα διάφορες δουλειές, περισσότερο ως οικιακή βοηθός.

Στη χώρα μου έχει πολλούς Έλληνες. Είχα κάνει φίλους από το ελληνικό σχολείο που οι δικοί τους ήταν έμποροι και συχνάζαμε στο κλαμπ φίλων του Ολυμπιακού της πόλης. Οι πιο ωραίες αναμνήσεις μου ήταν από τη σχολική ζωή. Φτώχεια αλλά ξεγνοιασιά. Από μικρά –ακόμα πριν ξεκινήσουμε το σχολείο– μαθαίναμε να κάνουμε κοτσίδες και να πλέκουμε σχέδια στα μαλλιά. Μπορώ να σου κάνω πλεξούδα σε δευτερόλεπτα. Γι' αυτό όταν ήρθα στην Ελλάδα γράφτηκα σε σχολή κομμωτικής. Πάντα θα μου λείπει η πατρίδα μου και οι συγγενείς μου, οι διαφορές όμως της Αντίς Αμπέμπα με την Ελλάδα δεν είναι πολλές. Εμείς για παράδειγμα είμαστε χριστιανοί, από μια πολύ δεμένη οικογένεια σαν τις ελληνικές. Πορτάζαμε την Παναγιά, νηστεύαμε για τη Σαρακοστή... Στην Αφρική ταξιδεύω κάθε χρόνο για να δω τους συγγενείς μου.

Το Παγκράτι το λατρεύω. Εδώ μεγαλώνω. Μένω σε έναν απ' τους πιο κεντρικούς δρόμους τα τελευταία 7 χρόνια παρέα με τον αδερφό μου, που ήρθε στην Αθήνα αλλά έπαθε εγκεφαλικό, και χρειάζεται βοήθεια. Ακούω τους σπουδαστές που κάνουν βόλτες στο δρόμο και εύχονται να βρουν ένα σπίτι ακριβώς εδώ. Τότε που ήρθα εγώ, όμως, τα ενόικια δεν ήταν τόσο ακριβά.

NOBI M. NUR

Ο ράφτης του
Μπαγκλαντές

Ο **Νόμπι Νουρ** ήξερε ότι θα γίνει ράφτης από τότε που άκουγε για τους αρχαιοελληνικούς χιτώνες στα μαθήματα ιστορίας του σχολείου. Τον γνωρίσαμε την ώρα που έκανε βίντεο κλίση μέσω skype με τα παιδιά και τη γυναίκα του που βρίσκονται πίσω στο Μπαγκλαντές.

Είμαι στην Αθήνα γύρω στα 20 χρόνια και ήρθα εδώ από το Noakhali του Μπαγκλαντές για να βρω δουλειά. Για την Ελλάδα μάς έλεγαν από το σχολείο, μαθαίναμε για τον Σωκράτη στα μαθήματα ιστορίας, για την Ακρόπολη και τα αρχαία. Έτσι μου άρεσε η χώρα πριν τη δω. Μας έλεγαν και ότι τα πρώτα ενδύματα του ανθρώπου, τους χιτώνες, τους εμπεύστηκαν οι αρχαίοι Έλληνες κι επειδή ήμουν ράφτης σκέφτηκα ότι είναι ακόμα ένας λόγος να έρθω εδώ, παρόλο που μπορούσα να πάω και στην Ιταλία ή την Τουρκία. Όταν έφτασα, κατευθείαν άρχισα να δουλεύω ως ράφτης σε βιοτεχνίες μέχρι να ανοίξω το μαγαζί μου το 2014 στο Παγκράτι.

Έρχομαι κάθε πρωί με το λεωφορείο από την Αχαρνών. Στη γειτονιά μου, στη Βικτώρια, μένουμε όλοι οι φίλοι κοντά αλλά εδώ είναι πιο οικογενειακά, με έχουν αγκαλιάσει.

Ο κορωνοϊός με τρομάζει. Πέρασι τέτοια εποχή είχα κόσμο μέσα στο μαγαζί που μου ζητούσε κόντεμα, φάρδεμα ή στένεμα των ρούχων του και τώρα τίποτα. Τα έξοδα του μαγαζιού βγαίνουν με το ζόρι. Στην πατρίδα μου η κατάσταση στα νοσοκομεία είναι πολύ κακή και τα κρούσματα περισσότερα από ό,τι εδώ.

Εκεί έχω τη γυναίκα μου και τα τέσσερα παιδιά μου –τρεις κόρες και έναν γιο– που μιλάμε όλη μέρα από το skype ή what's up. Ήθελα να κάνω παραπάνω παιδιά. Κανονικά τους επισκέπτομαι κάθε 1-2 χρόνια αλλά φέτος δεν θα τα καταφέρω γιατί δεν υπάρχουν χρήματα. **A**

Σ

ΤΟ ΦΕΤΙΝΟ ATHENS PRIDE είδαμε στην Τεχνόπολη μια έκθεση φωτογραφίας με τίτλο «*Ιλίρ, ένας ήλιος από πούλιες*» με αντιπροσωπευτικούς χαρακτήρες από την gay κοινότητα που θύμιζαν εικόνες από ρομάντσο του παλιού

ελληνικού κινηματογράφου, από το παρελθόν της gay πινακοθήκης αναφορών, όταν όλα ήταν πιο «ωμά», ακατέργαστα και αθώα. Και ο αγώνας για την αποδοχή του εαυτού σου, το ίδιο σκληρό και πάντα στα σκοτεινά. Φως σε αυτή τη σκοτεινιά του θεματός του έφερε ο Δημήτρης Μασούρας, ένας πολυτάλαντος καλλιτέχνης στα πρώτα του βήματα, που κινούνται από τις σπουδές κινηματογράφου στην Αγγλία, στη σκηνή της Eurovision και από εκεί στο Εθνικό Θέατρο και στο σπιτιοφωτογραφικό του στούντιο στην Ακρόπολη, σε ένα καινούργιο πρότζεκτ που έχει έτοιμο: φωτογραφίες τρανς γυναικών όλων των ηλικιών, σαν να πρόκειται για editorial μόδας. Ζήτησα από τον Δημήτρη να μου μιλήσει για τη δουλειά του και τη ζωή του χωρίς να τον διακόπτω. Απολάμβανα τη χαρά ενός ανθρώπου που έχει ισορροπήσει ιδανικά ανάμεσα στην υποστηρικτική οικογένειά του, τον σύντροφό του και την τέχνη του που τόσο αγαπάει.

Ένας μικρός gay μεγαλώνει

«Είμαι ο Δημήτρης Μασούρας του Χρήστου, 31 ετών, γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Αθήνα. Τελείωσα Γραφιστική στην Αθήνα, μετά έκανα το πρώτο μου Master of Arts επάνω στον κινηματογράφο, φωτογραφία και σκηνοθεσία στο Bournemouth University. Συνέχισα σε ένα μεταπτυχιακό στο fashion management στη Σκωτία και γύρισα στην Ελλάδα πριν 6 χρόνια. Με αφορά η γνώση, θέλω να υπάρχει στη ζωή μου, αλλιώς πλήττω. Έτσι τελείωσα στο Εθνικό Θέατρο σκηνογραφία - ενδυματολογία και μόλις ολοκλήρωσα και τις σπουδές μου επάνω στο performance art, πάλι στο Εθνικό Θέατρο. Τα παιδικά μου χρόνια ήταν πολύ όμορφα. Μαμά δασκάλα, μπαμπάς δημοσιογράφος. Τι διαφορετικότητά μου την κατάλαβα από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. Έχω έναν μεγαλύτερο αδερφό αλλά με την αγαπημένη μου διδυμη αδερφή, Κατερίνα, τα μοιραζόμασταν όλα από μικρά. Η

Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΣΟΥΡΑΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΕΙ ΤΡΑΝΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΑΝ EDITORIAL ΜΟΔΑΣ

Ένας μοντέρνος Αθηναίος, gay, ακτιβιστής και καλλιτέχνης, μας συστήνεται

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ

προτίμησή μου για τα αγόρια ήταν το μόνο που ένιωθα ότι δεν πρέπει να της πω. Ούτε και στους γονείς μου. Και άργησα. Μέχρι τα 20 ήθελα να ζήσω αυτό που θα απέρριπτα, να έχω επαφή με το γυναικείο φύλο. Μέχρι τότε είχα μόνο στρέιτ σχέσεις. Μου έκανε πολύ καλό γιατί μετά ήμουν 100% σίγουρος για αυτό που θέλω. Ανοίχτηκα δύσκολα, βέβαια. Ήταν ένα βράδυ, 1η Ιανουαρίου του '10, όταν εκμυστηρεύτηκα στην καλύτερή μου φίλη, τη Γεωργία, ότι μου αρέσουν οι άντρες. Ένιωθα να πνίγομαι στη σκέψη για το πού θα πάμε διακοπές με την τότε στρέιτ μου σχέση. Έλεγα στον εαυτό μου, πρέπει να ζήσεις αυτό που νιώθεις, τώρα που είσαι νέος και όμορφος. Το ίδιο βράδυ, με την κολλητή μου, πήγαμε στο Sodade όπου έδωσα το πρώτο μου φιλή. Ήμουν ταραγμένος, ήταν σαν να ζούσα το “αμερικάνικό” μου όνειρο. Στην αδερφή μου δεν το είχα πει γιατί ένιωθα ότι δεν μπορεί να το στηρίξει. Στα 22 μου, η σχέση που είχα με ένα παιδί από τη Γαλλία, με έκανε να δω ότι αυτό που είμαι, έχει υγεία, ομορφιά και χαμόγελο. Και τότε μίλησα στην Κατερίνα».

Η μαμά και ο μπαμπάς

«Η επαφή με τον gay χώρο με τρόμαξε στην αρχή. Ήταν κάτι πάρα πολύ άγνωστο. Έκρυβε μία πολύ τρελή επιθυμία του να ανήκω αλλά παράλληλα δεν ήξερα και τι είναι όλο αυτό. Μιλάμε για συναισθήματα που δύσκολα μπορεί να διαχειριστεί ένας νέος μπροστά σε κάτι απαγορευμένο και σκοτεινό. Η μαμά το έμαθε μέσω Skype call όταν ήμουν Λονδίνο, στα 25 μου. Δυστυχώς, τα πρώτα δύο χρόνια το βίωσε κάπως δύσκολα γιατί είχαμε αποφασίσει να το κρατήσουμε μυστικό από τον μπαμπά, για να τον “προστατέψουμε”. Με πίεσε πολύ αυτή η άρνηση, μου έκανε πάρα πολύ κακό και μετά από 2 χρόνια το είπαμε στον μπαμπά. Ο οποίος με πήρε αγκαλιά και μου είπε “Εγώ, αγόρι μου, είμαι υπερήφανος για σένα και θέλω να είσαι απλά ευτυχισμένος. Δεν με αφορά τίποτε άλλο”. Κι έτσι λύθηκε το πρόβλημα, είμαστε καλά – σε σημείο να πηγαίνω να τους ευχθώ στα γενέθλιά τους με τον σύντροφό μου».

Το Λονδίνο, το Εθνικό και η Eurovision

«Όταν γύρισα από το Λονδίνο είχα την τύχη να συνεργαστώ με τη σπουδαία ενδυματολόγο - σκηνογράφο Εύα Νάθενα, για την οποία δούλεψα ως βοηθός σε κάποιες παραγωγές στην Επίδαυρο, σε ταινίες όπως ο “Νοτιάς” του Τάσου Μπουλέμη, ενώ συσκηνοθετήσαμε για δύο χρονιές τα θεατρικά βραβεία Μελίνας Μερκούρη. Της λέω πάντα ότι η σκέψη της είναι ευλογία για την ύπαρξή μου. Με τη βοήθειά της μπήκα στο χώρο, με την αξία και την αισθητική που εκείνη διέκρινε σε μένα. Η πρώτη μου official ανάθεση ήταν ενδυματολόγος και stage video director για τη συμμετοχή του Αζερμπαϊτζάν στη Eurovision, το 2017, στην Ουκρανία. Μάλιστα τα κοστούμια μου εκείνα είχαν βραβευτεί. Την επόμενη χρονιά, το 2018, ο Φωκάς Ευαγγελινός μου ζήτησε να είμαι στην ομάδα του, μαζί με τον Δημήτρη Κοντόπουλο, τον Philipp Kirkoγov και τον Ηλία Κοκοτό. Εκείνη την ίδια χρονιά σχεδίασα και τα κοστούμια για τη συμμετοχή της Μολδαβίας. Εδώ έρχεται να κουμπώσει και αυτό που αγαπάω εξίσου, το performance art, το να χρησιμοποιώ ως εργαλείο το σώμα μου για να εκφράσω σκέψεις. Η πρώτη μου performance ήταν το “Dust Before Happiness” στο Εθνικό. Φέτος κάναμε άλλη μία και τώρα έχω στα σκαριά ένα τρίτο έργο και ψάχνω χώρο για τον χειμώνα. Μια performance - σκηνική σύνθεση, που πραγματεύεται τον κύκλο της ζωής και των διαπροσωπικών σχέσεων».

Ακτιβισμός

«Μπαίνοντας στα 31 μου, ξέρω ότι κυρίως μιλάω για πράγματα που είχαν ένα αίσιο τέλος. Είχα την πολυτέλεια οι γονείς μου να δεχτούν ότι είχα κάποιο ταλέντο στα εικαστικά και να με υποστηρίξουν. Η πρώτη εικόνα που έχω από έκθεση είναι 4 ετών με τη μητέρα μου στην Εθνική Πινακοθήκη, στην έκθεση “Από τον Δομίνικο Θεοτοκόπουλο στον Σεζάν”. Μεγαλώνοντας με τέτοια βιώματα, θαρρώ πλέον ότι ελεύθερος είναι ο άνθρωπος που σέβεται την ομορφιά. Αλλά έχω ζήσει και πολλές δύσκολες στιγμές σχετικά με την ομοφυλοφιλία, ειδικά στην Αγγλία. Το “γιατί σε εμένα”. Στα 31 μου, έχω την απάντηση: γιατί είμαι δυνατός. Έγινα δυνατός. Αν μπορούσα να περάσω ένα μήνυμα θα ήταν ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη χαρά στη ζωή από το να ζεις αυτό που είσαι. Αξίζουν όλες οι θυσίες γιατί η ζωή σου αποκτάει νόημα.

Σαν ακτιβιστής άρχισα να κινούμαι τα τελευταία δύο χρόνια. Η πρώτη μου δράση ήταν με την εταιρεία Πλαίσιο, είχα προτείνει στον CEO, για την Ημέρα Κατά του HIV, να παιζεί σε όλα τα κανάλια της εταιρείας μία 5λεπτη συνέντευξη που είχα πάρει από τον Γιώργο Τσιακαλάκη, πρόεδρο του Συλλόγου Ορθοπεδικών Ελλάδας. Το θέμα ήταν πώς δεν κολλάς τον HIV. Μπορεί να είναι κάποιος ορθοπεδικός και να έχει την ίδια ποιότητα ζωής με εμένα, τηρώντας την αγωγή του χωρίς να υπάρχει καμία μετάδοση και να είναι όλα όμορφα. Παλιότερα, είχα άγνοια. Δύο συναντήσεις που είχα στη ζωή μου με έκαναν να σοκαριστώ και να το δω πιο βαθιά. Υπάρχει ιατρική αντιμετώπιση που σε κάνει να ισορροπείς. Ήταν τόσο άγριο όταν εμφανίστηκε, που ο απόηχός του ακόμα ισχύει.

Φωτογραφίζοντας τρανς γυναίκες

«Πρώτοι με πλησίασαν η κειμενογράφος Χριστίνα Μαργιώτη, και ο ηθοποιός Ορέστης Τζιόβας, για να κάνουμε αυτό το πρότζεκτ ειδικά για το Pride. Θέλαμε να γίνει μία κοινωνική ευαισθητοποίηση για το ζήτημα των τρανς γυναικών, των sex workers και όλων των μειονοτήτων που περνάνε πραγματικά πάρα πολύ δύσκολα. Θέλαμε να συνδυάσουμε δύο ηθοποιούς, του Εθνικού μάλιστα, με δύο τρανς sex workers. Σκεφθήκαμε πώς μπορούσε από αυτό να βγει κάτι όμορφο και μάλιστα χωρίς μπάτζετ. Η προσέγγισή μου ήταν καθαρά κινηματογραφική. Μου έκανε εντύπωση ότι όσοι θεατές τίμησαν την έκθεσή μας, ρωτούσαν τους διοργανωτές του Pride πού μπορούν να βρουν αυτή την ταινία. Νόμιζαν ότι οι φωτογραφίες είναι από κάποια ταινία. Χάρη στην αγάπη μου για το θέατρο και τον κινηματογράφο, και με διακριτές αναφορές στον

Έχω ζήσει και πολλές δύσκολες στιγμές σχετικά με την ομοφυλοφιλία. Το “γιατί σε εμένα”. Αν μπορούσα να περάσω ένα μήνυμα θα ήταν ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη χαρά στη ζωή από το να ζεις αυτό που είσαι.

Πάννη Τσαρούχη, προσπάθησα να προσεγγίσω αυτούς τους χαρακτήρες του '60. Είναι οι ναύτες και πώς καλλωπίζονται να βγουν στην “αγορά” ερωτικής απόλαυσης και επιθυμίας. Οι γυναίκες το ίδιο. Ετοιμάζονται για να πατήσουν στα πόδια της πιο δυνατής τους εικόνας. Έτσι συναντιούνται όλοι αυτοί οι χαρακτήρες. Ήθελα, στο φινάλε όμως, να υπάρχει και μία αναφορά στον “Αγγελο”, την ταινία του Γιώργου Κατακουζηνού που γυρίστηκε το '82, αληθινή ιστορία. Βλέποντάς την, αυτό που με είχε σοκάρει ήταν η “αγνότητα”, η μη-επιτήδευση στα όρια του ατσούμπαλου, των γυναικείων πρόσθετων χαρακτηριστικών σε ένα αντρικό σώμα όπως είναι τα κραγιόν, τα σουτιέν. Όλα αυτά ήταν φορεμένα τόσο άγαρμπα! Τόνιζαν την επιθυμία νομίζω, παρά την ποίηση του ότι είναι κάτι το divine, το θεϊκό. Σήμερα ζούμε σε μία εποχή που βασιλεύει ο RuPaul και γίνεται χαμός, βλέπουμε πώς είναι οι τρανς, αλλά τότε κυριαρχούσε μια σκληρότητα, μια έλλειψη καλαισθησίας, ή ταν άγριο».

Τρανς γυναίκες σαν editorial μόδας

«Τον περασμένο Δεκέμβριο, φεύγοντας από ένα συνέδριο στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, γνώρισα την **Άννα Κουρουπού**, σεξεργάτρια, ακτιβίστρια και πρόεδρος του Red Umbrella. Βλέποντάς την στο βήμα, καθώς μιλούσε, είδα μία υπέροχα όμορφη εμφανισιακά, γυναίκα. Συζητώντας το αργότερα με τον σύντροφό μου, λέγαμε πόσο εντύπωση μας κάνει το ότι δεν έχουμε δει ποτέ τρανς γυναίκες φωτογραφημένες όμορφα. Κι έτσι μου μπήκε η ιδέα και άρχισα να δουλεύω την πρώτη μου φωτογράφιση για την κοινότητα, η οποία ακόμα δεν έχει δημοσιοποιηθεί – κυρίως λόγω covid-19. Σε αυτό το πρότζεκτ έκανα το art direction και φωτογράφησα 14 τρανς γυναίκες. Ήθελα να φωτογραφηθούν επιτέλους μόνες τους, αποθεωμένες σε ένα φωτογραφικό στούντιο. Είναι η πρώτη φορά που δεν υπάρχει κάποιος πελάτης μαζί τους στο κάδρο, ναρκωτικά. Είναι μόνο η ομορφιά της και αυτό που ουσιαστικά διεκδικεί από τότε που γεννήθηκε: να είναι γυναίκα. Μάλιστα, είναι γυναίκες όλων των ηλικιών – από κορίτσια 20 χρονών που δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμα τη φυλομετάβαση μέχρι σεξεεργάτριες ετών 55. Θυμάμαι ότι την πρώτη μέρα της φωτογράφισης είχαμε δώσει ραντεβού στις 7 το πρωί στο στούντιο στη Βουκουρεστίου και τρέμανε τα χέρια μου, δεν μπορούσα να κρατήσω την κάμερα. Είχα πολλή αγωνία, όλο αυτό ήταν μία σκέψη που ξεκίνησε και τελείωσε στο μυαλό μου. Ζούσα σε αυτούς τους ρυθμούς για τρεις εβδομάδες. Μέχρι τότε, η εικόνα που είχα για τις τρανς γυναίκες ήταν από ταινίες που παρουσίαζαν τα αδιέξοδά τους. Η πρώτη μου επαφή με την τρανς κοινότητα ήταν στη σειρά του Αντένα, τα “Εγκλήματα”, στη σκηνή με το πάρτι της Κορίνας. Εκεί πρωτοείδα και την Εύα Κουμαριανού. Στην έκθεσή “*Ιλίρ, ένας ήλιος από πούλιες*” που έγινε στην Τεχνόπολη, για το Pride, το όνειρό μου να φωτογραφίσω αυτόν το μύθο, την Εύα, έγινε πραγματικότητα. Όσο για τον τίτλο, ήθελα να τιμήσω την αγάπη που έχουμε αναμεταξύ μας με τον σύντροφό μου γιατί Ιλίρ στα αλβανικά είναι το όνομα Ηλίας. Είναι ο Ηλίας μου, που λάμπει για μένα».

instagram: [Dimitrios_C_Masouras](#)

Φωτογραφία από το making of της επερχόμενης ατομικής έκθεσης «Madonna», Tzef Montana on Set, Dimitrios C. Masouras

[www.athensvoice.gr](#)
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

A black and white close-up portrait of Charikleia Mytara. She is looking upwards and to the right with a slight smile. Her hair is pulled back, and she is wearing a dark top, a necklace, and a watch. Her right hand is raised near her head.

ΖΟΥΖΟΥ ΜΥΤΑΡΑ

Η εικαστικός Χαρίκλεια Μυταρά, σύζυγος του Δημήτρη Μυταρά, διηγείται τη ζωή της

Κείμενο-Φωτό: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

E

Είμαι μια ζωή ολοκληρω ογδόντα πέντε χρόνων ουκ ολίγων, χρειάζονται μερόνυχτα για να τη διηγηθώ, αλλά έχω καλή μνήμη!

Είμαι παιδί της Κατοχής. Γεννήθηκα το '35 στον Πειραιά. Πέρασα κατά τους μεγάλους άσχημα, κατά τους μικρούς καλά. Εγώ θα πω ότι πέρασα περίεργα, είδα κρεμασμένους δωσίλογους στην πλατεία Αμερικής. Στην Κατοχή ήμουν σε ιδιωτικό σχολείο, μετά πήγα γυμνάσιο στις σχολές Χατζηδάκη με καταπληκτικούς καθηγητές στο γυμνάσιο. Ήταν μαγικό το σχολείο μου, μια βίλα στο Γαλάτσι σκαρφαλωμένη στα ύψη, έβλεπες πιάτο την Αθήνα, είχαμε παραδόξως στην αυλή μας ένα κρι-κρι. Έβλεπα τους Γερμανούς στην Κατοχή, με απωθούσε η γλώσσα τους, οι τρόποι τους, τότε δεν τους συμπάθησα. Όταν αργότερα ταξίδεψα στο Μόναχο το επιβεβαίωσα, με ξένιασαν τα ξέχειλα ποτήρια με τις μπίρες, οι μεγαλύτεροι άνθρωποι, η βάρβαρη γλώσσα τους! Οι Ιταλοί ήταν πιο γλυκοί, μας έδιναν και μια καραμελίτσα σαν να είμαστε τα παιδιά τους, μας φώναζαν και Μπέλα. Ήταν οι Γερμανοί που σφράγισαν το ράδιο, ο πατέρας μου το ξεσφράγισε και έτσι συγκεντρώναμε όλη τη γειτονιά στο δικό μας σπίτι. Από Ευρωπαίους συμπαθώ κυρίως τους Έλληνες, είμαστε ξεχωριστός λαός!

Ήμουν συμμαθήτρια με την κόρη του Πικιώνη, αλλά δεν μου πήγαινε καθόλου αυτή η τάση του στη λαϊκή κουλτούρα, εμένα που εκτιμώ τους μινιμαλιστικών χαρακτηριστικών αρχιτέκτονες, τους πιο ξεκάθαρους. Αυτά τα σπίτια με ξεκουράζουν. Μου αρέσει ο αωτερικός χώρος ίσως γιατί είμαι καρκίνος και είμαι του σπιτιού. Έχω τόσα στο μυαλό μου, νιώθω ότι ο κόσμος σέβεται την προσπάθεια που έχουμε κάνει.

Για ένα πολύ μικρό διάστημα πήγα στον Κουν, που ήταν φίλος μας, με παρακίνηση του Μίμη, όταν κατάλαβα όμως την τρομακτική δυσκολία να υποδύεσαι και να εμβαθύνεις συνεχώς σε χαρακτήρες ξένους προς εσένα, δεν μπόρεσα να συνεχίσω. Δεν μου πήγαινε άλλωστε το περιβάλλον και έφυγα. Δεν μπόρεσα ποτέ να παίξω ρόλους, να προσποιηθώ, δεν έχω νιώσει ποτέ ούτε έχω κάνει την ωραία, και όταν μου το λένε απαξιω. Ήθελα να έκανα χορό, ήθελα να γίνω πολλά, ακόμα και ηθοποιός, είχα ταλέντο στο πιάνο και κόρευα, θα μπορούσα να κάνω χιλιάδες πράγματα αλλά δεν με άφηνε η μητέρα μου και είχα σεβασμό σε αυτήν.

Είχα μια μαμά Σμυρνιά, μια κούκλα, είχε έρθει το '22 στην Ελλάδα λίγο πριν γίνει η καταστροφή στη Σμύρνη, μας έμαθε αξίες ζωής με τις πράξεις της. Είχε τρία αγόρια, τον άντρα της και ένα κορίτσι, εμένα. Το σιδέρωμα μόνο που έκανε της έφτανε, ήταν πολύ καλή μάνα, πολύ καλή νοικοκυρά, πολύ όμορφη. Θυμάμαι τα χέρια της, που ήταν σαν πορσελάνινης κούκλας, ήμουν τυχερή! Τα παιδικά μου χρόνια περάσαν με τρεις αδελφούς στο σπίτι να θέλουν να με κάνουν αγόρι, να παίζουμε πόλεμο, να ανεβαίνουμε με το ποδήλατό τους ανηφοριές και κατηφοριές, να χτυπάμε γόνατα. Καλά παιδιά, πάνε και οι τρεις. Τώρα είμαι μόνη.

Από τον Πειραιά θυμάμαι την Τρούμπα, τον κρότο τα ξεμερώματα που χτύπησαν το λιμάνι του Πειραιά και έπεφταν τα παράθυρα και οι πόρτες από τα σπίτια, σπικώθηκαμε οι Πειραιώτες με τα πόδια να φύγουμε. Ήμουν πέντε ετών, με έβαλαν στους ώμους, γυρνούσα προς τα πίσω και έβλεπα τους καπνούς από το λιμάνι, διαλυμένα πλοία – μου είχε μείνει αυτή η εικόνα. Είναι αυτή που κουβαλώ όλα τα χρόνια που έζησα σε κάθε εργατά μου που δεν θελω να τελειωμένο, αν δεν έχει ένα σύννεφο καπνού από πάνω σαν υπόκωφη θλίψη. Περάσαμε άσχημη παιδική ηλικία. Δολοφόνησαν τον πατέρα μου όταν ήμουνα 17 μες στο σπίτι αλλά δεν θέλω να το συζητώ.

Τον Μυταρά τον γνώρισα στη σχολή Καλών Τεχνών, εκείνος είχε μπει στη σχολή από την προηγούμενη χρονιά. Του άρεσε να μπαίνει στο προκαταρκτικό, που ήταν η τάξη μου, και να κοιτάζει τα έργα που κάναμε – συνήθως ήταν κάρβουνα, κεφάλια. Σιγά-σιγά ερχόταν και για μένα, ήμουν νοστιμούλα, μετά κάναμε πολλή παρέα. Είχε πολύ χιούμορ, ήταν πολύ χαριτωμένος άνθρωπος. Δεν τον ενδιέφερε καθόλου η εξωτερική του εμφάνιση. Η φιλική παρέα προς το τέλος των σπουδών άλλαξε και γίναμε ζευγάρι. Έτσι όταν πήρε υποτροφία στη Γαλλία πήγα και εγώ για να κάνω ύφασμα και διακόσμηση εσωτερικού χώρου, ενώ ο Μίμης θέατρο, κοστούμια και σκηνικά. Στον γυρισμό δουλέψαμε μαζί στο Δοξιάδη και στην Καλών Τεχνών. Είχαμε αρκετό σεβασμό εκατέρωθεν, θαυμάζαμε ο ένας τον άλλον, δεν προέκυψε ποτέ αντιζηλία, είχαμε μια πολύ καλή σχέση. Ξέρω καλλιτέχνες που ερωτεύτηκαν, παντρεύτηκαν και χώρισαν, είναι αυτός ο υπερ-εγωισμός του καλλιτέχνη που δεν ξεπερνιέται εύκολα και ξεκινάει από πολύ βαθιά.

Τον θεωρώ από τους μεγαλύτερους σχεδιαστές διεθνώς. Τον θαύμαζα και τον θαυμάζω. Ήμασταν πολύ ειλικρινείς μεταξύ μας, αν και διαφορετικές ιδιοσυγκρασίες. Δεν ξεχνάω τη μεγάλη τρυφερότητά του όταν παντρευτήκαμε την επόμενη μέρα των Χριστουγέννων και τη μεθεπόμενη που με ελάχιστα χρήματα πήραμε το τρένο για το Παρίσι. Διαισθανόταν ότι θα περνούσα μια ταλαιπωρία, εμένα διόλου δεν με ένοιαζε αλλά εκείνοι ναι. Κάναμε ταξίδια για να δούμε τέχνη πάντα με περιορισμένα τα οικονομικά μας, γιατί ζούσαμε και οι δύο από μία υποτροφία. Δεν ήμασταν στο κέντρο του Παρισιού, όπως άλλοι, άρα έπρεπε να προσέχουμε.

Σπουδαίος σχεδιαστής και δάσκαλος, μαζί διδάσκαμε τους φοιτητές μας που έβγαιναν στην αγορά έχοντας εφόδια. Πολλές γενιές πέρασαν από μας, τους μαθαίναμε πώς να κάνουν τέχνη εν τω βάθει – ακόμα και σήμερα συναντάω στον δρόμο κάποιους που ήταν μαθητές μας. Πολλά παιδιά μας έκαναν σπουδαίες καριέρες.

Μου άρεσε να βλέπω τα σχέδιά του στην καθημερινότητα, πάνω στα φλιτζανάκια του καφέ πολύ ωραία σχεδιασμένα, να γίνεται η τέχνη χρηστική και ένας απλός άνθρωπος να έχει ένα καλόγουστο αντικείμενο έστω μαζικής παραγωγής. Δεν δέχτηκα ποτέ καμία ειρωνεία επί του θέματος, αντίθετα χαιρόμουν. Έχω κάνει πολλή δουλειά με το αρχείο Μυταρά, με απασχολούν θέματα σε σχέση με το έργο του.

Ο γιος μου, ο Αριστείδης, δυστυχώς μου μοιάζει πολύ. Είναι σεμνός, δεν του αρέσει να διαφημίζεται. Μου αρέσει η μουσική του και διαθέτω έντονη γιατί είμαι από οικογένεια μουσικών και ακούω μουσική επιπέδου. Αγαπώ το παιδί μου, δεν μπορώ να το δείξω εύκολα, όταν πεθάνω θα αφήσω μια επιστολή «τι δεν καταλάβατε από μένα 1, 2, 3». Ο γιος μου και η εγγονή μου πήραν το χιούμορ του Μίμη. Το να βλέπεις ένα παιδί 11 χρονών να είναι τόσο υπεύθυνο, να έχει ροπή και ταλέντο προς την τέχνη, να διαμορφώνει την ύλη της επιμελώς, να τελειώνει τη μικρή της δημιουργία μόνο όταν της αρέσει, είναι πολύ θετικό σημάδι για μια μελλοντική εξέλιξη. Διακρίνω το DNA μας πολύ καθαρά στην εγγονή μου, είναι παιδί της τέχνης, μπορεί να μην είναι καλή στα μαθηματικά, όταν πρόκειται για τέχνη όμως γίνεται αμέσως πάρα πολύ σοβαρή. Δεν είναι το αφάν γκατέ της γιαγιάς, είναι αυτόνομος χαρακτήρας, έχει μια ανεξαρτησία κι αν δεν της αρέσει κάτι που της δείχνω σηκώνεται και φεύγει. Δεν είναι βέβαια έτσι με τους γονείς της, που τους λατρεύει, είναι πάρα πολύ τυχερό παιδί γιατί μεγαλώνει με πολύ δοτικούς γονείς. Αυτή είναι η αδυναμία μου, δεν το πολυ-λέω όμως για να μην του βαραινώ. Απολαμβάνω κάθε στιγμή που είμαι μαζί της.

Η τέχνη είναι εγωκεντρική. Εσύ δουλεύεις, εσύ υποφέρεεις. Τον Μίμη τον ξέρει ο κόσμος, εγώ ήμουν πολύ κλειστή, μόνο στη Χαλκίδα ανοίγομαι. Νομίζω ότι έχει αλλάξει κάτι στη Χαλκίδα με όλη αυτή τη θετική ενέργεια του κόσμου που μας έχει αγκαλιάσει τόσα χρόνια, με το Εργαστήρι Τέχνης που φτιάξαμε το 1978.

Πιστεύω στη φιλία και στην τιμιότητα, είχα πάντα φιλίες που διατηρώ ακόμα και σήμερα. Έχω μία φίλη τη Χρύσα, που ήταν και μαθήτριά μου, 72 ετών, που κάθε μέρα στις 9:30 τηλεφωνεί για καλημέρα. Με προβληματίζει όταν πηγαίνει σε σεμινάρια ψυχολογίας και τα κάνει με πάθος. Εγώ νομίζω ότι αυτά που κάνει τα γνωρίζω έμπρακτα. Με σέβονται, αλλά χάνω από αγάπη και στεναχωριέμαι για αυτό.

Δεν κάνω ποτέ έργο, αν δεν το πιστεύω. Αν αισθάνομαι ότι δεν μου αρέσει το πετάω, αλλά τα περισσότερα τα αγαπάω. Η εργασία μου είναι μοναχική. Δεν ζωγραφίζω αυτό που βλέπω, επεμβαίνω άθελά μου, υποσυνείδητα. Δεν με ενδιέφεραν ποτέ τα ταξίδια που είναι μόνο περιβάλλον, έχω ανάγκη να βλέπω τέχνη, ευφάνταστα προϊόντα, ακόμα και έπιπλα, προσέχω τις λεπτομέρειες. Όταν πήγαμε στις Μαλδίβες ομολογώ πως βαριόμουν, ο γιος μας ο Αριστείδης μόλις μιλούσε και μου έδειχνε με νεύματα ότι πολύχρωμο τον εντυπωσίαζε. Απ' την άλλη ο Μίμης, σαν ζωγράφος που ήταν, έβλεπε καθετί σε σχέση με το σχέδιο ή το χρώμα. Ήταν γεννημένος για αυτό, η Ελλάδα για εκείνον ήταν ένας καμβάς.

Ο Μίμης είχε πει κάποτε ότι από τα πρώτα του σχέδια κατάλαβε τι άνθρωπος ήταν. Είχε μία κριτική διάθεση απέναντι στα πράγματα που εκφράστηκε με διάφορους τρόπους, άλλοτε ορατούς, σαν αντιδράσεις στα γεγονότα, κι άλλοτε έμμεσα με τη ζωγραφική, για να αποδώσει την αλήθεια με ειλικρίνεια και πίστη. Υποστήριζε ότι δεν πρέπει να μιλάς πολύ για την τέχνη σου γιατί αυτή είναι κάθε στιγμή έτοιμη να σε διαψεύσει. Οι άνθρωποι που δημιουργούν, έλεγε, πρέπει να έχουν μια έντονη αίσθηση ζωής και να τη μεταδίδουν και στο έργο τους. Να έχουν επίγνωση του μάταιου και της οξύτητας των πραγμάτων που υπάρχουν εκ γενετής μέσα σου, που είναι ο χαρακτήρας σου, και που φέρνουν ένα συνεχές «φάγωμα» μέσα σου και δίνουν τροφή στη δουλειά σου.

Ο Μυταράς, έστω και αν άλλαζε θεματογραφία, είχε μια ανησυχία ταυτισμένη με το είναι του, μια συνεχή αντιπαράθεση με τον κόσμο γύρω του. Η τέχνη του ήταν ανθρωποκεντρική, κάπου υπήρχε και κάποιος σκύλος ή αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες, έπιπλα, αλλά τα αντικείμενα που ζωγράφιζε ποτέ δεν ήταν άψυχα. Η ζωγραφική δεν είναι όπως η σχέση μας με τους ανθρώπους, αποκαλύπτει δίκαια περιορισμό και δεν έχει τέλος. Όσο δίνεσαι, ατελείωτα σου δίνει. Κάποιοι άσχετοι του έλεγαν για το πώς ζωγραφίζει έτσι ανάκατα ενώ φαίνεται «καλό παιδί». Έλεγε ότι ένα χαμόγελο αξίζει περισσότερο από μια επίσημη δεξίωση, για αυτόν η αλήθεια των συναισθημάτων ήταν σημαντικότερη από την αληθοφανή λογική. Συμβούλευε ότι όταν έρχονται άνδρες ώρες στην τέχνη, να αφήνουμε να λειτουργήσει το ένστικτο και τότε ένας μυστηριώδης σπινθήρας θα λάμψει από τη σύγκρουση με την πραγματικότητα, θα διαπεράσει το έργο, που θα αρχίσει να ζει τη δική του ιστορία. Θεώρησε τη ζωγραφική τρόπο να ζεις, έλεγε, γιατί δίνει περιεχόμενο και λόγο ύπαρξης και αυτό είναι πολύ αισιόδοξο. Η δυνατότητα να εκφράζεσαι είναι μεγάλη διαφυγή, που όμως ταυτόχρονα εμπεριέχει την υπαρξιακή αγωνία, ουσιαστικά χωρίς διέξοδο. Συνδύασε τη δημιουργική του σταδιοδρομία με τη διδακτική του προσφορά στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών σε ένα από τα πιο ακμαία εργαστήρια. Η διδακτική του μέριμνα τον έχει εξοικειώσει με τα πιο σημαντικά θεωρητικά κείμενα του 20ού αιώνα και με τη γλώσσα των μορφών διακεκριμένων ψυχολόγων της αντίληψης.

Ήταν ένας θαλασσινός, ένα παιδί της θάλασσας ο Μυταράς. Χρόνια μάζευε κοχύλια, είχε μεγάλη συλλογή, αγόραζε και έκανε ανταλλαγές από το εξωτερικό με μεγάλους συλλέκτες. Ήταν κάτι που τον χαλάρωνε. Όταν ήθελε να διακόψει για λίγο από τη ζωγραφική του πήγαινε στο διπλανό δωμάτιο και κάθιζε τα κοχύλια, παρατηρούσε τις γραμμές. Στο δωμάτιο δίπλα στο ατελιέ υπάρχουν κοχύλια για δύο και τρία μουσεία σε μια παραθαλάσσια πόλη. Δεν ήρθε κανείς εδώ, να τα δει, κανένα όραμα, καμιά πρόταση, κυνηγάω μια Χαλκίδα 40 χρόνια, ό,τι θέλει ας γίνει πια! Ζωγράφιζε τα κοχύλια όπως όλα τα άλλα, όπως εμένα. Γεννήθηκε με ένα μολύβι και ένα πινέλο, ήταν μέσα σε όλη του την ψυχολογία να του αρέσει και το αριστούργημα της φύσης, ήταν αυθόρμητος στις επιλογές του.

Όταν κάτι του άρεσε του αφιερωνόταν με πάθος. Κάπως έτσι καταλήξαμε στο Σούνιο όπου ζωγράφιζε τη μικρή εκκλησούλα της Παναγίας της Καταφυγής, τον συνεπήρε το τοπίο, το έκανε με τον δικό του τρόπο χωρίς ορθόδοξους κανόνες και συχνά μου έλεγε: «Η φύση δεν είναι ο πιο σπουδαίος παράγοντας για να ζωγραφιστεί;» Ζωγράφιζε καράβια και ανέμους στο ιερό, μερικοί τον βρίζουν βλέποντάς τα και άλλοι τα καμαρώνουν. Το σύμπαν που δημιουργήσε σε αυτό το μικρό εκκλησάκι είναι αποτέλεσμα ενός καθαρά ποιητικού μυαλού. Εκείνα τα χρόνια είχαμε μία βάρκα, τον «Αριστείδη», και κάναμε βόλτες στην ακτογραμμή γύρω από το Σούνιο που έχει μία περιεργή σκληρή γοπετία, βραχώδεις ακτές με κουφάρια από μοτοσικλέτες, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα και κτίρια φαντάσματα. Η ελκυστική θάλασσα είναι μαγική, πουθενά αλλού δεν τη βρήκα. Δεν κάναμε μπάνιο όταν πηγαίναμε στην Ευρώπη, είχαμε άλλα πράγματα να κάνουμε από το να μπούμε στη θάλασσα. Είχα μια λατρεία για το Σούνιο, τον ναό του Ποσειδώνα, μετά τον θάνατό του δεν ξαναπήγα.

Είχε μια πολιτική άποψη που δεν την έπιανες εύκολα. Έκανε την έκθεσή του μες στη δικτατορία, ήταν συγκλονισμένος από το τι συνέβαινε την εποχή εκείνη και το μετέφερε στα έργα του, τα οποία συγκέντρωναν πολύ κόσμο που παρέμενε έκπληκτος και σιωπηλός. Τότε ήταν που τον είχαν πιάσει και στην αστυνομία και του ζητούσαν εξηγήσεις για τα έργα, αλλά, εξαιρετος χειριστής του λόγου, μπορούσε να υποστηρίξει εξ απαλών ονύχων την τέχνη του και να διαφύγει.

Ο τόπος του, η Χαλκίδα, και ο πορθμός του Ευρίπου, η απίστευτη γοπευτική αλλαγή των νερών, επιφέρει μία αναστάτωση στο μυαλό των αυτόχθονων, είναι σαν να είναι νησιώτες οι Χαλκιδέοι. Όλα αυτά ήταν και ο Μίμης. Ενώ ήταν φαινομενικά ήρεμος, ήταν επαναστατικός, πολλές φορές τον είχαν αποβάλει με αφορμή ότι δεν φορούσε κασκέτο στο γυμνάσιο. Κάποιες φορές εγώ τον αποκάλεσα μουλωχτό. Δεν ήταν τυχαία ούτε αθώα τα διακοσμητικά πορτρέτα που έκανε με επώνυμα πρόσωπα, οι κυρίες με τα τσιουάουα μες στις μόδες τους και τα μωτά τους, να αναπαύονται σε χαλιά με κεφάλια λεοπαρδαλής, ή τον Λούρο που έχουν τώρα στην Πινακοθήκη.

Περάσαμε πολλά τα τελευταία χρόνια που έκανε σταδιακά το φως του, είναι τρία χρόνια που έχει φύγει και πολλές οι στιγμές που μου λείπει. Νιώθω να έχω κάνει τον κύκλο μου, λέω «άντε να φεύγουμε τώρα». Να γλιτώσει η γη κι από τον υπερπληθυσμό. **A**

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΕΓΩΚΕΝΤΡΙΚΗ. ΕΣΥ ΔΟΥΛΕΥΕΙΣ, ΕΣΥ ΥΠΟΦΕΡΕΙΣ. ΤΟΝ ΜΙΜΗ ΤΟΝ ΞΕΡΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ, ΕΓΩ ΗΜΟΥΝ ΠΟΛΥ ΚΛΕΙΣΤΗ, ΜΟΝΟ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ ΑΝΟΙΓΟΜΑΙ.

«Ό,τι αγγίζει
την ψυχή, ξυπνά
την έμπνευση»

ΜΠΟΡΙΣ ΓΙΟΥΧΑΝΑΝΟΦ

Ο καλλιτεχνικός
διευθυντής του
Ηλεκτροθεάτρου
Στανισλάφσκι,
ένας από τους ση-
μαντικότερους
σκηνοθέτες, θεω-
ρητικούς και δα-
σκάλους της επο-
χής μας, μιλά για
την πορεία του
στην underground
σκηνή της πάλαι
ποτε Σοβιετικής
Ενώσης, τη συντα-
γή της επιτυχίας
και την επιθυμία
του να κάνει τα
πράγματα με τον
δικό του, διαφορε-
τικό τρόπο.

Συνέντευξη στην
ΙΣΜΑ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ

Ο Πουκάνανφ μπορεί να μετατρέψει τα πάντα σε τέχνη, ακόμη και τις στιγμές εκείνες τις οποίες κάθε άλλος άνθρωπος θα ήθελε να σβήσει από τη ζωή του, έγραψε πρόσφατα κάποιος θεατρικός κριτικός αναφερόμενος σ' έναν από τους σημαντικότερους σκηνοθέτες, θεωρητικούς και δασκάλους της εποχής μας. Δικαιολογημένα. Η ζωή του ανθρώπου ο οποίος πριν από λίγα, μόλις, χρόνια ανέλαβε το «κουρασμένο» Δραματικό Θέατρο Στανισλάφσκι και μέσα σ' εντυπωσιακά σύντομο διάστημα το μετέτρεψε σ' έναν από τους συναρπαστικότερους πολιτιστικούς οργανισμούς της Μόσχας και όχι μόνο μετονομάζοντάς το –όχι τυχαία– σε **Ηλεκτροθέατρο Στανισλάφσκι**, είναι γεμάτη ανατροπές.

Στα τέλη της δεκαετίας του '70, έχοντας ολοκληρώσει έναν κύκλο σπουδών υποκριτικής, υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στην τότε Σοβιετική Ένωση. Επρόκειτο για εμπειρία τραυματική, ωστόσο ο Μπόρις Πουκάνανφ τη μετέτρεψε σ' ένα γοητευτικό μυθιστόρημα με τίτλο «*Οι αυθόρμητες σημειώσεις ενός συναισθηματικού στρατιώτη*». Παρόλο που με το πέρας της ήθελε να φύγει «κάπου στην Αμερική», τελικά παρέμεινε στη χώρα του σπουδάζοντας σκηνοθεσία στο Κρατικό Ινστιτούτο Θεατρικών Τεχνών (GITIS), στη θρυλική τάξη των Ανατόλι Βασίλιεφ και Ανατόλι Εφρος.

Βασική φιγούρα της σοβιετικής underground σκηνής στη διάρκεια της δεκαετίας του '80 οπότε και δημιούργησε το πρώτο ανεξάρτητο θεατρικό συγκρότημα (το Θέατρο-Θέατρο), υπήρξε, παράλληλα, ιδρυτικό μέλος του λεγόμενου «παράλληλου κινηματογράφου» ο οποίος αποτέλεσε το «αντίδοτο» στο επίσημο σινεμά της παλαιότερης ΕΣΣΔ παράγοντας ταινίες οι οποίες γρήγορα προσείλκυαν διεθνές ενδιαφέρον.

Μέσα απ' αυτό το πρίσμα, όταν το 2013 επελέγη για τη θέση του **καλλιτεχνικού διευθυντή του Δραματικού Θεάτρου Στανισλάφσκι**, έγινε ο πρώτος σκηνοθέτης με τόσο πλούσια διαδρομή στην underground σκηνή που ανέλαβε να διοικήσει έναν κρατικό πολιτιστικό οργανισμό, στο κέντρο της Μόσχας. Δεν δίστασε στιγμή, όπως λέει. Κι όταν τον ρωτώ πώς, τελικά, τα κατάφερε, χαμογελά με αυτοπεποίθηση και με διαβεβαιώνει ότι ποτέ δεν ξεχνά την πρώτη του μεγάλη αγάπη. Είναι αυτή η οποία τελικά τον οδηγεί στο να κάνει τα πράγματα διαφορετικά, εξασφαλίζοντας την επιτυχία...

Έχετε έρθει στην Ελλάδα; Ναι βεβαίως, αρκετές φορές, η τελευταία ήταν προ διετίας. Μου αρέσει πολύ η χώρα σας. Έχω επισκεφθεί επανειλημμένως την Κρήτη, την Αθήνα... Έχω φίλους εκεί, διατηρώ ωραίες εικόνες στο μυαλό και πραγματικά κάθε φορά έρχομαι με μεγάλη χαρά. Περιμένω, λοιπόν, το επόμενο ταξίδι μου...

Θα θέλατε να παρουσιάσετε κάποια παράσταση εδώ; Ασφαλώς. Κατά καιρούς σκέπτομαι ότι υπάρχουν διάφορα πρότζεκτ που θα μπορούσαν να παρουσιαστούν σε συμπαράγωγή με κάποιον ελληνικό πολιτιστικό οργανισμό. Δεν μπορώ να δώσω συγκεκριμένους τίτλους αυτή τη στιγμή, δεν θέλω να πω κάτι βιαστικό, χωρίς να το έχω σκεφθεί εξονυχιστικά και να το έχω μελετήσει. Το τι θα παρουσιάσει έχει σχέση με πολλές παραμέτρους: το θέατρο όπου θ' ανέβαινε και τις δυνατότητες του, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, τη διοργάνωση κάτω από την «ομπρέλα» της οποίας θα παιζόταν και πολλά άλλα. Σαφώς, όμως, θα ήθελα να παρουσιάσω δουλειά μου στην Ελλάδα. Όταν ανέλαβα την καλλιτεχνική διεύθυνση του Ηλεκτροθέατρου Στανισλάφσκι, η πρώτη παράσταση που ανεβάσαμε τον Ιανουάριο του 2015 ήταν οι «Βάκχες» του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Θεόδωρου Τερζόπουλου. Είχε για μένα συμβολική σημασία αυτό: ήταν σαν να έπαιρνα την ευχή του Διονύσου. Και το πρότζεκτ, όμως, επάνω στο οποίο δουλεύουμε αυτή τη στιγμή έχει ελληνικό τίτλο...

Δηλαδή; Μιλώ για την «Κατάβαση», μια συμπαράγωγή του Ηλεκτροθέατρου Στανισλάφσκι και του γερμανικού Κρατικού Θεάτρου Cottbus. Βασίζεται στους «*Δαιμονισμένους*» του Ντοστογιέφσκι, ένα μυθιστόρημα που αποτυπώνει τη φύση των ολοκληρωτικών συστημάτων πριν αυτά γίνουν πραγματικότητα. Πρόκειται για ένα μεγάλο πρότζεκτ που περιλαμβάνει συντελεστές από τον χώρο του θεάτρου, του κινηματογράφου, της μουσικής, του χορού, της αρχιτεκτονικής. Αξιοποιούμε χώρους μέσα κι έξω από το θέατρο, επεκτεινόμαστε στον αστικό χώρο, συνεργαζόμαστε με φοιτητές από το τοπικό Πανεπιστήμιο και με πολλούς ακόμη... Είναι μια ανοιχτή διαδικασία, μια ακόμη πρόταση στο πλαίσιο του «θεάτρου του σκηνοθέτη» που προεβεί...

Μιλήστε μας γι' αυτό... Όταν αποφάσισα να λάβω μέρος στην ανοιχτή πρόσκληση ενδιαφέροντος για την ανάληψη της διεύθυνσης του Θεάτρου Στανισλάφσκι το 2013, πολλοί προσπάθησαν να με αποτρέψουν. Το θέατρο βρισκόταν σε φάση παρακμής, το κτίριο ήταν σχεδόν ερείπιο, ο οργανισμός ήταν βουτηγμένος στα σκάνδαλα... Αρκετούς ξέινισε το γεγονός ότι ένας άνθρωπος με το δικό μου υπόβαθρο το οποίο δεν είχε ποτέ καμία σχέση με το mainstream θα μπορούσε να ενδιαφέρεται για ένα ιστορικό θέατρο δίπλα στην πλατεία Πούσκιν, καταμεσής της Μόσχας. Κερδίζοντας τη διαδικασία, έγινα ο πρώτος σκηνοθέτης με τόσο μεγάλη πορεία στην underground σκηνή ο οποίος αναλάμβανε μια τέτοια θέση. Εξαρχής ξεκαθάρισα ότι αυτή είναι η κατεύθυνσή μου: ένα θέατρο που θα δίνει τον πρώτο ρόλο στον σκηνοθέτη, που θα υπηρετεί το όραμά του, που θα είναι ανοιχτό σε πολλές και διαφορετικές φωνές κι όχι μόνο σε μία. Οι πρώτες παραστάσεις ήταν ενόψει Έλλννα, ενόψει Ιταλίας κι ενόψει Γερμανίας: του Θεόδωρου Τερζόπουλου για τον οποίον μίλησα ήδη, του Ρομέο Καστελούτσι και του Χάινερ Γκέμπελ. Θέλησα να δώσω το μήνυμα ότι δεν είμαστε απομονωμένοι. Είμαστε μέρος του κόσμου και θα δουλέψουμε μαζί...

Θεωρείτε ότι μια τέτοια προσέγγιση είναι πιο εύκολη ή πιο λειτουργική με τα σύγχρονα έργα; Όχι, ακριβώς το αντίθετο. Το καινούριο έργο θέλει να του δώσει χώρο, να αναδείξει το το ίδιο το κείμενο έτσι ώστε να έχει την ευκαιρία του να δοκιμαστεί. Εάν και όταν γίνει αποδεκτό από το κοινό, εάν αντέξει στον χρόνο, τότε μπορεί να «αναγεννηθεί» στα χέρια ενός σκηνοθέτη. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα: Για περισσότερα από δέκα χρόνια, από το 1990 ως το 2001, ασχολήθηκα μ' ένα πρότζεκτ βασισμένο στον «*Βυσινόκηπο*» του Τσέχοφ. Είχα δώσει τον τίτλο «*Κήπος*» γιατί στηρίχθηκε πολύ στην ιδέα του Κήπου της Εδέμ. Η δουλειά αυτή γνώρισε οκτώ διαφορετικές «αναγεννήσεις» με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μιας νέας «μυθολογίας». Δεν μιλώ για αναβιώσεις: για την παρουσίαση, δηλαδή, της ίδιας ακριβώς παράστασης με κάποιες, έστω, μικροαλλαγές. Μιλώ για «αναγεννήσεις»: για καινούριες προσεγγίσεις που κάθε μία τους περιλάμβανε λεπτομερή ανάλυση του κειμένου του Τσέχοφ που αποτέλεσε την «πηγή» της εργασίας αυτής, διαφορετική σκηνική σύλληψη, άλλους ερμηνευτές. Μια απ' αυτές τις «αναγεννήσεις» παρουσιάστηκε σε μια αγροικία κάποιου χωριού, κάποια άλλη σε μια γκαλερί, και η τελευταία στο νεότευκτο, τότε, πειραματικό κέντρο Μέγιερχολντ ως μέρος της Θεατρικής Ολυμπιάδας. Ο «*Κήπος*» σηματοδότησε την αρχή της θεατρικής μεθόδου μου που έχει να κάνει με μια διαρκή διαδικασία δημιουργικής εξερεύνησης όπου το στοίχημα δεν είναι το τελικό αποτέλεσμα...

Αλλά; Αν όχι το αποτέλεσμα, τότε ποιο είναι το ζητούμενο; Η δουλειά μου διακρίνεται απ' αυτό που λέμε «μέγεθος» σε όλα τα επίπεδα. Οι παραστάσεις μου διαρκούν ώρες, κάποιες φορές και τρεις, τέσσερις ή περισσότερες ημέρες. Εν προκειμένω ακυρώνεται η ίδια η ιδέα του τέλους. Η δουλειά δεν ολοκληρώνεται και δεν οριστικοποιείται την ημέρα της πρεμιέρας, το ζητούμενο είναι η διαρκής εξέλιξη εξού και ο αυτοσχεδιασμός του ηθοποιού ενθαρρύνεται απολύτως. Ο σκοπός είναι η διάδραση με τον χρόνο, με την ίδια τη ζωή. Το αποτέλεσμα είναι αυτή καθ'αυτή η διαδικασία, η «εγγραφή» της παράστασης σ' ένα αιώνιο σύμπαν που περιλαμβάνει τόσο την ύπαρξη του δημιουργού όσο και την ύπαρξη του θεατή...

Αλήθεια πώς αποφασίσατε να μετονομάσετε το Θέατρο Στανισλάφσκι σε Ηλεκτροθέατρο; Υπάρχουν δύο βασικοί λόγοι. Ο ένας έχει να κάνει με την παράδοση, με την Ιστορία. Έτσι ονομάζονταν οι κινηματογράφοι στη Ρωσία όταν πρωτοεμφανίστηκαν, τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα και ο ίδιος έχω μεγάλη σχέση με το σινεμά, το βίντεο κ.λπ. Από την άλλη ήθελα να δώσω κι ένα στίγμα: ότι αυτό που συμβαίνει σ' αυτό το θέατρο αποσκοπεί στο να «ηλεκτρίσει» τόσο τους δημιουργούς και τους συντελεστές όσο και το κοινό. Κάποια στιγμή, σε μια συζήτησή μου, είχα μιλήσει για ένα πρότζεκτ που είχα κατά νου και ήθελα να υλοποιήσω μια μέρα: το ονόμαζα «*τρομοκρατικό θέατρο*». Ήθελα να ορμήσω με μια ομάδα ηθοποιών μου σ' ένα μοσχοβίτικο θέατρο, ας πούμε, να «καταλάβουμε» τη σκηνή για τρία-τέσσερα λεπτά και να κάνουμε κάτι διαφορετικό, προτού προλάβει κανείς να αντιδράσει. Θα το σκάγαμε αμέσως, αφήνοντας όλους πίσω μας άφωνους και μπερδεμένους... Έστω και γι' αυτά τα λίγα λεπτά όμως θα είχαμε φέρει τη ζωή σε κάτι άψυχο,

βαρετό... Δεν το έκανα ποτέ, ασφαλώς, αλλά η σκέψη μου αυτή είναι ενδεικτική της νέας πνοής που ήθελα να φέρω στο θέατρο... Και, νομίζω, εξηγεί το πώς ένας καλλιτέχνης όπως εγώ, με τόσο μεγάλη πορεία στο underground που είναι η πρώτη και η μεγάλη μου αγάπη, μπορεί να διοικεί έναν κορυφαίο, ιστορικό θεσμό με διαφορετικό τρόπο...

Η αγάπη σας αυτή για το underground τη δεκαετία του '80 πώς εξελίχθηκε, αλήθεια, αργότερα, με την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης; Η έλλειψη ελευθερίας οδηγεί σε μια μοναχική αντίσταση η οποία είναι δημιουργική. Αξίζει, ίσως, να πω προκειμένου να γίνω πιο κατανοητός ότι στη διάρκεια του πραξικοπήματος τον Αύγουστο του 1991 βρισκόμουν στα δικά μου χαρακώματα: σ' ένα υπόγειο κάνοντας πρόβες. Αργότερα, όλη αυτή η εσωτερική διεργασία με οδήγησε στην καλύτερη κατανόηση της κοινωνίας, στην ανάπτυξη της μεθόδου της «*αένας διαδικασίας*» που περιέγραψα παραπάνω αλλά και σ' αυτό που μόλις προ ολίγου ανέφερα: στην ανάγκη μου να κάνω τα πράγματα διαφορετικά... Όλ' αυτά εξηγούν σε μεγάλο βαθμό την πορεία του Ηλεκτροθέατρου Στανισλάφσκι την τελευταία πενταετία...

Τελικά υπάρχει συνταγή επιτυχίας; Ποιες ήταν οι πρώτες σας κινήσεις όταν αναλάβατε τη διοίκηση; Όπως σας είπα, το θέατρο ήταν σχεδόν ερείπιο. Αφού διαβεβαίωσα όλους τους εργαζόμενους ότι θα διατηρήσουν τη δουλειά τους και δεν επρόκειτο κανείς να φύγει, τους εξήγησα ότι για δυο χρόνια δεν θα έχουμε «ζωντανές» παραστάσεις και τους έστειλα διακοπές. Γυρίζοντας, βρήκαν καινούριες, σύγχρονες αίθουσες δοκιμών, νέα καμαρίνια και λοιπούς βοηθητικούς χώρους. Ανακινήσαμε την ίδια την αίθουσα ώστε να αναβαθμίσουμε τεχνολογικά κι αισθητικά τις δυνατότητές της. Ωστόσο, διατηρήσαμε αλώβητα όλα τα στοιχεία του τα οποία είχαν την οποιαδήποτε ιστορική αξία. Τα φροντίσαμε, τα συντηρήσαμε και τα αναδείξαμε. Φτιάξαμε μια δεύτερη, μικρή σκηνή, προκειμένου να δώσουμε την ευκαιρία σε νέους ανθρώπους να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Όχι μια και δυο φορές, αλλά τρεις και περισσότερες. Ως τότε, σκηνοθέτες 40 και 45 ετών θεωρούνταν ακόμη «*νέοι*» καθώς δεν είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν πέρα από μια παράσταση. Το αλλάξαμε αυτό. Σημαντική πλευρά της δουλειάς μας ήταν η ενίσχυση μιας επιδιώξης του ίδιου του Στανισλάφσκι: να φέρουμε κοντά το θέατρο και την όπερα. Πέρα απ' αυτά, θεωρώ αξιοσημείωτη μια ακόμη πρωτοβουλία η οποία έχει να κάνει με την ίδρυση μιας Σύγχρονης Σχολής Θεατών και Ακροατών...

Τι ακριβώς είναι αυτό; Θέλωμε ένα θέατρο όπου η δράση και η δραστηριότητα δεν σταματά ποτέ. Πέρα από τις παραστάσεις μας, λοιπόν, φιλοξενούμε διάφορα δρώμενα: διαλέξεις, αναγνώσεις ποιημάτων και πεζών από ηθοποιούς και σκηνοθέτες, συζητήσεις που «επαναποθετούν» ιστορικά γεγονότα με βάση νέα τεκμήρια που έρχονται στο φως, πειραματικά events που «*παίζουν*» με τα όρια ανάμεσα σε διαφορετικά είδη τέχνης. Κι όλ' αυτά φιλοξενούνται παντού: στη μεγάλη σκηνή, στη μικρή σκηνή, στην γκαρνταρόμπα, στο κλιμακοστάσιο... δεν αφήνουμε κανέναν χώρο ανεκμετάλλευτο, χωρίς ζωή...

Πώς βιώνετε, αλήθεια, την πανδημία; Είναι μια κατάσταση που αγγίζει όλους τους ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο, μια πολύ δύσκολη στιγμή για την ανθρωπότητα. Έχει ενδιαφέρον ότι παρά τις επιβεβλημένες αποστάσεις, τη χρήση της μάσκας, οι άνθρωποι έρχονται πιο κοντά ψυχικά. Κατά κάποιον τρόπο η απόσταση, αντί να χωρίζει, ενώνει...

Είναι, άραγε, εμπνευστική για έναν καλλιτέχνη μια τέτοια κατάσταση; Απολύτως. Ό,τι αγγίζει την ανθρώπινη ψυχή ξυπνάει την έμπνευση. Μίλησα προηγουμένως για τη μοναχική αντίσταση στην οποία με οδήγησε το underground στη διάρκεια της νεότητάς μου. Τώρα η μοναξιά είναι διαφορετική. Δεν έχει σχέση με την έλλειψη ελευθερίας, με την κοινωνική και πολιτική καταπίεση. Είναι μια τελείως άλλη κατάσταση. Είναι η τρίτη φορά που προσωπικά έρχομαι σ' επαφή με τον θάνατο. Η πρώτη ήταν στα τέλη του '80 με αρχές του '90, η δεύτερη στην αυγή της νέας χιλιετίας με το τέλος κάποιων σημαντικών θεσμών και η τρίτη τώρα. Η διαφορά είναι ότι εν π ροκειμένω έχει να κάνει με κάτι βαθιά ανθρωπινό που δε γνωρίζει σύνορα, γλώσσες, φυλές, μας αγγίζει όλους όπου κι αν ζούμε, σ' ό,τι και σ' όποιον κι αν πιστεύουμε. Όλο αυτό δεν μπορεί παρά να επηρεάζει βαθιά την καλλιτεχνική δημιουργία... **A**

Η Sugarispank, ο BLEND MISHKIN

κι ένα άλμπουμ από το lockdown

Η καραντίνα έφερε μια συνεργασία που περιμέναμε 12 χρόνια και το χαρισματικό δίδυμο μιλάει για το «*Paint Everything White*»

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΙΛΗ - Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Γεωργία -Sugahspank- Καλαφάτη γνωρίζει σαν την παλάμη της τον Γιώργο -Blend Mishkin- Μαντά, αλλά και αυτός γνωρίζει ότι έχει μια pop-soul πλευρά που τη φανερώνει μόνο όταν «μαγειρεύει» beats για τη Γεωργία. Τους πήρε χρόνια να δουλέψουν ξανά μαζί και ας είχαν αφήσει ανεξίτηλη τη σφραγίδα τους στην αθηναϊκή urban σκηνή των αρχών της δεκαετίας που έφυγε. Fast forward στο δυστοπικό 2020. Στα τέλη Φεβρουαρίου η Γεωργία στέλνει μια ιδέα στον Mishkin και αυτός, για όλους τους σωστούς λόγους αυτή τη φορά, αποφασίζει ότι έχει έρθει η ώρα να ξανακάνει μουσική με τη Sugahspank. Το άλμπουμ «Paint Everything White» σώζει την παρτίδα για την ανεξάρτητη σκηνή της χώρας σε μια χρονιά που έλειψαν οι εμπνευσμένοι –και με άποψη– δίσκοι από τους Έλληνες μουσικούς. Σε εξαιρετική διάθεση, με την αναμενόμενη όμως ανησυχία για τη ραγδαία αύξηση των Covid κρουσμάτων, βρεθήκαμε με το δίδυμο Sugahspank και Blend Mishkin και ανταλλάξαμε απόψεις ενώ παράλληλα ακούγαμε το νέο τους άλμπουμ.

Φαντάζομαι, πάει καιρός από τότε που βρεθήκατε στο στούντιο μαζί.

(Και οι δύο) Μα ούτε τώρα βρεθήκαμε στο στούντιο μαζί. (Ξεσπάνε σε γέλια)

Sugahspank Είναι ένας δίσκος καραντίνας. Ξεκινήσαμε να ανταλλάσσουμε αρχεία, πίσω στον Φλεβάρη, δηλαδή εγώ πρώτη έστειλα στον Γιώργο την ιδέα του ομότιτλου «Paint Everything White» και μετά χωρίς καν να βρεθούμε ή να πολυ-επικοινωνούμε –πέραν της μουσικής– καταφέραμε να το τελειώσουμε.

Blend Mishkin Θα μπορούσε να λέγεται και «Covid-19» ο δίσκος (γέλια), αν και στην ουσία η καραντίνα ήταν μόνο η αφορμή και μια βολική συνθήκη δεδομένου ότι βρισκόμασε όλους τους μουσικούς διαθέσιμους. Ο καθένας έγραφε τα μέρη που του αναλογούσαν σπίτι του, μας τα έστειλε και προχωρούσαμε με το πρότζεκτ. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι βρήκαμε ξαφνικά νόημα και δημιουργούσαμε κάτι που μας ανανέωσε σε μια δύσκολη για όλους εποχή.

Πάμε σε μία από τις βασικές απορίες όλων. Γιατί σας πήρε τόσα χρόνια να συνεργαστείτε ξανά;

BM Δύσκολο. Δεν υπάρχει απάντηση σε αυτό από μένα.

S Ας πούμε ότι ήταν κάτι που έκανε τον κύκλο του. Έπρεπε να γίνει αυτό το μεγάλο διάλειμμα μάλλον και τώρα που έχει γίνει, νιώθουμε ότι τα πράγματα είναι τόσο καλά όπως ήταν στην αρχή που ξεκινούσαμε.

Σε όλο αυτό το διάστημα χρόνων διατηρούσατε επικοινωνία;

BM Όχι κάτι σπουδαίο. Πιθανόν σε διάστημα 12 χρόνων να μιλήσαμε 3-4 φορές.

Εντυπωσιακό, ειδικά για το πόσο δεμένο ακούγεται το αποτέλεσμα. Σε ποιο είδος θα κατατάσσατε εσείς το άλμπουμ;

BM Ας πούμε ότι είναι pop και σίγουρα δεν είναι Roots Evolution γιατί δεν θα είχε νόημα να ήταν.

S Συμφωνώ, νομίζω τα λες «εύκολα στο άκουσμα» κομμάτια. Με εξαίρεση το επικό κλείσιμο του δίσκου με το «Holy Murdered Virgin», ίσως γιατί είναι και το μόνο που ξεπερνάει τα 5 λεπτά σε διάρκεια, αλλά και πάλι ο ήχος του είναι άμεσος. Επίσης, θέλω να πιστεύω ότι είναι κομμάτια που σου φτιάχνουν τη διάθεση και αυτό είναι πολύ βασικό για μένα. Άλλωστε, μέρος της δουλειάς μου (και ελπίζω να το πετυχαίνει η μουσική μου) είναι να κάνω τον κόσμο να νιώθει καλύτερα. Και αυτό είναι κάτι που το παίρνω πολύ σοβαρά πλέον. Παλιότερα δεν είχα πρόβλημα να βγάζω και λίγο «βόθρο» στους στίχους και ίσως με βοηθούσε σαν ψυχοθεραπεία, αλλά τώρα βλέπω ότι όπως σαν ακροατής θέλω να ακούω θετικά πράγματα, έτσι χαρούμενα μηνύματα θέλω να μεταφέρει και η μουσική μου.

BM Κι εμένα με βοήθησε η ενέργεια της Γεωργίας. Με ώθησε να ξεφύγω από τα όρια που είχα θέσει μόνος μου στον εαυτό μου σε σχέση με τη μουσική που θα κυκλοφορώ. Και ξέφυγα χωρίς τύψεις γιατί έριχνα το φταιξιμο στη Γεωργία (γέλια). Επιπλέον, ήταν και για μένα κάτι σαν ψυχοθεραπεία γιατί ήξερα ότι ήθελα να ανοιχτώ και σε άλλα είδη μουσικής πέρα από reggae, οπότε αυτός ο δίσκος ήρθε σε καλή στιγμή.

S Πάντως, από τα τόσα χρόνια που τον ξέρω

εγώ, απλά θα έλεγα ότι ο Γιώργος είναι soul-ας. Δηλαδή φτιάχνει μουσική με ψυχή και ηχητικά ίσως είναι πιο κοντά σε δημιουργούς όπως π.χ. ο David Axelrod.

BM Έτσι κι αλλιώς η reggae έχει soul ρίζες.

Καλύπτετε ευρύ φάσμα ήχων εδώ πάντως και αυτό σπανίζει τουλάχιστον στην εγχώρια παραγωγή. Το «Lost Cause» για παράδειγμα είναι ένα gospel σχεδόν κομμάτι.

S Ακούω πολύ gospel και πιστεύω ότι στην τέχνη η μεγαλύτερη ανάγκη που έχει ο δημιουργός είναι να επικοινωνήσει με κάτι πιο «θείο». Και αυτή είναι και η ουσία της «μαύρης» μουσικής. Ξεκίνησε από την ανάγκη τους να επικοινωνήσουν την πίστη τους σε κάτι μεγαλύτερο. Ακόμα και όταν λες «μωρό μου» και αναφέρεσαι στον έρωτά σου, τη σχέση σου, ψάχνεις ένα θείο συναίσθημα. Αυτό είναι που μιλάει ακριβώς σε μένα και αυτό είναι που με πωρώνει σε αυτή τη μουσική.

Πάμε και στα περί πολιτείας και κοινωνίας γύρω από τη μουσική. Ξέρω ότι και οι δύο έχετε ισχυρές απόψεις πάνω σε αυτά που συμβαίνουν τώρα. Αυτός ο δίσκος περνάει σχετικά μηνύματα;

BM Εγώ δεν πιστεύω ότι η μουσική μπορεί πλέον να αλλάξει την κοινωνία. Μπορεί να κάνει πιο ευχάριστη τη ζωή κάποιου αλλά όχι να αλλάξει πράγματα.

S Εγώ πάλι πιστεύω ότι αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα της μουσικής τελευταία. Εμείς οι μουσικοί νομίζουμε πλέον ότι δεν μπορούμε να αλλάξουμε την κοινωνία. Όταν μεγάλωνα συνέβαιναν οι Rage Against The Machine κι αυτό μου έκανε πάρα πολύ καλό γιατί με έμαθε να σκέφτομαι και να παρατηρώ και πολιτικά πράγματα γύρω μου, πέρα από τη μουσική. Σήμερα, μπορεί να μη συμβαίνει κάτι αντίστοιχο και πάρε για παράδειγμα αυτό τον δίσκο που έχει μόλις ενάμιση τραγούδι με κοινωνικοπολιτικό νόημα. Πρέπει να είναι και δική μας ευθύνη, έχουμε εγκλωβιστεί στους εαυτούς μας πιθανόν από τους ρυθμούς της εποχής.

BM Και πάλι, ως προς την ενημέρωση και την αφύπνιση που θα ενεργοποιήσει την αντίληψη του κοινού συμφωνώ, αλλά πρακτικά αυτό το τέλμα που ζούμε κοινωνικά και πολιτικά. Η μουσική δεν μπορεί να το βγάλει από τη μέση.

Ίσως δεν είναι κακοί οι καλλιτέχνες να παίρνουν ανοιχτά θέση και να μιλάνε. Και δεν έχω δει μεγάλη μάζα μουσικών να υψώνουν φωνή ακόμα και για θέματα που σας αφορούν, όπως τα πνευματικά δικαιώματα.

S Σε ρεαλιστικό επίπεδο και με βάση όσα έχω ζήσει από τα 19-20 μου που κάνω αυτή τη δουλειά, ο μουσικός στην Ελλάδα βιοπορίζεται από τα live του. Αυτό που με έχει δυσκολέψει τελευταία είναι ότι προφανώς –και σωστά– δεν μου επιτρέπεται να δίνω συναυλίες αλλά ταυτόχρονα δεν έχει μεριμνήσει κάποιος (φορέας δημόσιος ή μη) να λαμβάνω ένα υποτυπώδες έστω επίδομα, είτε για να περνάω τους μήνες μέχρι να ανοίξει η αγορά είτε για να μην αναγκαστώ να στραφώ σε άλλο επάγγελμα. **A**

Το άλμπουμ «Paint Everything White» κυκλοφορεί ψηφιακά από τη Rewind Guaranteed και θα εκδοθεί και σε 300 limited βινύλια από το νεοσύστατο label Boom Selecta της Θεσσαλονίκης σε συμπαραγωγή με τη Rewind Guaranteed, μέχρι το τέλος Νοεμβρίου.

Μέρος της δουλειάς μου είναι να κάνω τον κόσμο να νιώθει καλύτερα. Και αυτό είναι κάτι που παίρνω πολύ σοβαρά πλέον. - Sugahspank

www.athensvoice.gr

Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ

Από το να ζεις με τον φόβο; Εκατό χειρότερα πράγματα που μπορούμε να φανταστούμε αυτή τη στιγμή...

Το άμεσα χειρότερο από το να ζεις με φόβο μεταδοτικής ασθένειας είναι το να έχεις αρπάξει ασθένεια, αυτή ή άλλη, χειρότερη: πάντα υπάρχουν χειρότερες ασθένειες από τη δική σου, μεταδοτικές ή ξεκούδουνες. Το ακόμα πιο άμεσα χειρότερο είναι το να μη ζεις καθόλου, που δεν το συζητάμε, είναι πίκρα.

Οι συζητήσεις τον τελευταίο καιρό ξεχειλίζουν αγανάκτηση: δεν αντέχουμε άλλο. Δεν αντέχουμε παρόλο που υπάρχουν επαρκή τρόφιμα, νερό, ηλεκτρικό, τηλεφωνο, μονάδες, mobile data, wifi, στις περισσότερες περιπτώσεις των διαμαρτυρούμενων. Οι απαγορεύσεις είναι πολλές, αν και δεν έχουν σχέση με τις απαγορεύσεις επιπέδου Χούντας/Μάο/Στάλιν. Το τραπέζι γάμου απαγορεύεται, όπως και τα γκαλά, οι δεξιώσεις, τα πάρτι, ο χαμός στο ίσιωμα. Και οι ταβέρνες, τα μπαρ, καφέ, η εστίαση γενικά, ξεχνιούνται για ένα μήνα σύμφωνα με τα νέα μέτρα. Φίλος που ζούσε μέχρι πέρσι οργανώνοντας συναυλίες σε κλειστούς και ανοικτούς χώρους, έχει κάθε λόγο να κλαίει με μαύρο δάκρυ – η δουλειά του είναι σε παύση εδώ και μήνες. Φίλοι με μπαρ, καφέ και εστιατόρια, ψάχνουν κάπου να καθαρίζουν σκάλες. Φίλη ηθοποιός που ΔΕΝ παίζει στις «Μέλισσες», όπως οι περισσότεροι φίλοι ηθοποιοί (επίσης δεν παίζουν στις «Μέλισσες»), αναρωτιέται να κάνει ή να μην κάνει διαφημιστικό για σφουγγαράκια αλλά πατάει πόδι στις πάνες ακράτειας – ε, όχι, δεν

θα πείσει τόσο χαμηλά, κυρίως επειδή τα λεφτά είναι τρίχες. Φίλη δημοσιογράφος όμως γράφει κείμενα για τις ίδιες πάνες (ανώνυμα, χωρίς να δείχνει φάτσα, οπότε άνετα). Φίλος φωτογράφος που ξεκίνησε την καριέρα του φωτογραφίζοντας ελιές, χαιρέται με κλαυσίγέλο, με λίγη πίκρα στο βάθος, που ξαναέχουνε ζήτηση οι ελιές και τις φωτογραφίζει, τριάντα χρόνια μετά, σα να μην πέρασε μια ελιά, λάθος, μια μέρα. Η καλλιτεχνική μας παρέα έκλαιγε κι από πριν, τώρα έχει βαρεθεί να οδύρεται: δεν υπάρχει ελπίδα να ανέβει το θεατρικό μας, πόσο μάλλον το φιλόδοξο μιούζικάλ μας, που κάποτε είχε τόσο αρέσει στον Δημήτρη Λιγνάδη, στον Σταμάτη Φασουλή, σίγουρα και σε άλλο πάρα πολύ καλλιτεχνικό παράγοντα που χάνεται στα βάθη του Πολιτισμού. Όσοι εργάζονται σε κανονικές δουλειές (γραφείου, μαγαζιά κ.λπ.) μας κοιτάνε με μισό μάτι και λένε δεικτικά, «Δεν δουλεύουμε όλοι από το σπίτι, όπως εσείς οι τυχεροί!», παρόλο που ούτε εμείς οι τυχεροί δουλεύουμε με την παραδοσιακή ή εξαντρίκ έννοια από το σπίτι μια και η πλειοψηφία της ίδιας και διπλανής παρέας είναι άνεργοι. Όταν δουλεύεις από σπίτι, σφίγγεσαι να μη ξεφεύγει το 8ωρο σε 12ωρο αλλά δεν σε απασχολεί που πέφτει τρελό στρίμωγμα στα ΜΜΜ τις ώρες που σχολάς – έχεις τα μπρεκεκτία σου, με άλλα λόγια.

Η άλλη όψη του μπρεκεκτίου, εκτός του ότι δεν

αγοράζεις κότερο ίσως ούτε τσιγάρα, είναι ότι δεν χωράς στα ρούχα σου, διότι δεν βγαίνεις ιντίντ από το σπίτι: ξεχειλώνεις μέσα σε φόρμες, σαγιονάρες και τρύπια τίσερτ, εκτός κι αν κάποια στιγμή βάλεις σκληρό πρόγραμμα. Φίλες και φίλοι που μένουν μόνοι, ορκίζονται ότι μόνο με πρόγραμμα τη βγάζεις καθαρή – αν μαγειρεύεις,

τρως, κοιμάσαι, βγαίνεις περίπατο, πλένεσαι, συγκεκριμένες ώρες και όχι όποτε σου καπνίσει, αν φέρεσαι δηλαδή σαν να είσαι σε δουλειά παιλιού τύπου. Φίλες και φίλοι που συγκατοικούν με κόσμο, όπως εγώ, πλενόμαστε για να μη μας πετάξουν έξω οι υπόλοιποι, + συντονιζόμαστε με το κοινό, και ζούμε στιγμές τρελής ελευθερίας όταν πεταγόμαστε ξαφνικά («θα σκάσω, δεν αντέχω!») μέχρι το μπακάλικό της γειτονιάς για κωλόχαρτο. Κάθε εξωτερική δραστηριότητα που τελειώνει μετά τις 10.00 μ.μ., μας αγχώνει φριχτά, μια και η απαγόρευση κυκλοφορίας αρχίζει στις 12.00, πριν γίνουμε κολοκύθες. Τα πάντα όλα κλείνουν 12.00-5.00, κι εμείς μαζί – ούτε πλατείες, πια...

Είναι άλλη ζωή αυτή, άσχετη με την προηγούμενη ζωή, που την είχαμε συνθησίσει και πολύ μας άρεζε (αν και, γκρινιάζαμε και τότε, οι μισοί...) Είναι συμμαζεμένη, προγραμματισμένη εβδομάδα, με σπάνια εξωτερικές εργασίες και άλλες τόσες εσωτερικές: όλοι έχουμε φτιάξει τα ντουλάπια μας, έχουμε πετάξει ληγμένα τρόφιμα, φάρμακα, δηλητήρια και δολοφονικά εργαλεία, έχουμε καθαρίσει συρτάρια και χιλιο-ψεκάσει ψυγεία, έχουμε πλύνει σκεπάσματα επιπλων, μπουφάν, μαξιλάρες, τσουλάκια και γενικότερα πράγματα που τα είχαμε γραμμένα, στην προηγούμενη ζωή μας. Τότε που δεν είχαμε χρόνο για τέτοιες βλακειές επειδή βλέπαμε κόσμο, πηγαίναμε σε συναυλίες, διαλέξεις, θέατρα, σόου, σινεμά, καφέ, εστιατόρια και μπαρ. Τότε που δίναμε ραντεβού με φίλες/φίλους για ψύλλου πήδημα και ξεχνούσαμε συζητώντας το νόημα της ζωής επίσης για ψύλλου, ή και για ανθρώπου, πήδημα.

Σόρι που χαλάω το σερί της νοσταλγίας, αλλά όλα αυτά τα κάναμε σε παλαιότερες δεκαετίες, εμείς προσωπικά, επειδή ήμασταν τσικό. Για την παρέα μας, που τριγυρίζουμε χέρι-χέρι το φράγμα των 60 ετών, τα πολλά πήγαινε-έλα είχανε μαζευτεί πριν το λοκντάουν, χρόνο με τον χρόνο πηγαίναμε σε όλο και λιγότερες ταβέρνες, συναυλίες, σόου κ.λπ. Οι νέοι είναι αυτοί που χάνουνε σε τζετζελέ, όχι οι άνω των 50.

Από την άλλη, δε μας παρατάνε οι νέοι; Οι οποίοι πρώτον είναι νέοι, οπότε σιγά μη τους λυπηθούμε, δεύτερον περνάνε καλά στις πλατείες, οι οποίες ξεχειλίζουν από νέους έστω μέχρι τα μεσάνυχτα, όσο κρατάει ο καλός καιρός. Που στην Ελλάδα κρατάει καιρό, περίπου 8/10 του χρόνου. Οι νέοι βλέπουν/κάνουν ένα σωρό πράγματα ον λάιν, από παραστάσεις και ταινίες μέχρι σόου, σειρές, εκπομπές, στάνταπ, τα πάντα. (Η τελευταία μας εμπειρία ως μη-νέοι σε υπαίθριο λάιβ στάνταπ ήτανε περιέργη, μια και όλοι οι θεατές φορούσαμε μάσκες, δεν πίναμε αλκοόλ, και ο έρμος ο καλλιτέχνης στη σκηνή δεν ήξερε αν γελάμε ή χτυπιόμαστε πίσω από τις μάσκες...)

Θα συζητάμε και θα παίζουμε έξω, νωρίς, αν είμαστε μεσήλικες, γέροι ή νέοι, ή στα σπίτια μας, όσο έχουμε κέρφια κι όσο κρατάει η καλοκαιρία και η πανδημία – για την οποία, άλλοι φίλοι εκφράζουν αμφιβολίες (=δεν υπάρχει, είναι κόλπο της Εξουσίας να μας κρατήσει μαντρωμένους, είναι η τρίχα που έγινε τριχιά κ.λπ.). Αν είμαστε άνω των 50, φοράμε τη μάσκα και συνεχίζουμε, περισσότερο μέσα και λιγότερο έξω από το σπίτι. Αν είμαστε κάτω των 50, κάνουμε ό,τι μας φωτίσει ο Θεός/Βούδας μια κι έχουμε με το μέρος μας τις πιθανότητες (να μην κολλήσουμε ή/και να επιζήσουμε, έτσι και κολλήσουμε).

Εκτός από τα καλύτερα, που αναστενάζουμε όταν τα σκεφτόμαστε, αυτά και άλλα χειρότερα έχει η ζωή. Της οποίας η λέξη-κλειδί, όπως λέει και το τραγούδι*, είναι «υπομονή»... **A**

*«Υπομονή», στίχοι Αλέκος Σακελλάριος, μουσική Σταύρος Ζαρχάκος, τραγουδήθηκε από τον Γρηγόρη Μπιθικώτιστο, την Αλίκη Βουγιουκλάκη και τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ στην ταινία «Μοντέρνα Σταχτοπούτα», το 1965.

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

style

Dr.Martens Τα ροκ μποτάκια της μόδας κλείνουν τα 60!

▶ Κανείς δεν ξέρει πώς στ' αλήθεια δημιουργήθηκε η **Dr.Martens**. Αυτό που ξέρουμε όλοι είναι ότι αυτά τα μποτάκια χαρακτήρισαν μια ολόκληρη εποχή. Τα είδαμε σε δρόμους, σε εργοστά-

σια, σε συναυλίες, σε fashion show, στην Κοασέλα, φορεμένα στους 40 βαθμούς με μαγιό. Λατρέψαμε όλες αυτές τις δεκαετίες της δόξας τους, το τρομερό τους δέρμα, τη χαρακτηριστική κίτρινη

ραφή, την αυλακωτή σόλα, κι αυτή την ανάλαφρη αίσθηση στο περπάτημα. Είμαστε σίγουρες-οι ότι και μετά από 60 χρόνια πάλι τα ίδια θα σας γράφουμε σ' αυτή εδώ τη σελίδα.

GLAMAZON

Last Christmas

Να στολίσεις δέντρο από τώρα. Για να ξορκίσεις το αβέβαιο, το απρόβλεπτο, το στενάχωρο.

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Φέτος έχουμε αρχίσει να γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα από τις 28 Οκτωβρίου. Με αυτό τον κορωνοφιόλητο των Χριστουγέννων και όλα αυτά τα περίεργα και τα πρωτόγνωρα, μία από τις διεξόδους είναι να στολίσεις δέντρο από τώρα. Για να ξορκίσεις το αβέβαιο, το απρόβλεπτο, το στενάχωρο. Τραβάς τη μαύρη κουρτίνα. Η φωνή του Τζορτζ Μάικλ τραγουδά τρυφερά –κάθε χρόνο από το 1984– «*Last Christmas I gave you my heart*». Κάτι, ποιος ξέρει τι, σε σπκώνει ψηλά νοερά και γλυκαίνεσαι από όλα τα κλισέ. Θέλεις να δεις και ταινία για το θρυλικό τραγούδι των Wham!, την έχεις! Νοικιάζεις από το Rakuten την ταινία «*Last Christmas*», εμπνευσμένη από τη μουσική που έγραψε ο Τζορτζ Μάικλ, και απολαμβάνεις ένα καλό καστ με Εμίλια Κλαρκ, Μισέλ Πιο, Χένρι Γκόλντιν και Έμα Τόμσον, που συνοπογράφει το σενάριο. Η φωνή της Κλαρκ αναπολεί τα περασμένα Χριστούγεννα.

Η θερμοκρασία στην Αθήνα μπορεί να φτάνει τους είκοσι βαθμούς Κελσίου, αλλά κανείς δεν αποθαρρύνθηκε από λίγη ζέση για να μπει στο χριστουγεννιάτικο mood. Και να ονειρεύεται σκανδιναβικό «hygge» και ζεστή σοκολάτα.

Και μέσα σε όλα, ναι, υπάρχει χώρος για Glam και διάθεση ζωντανή, μικρές ανάσες αισιοδοξίας. Στη Θεσσαλονίκη, τη Δευτέρα, μια μέρα πριν το lockdown οι ουρές δεν σχηματίστηκαν μόνο έξω από το IKEA, το Leroy Merlin, σε όλα τα μεγάλα σούπερ μάρκετ, είχε τρελή ουρά και ο Χόντος. Το εμπόριο δεν κλείνει, αλλά... Είναι ο φόβος ότι αυτό που ξεκινά θα κρατήσει περισσότερο; Είναι ο φόβος ότι θα ξεμείνεις από κρέμες προσώπου και βαφές μαλλιών; Το πιθανότερο. Το πλέον ανθρώπινο. Αγωνία. «Κάνουν πρόβα για την Αθήνα». Σκεπτικό emoji. Κάποιοι γνωρίζουν πολύ περισσότερα...

Στιγμή τη στιγμή καθορίζεται ο χρόνος. Τα SMS νόμιζα ότι ανήκαν στο μακρινό παρελθόν. Ώρες πριν το lockdown συνειδητοποιείς ότι τότε χρειαζόσαι καινούριο στρώμα ή κρεβάτι. Πάπλωμα, σεντόνια ή πετσέτες. Ή ακόμα και την οικονομική εκδοχή της φίρμα Vampire's Wife που κυκλοφόρησε και στην Ελλάδα από γνωστή αλυσίδα ρούχων. Πάρε και κανένα γιόγκα ματ για διαδικτυακά μαθήματα, κανένα καλοριφέρ ή δεν ξέρω κι εγώ τι. Να είσαι προετοιμασμένος. Να μη σε πιάσει κανείς στον ύπνο. Και τραγούδα. Άλλωστε, όλη η Ελλάδα τραγουδάει. «*Last Christmas I gave you my heart but the very next day, you gave it away...*»

BOBBI BROWN
Highlighter με μικροσφαιρίδια μαργαριταριού €52

SWATCH
Ρολόι Tokyo Gray Multi Camo, από τη σειρά Swatch Big Bold Bape €135

YAMAMAY
Σατέν νυχτικό €39,95

SISLEY
Δερμάτινο ψηλόμεσο σορτς €59,95

SOPHIA ENJOY THINKING
Βιβλιοστάτης Cycladic Thinker €119

KARL LAGERFELD
Γυναίκεία τσάντα €365

LA ROCHE POSAY
Βερνίκι νυχιών

MOLESKINE
Σημειωματάριο €19,90

ΠΡΑΣΙΝΟ
Σκούρο Χρήμα
Ανοιχτό Περιβάλλον,
πρεμία, υγεία
Φανάρι Σήμα
για να κορνάρει
ο από πίσω
Green Room
Χώρος αναμονής
για καλλιτέχνες
με τσιτωμένα νεύρα
Greenpeace
Πιθανώς το επόμενο
Παγκόσμιο Υπουργείο
Περιβάλλοντος

TEZENIS
Λεοπάρ βαμβακερά
καλτσάκια €2,59

SAMSUNG
Smartphone Samsung
Galaxy S20 FE

APIVITA
Αφρόλουτρο με αιθέρια έλαια

BENETTON
Ανδρική πλεκτή
μπλούζα με
γκράφτι €89,95

FALCONERI
Κασκόλ από cashmere €129

Με **Kimalé** δεν σε φοβάμαι, κορωνοϊέ!

Στον ζόφο της εποχής επιλέγουμε το χρώμα και το δόγμα KIMALÉ της Ιρέν Μαμφρεντός. Αυτές είναι οι πιο στιλάτες μάσκες της Αθήνας.

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Αγαπάμε την Ιρέν Μαμφρεντός. Για τη θαλασσινή της αύρα, το αβίαστο χαμόγελό της και τη δημιουργικότητά της. Ένα κομμάτι KIMALÉ το ξεχωρίζεις από μακριά, το αναγνωρίζεις από κοντά και το επιβεβαιώνεις μιλώντας με εκείνον που το φορά. Διότι από το 2013 όταν και ξεκίνησε το brand της, η Ιρέν κατάφερε όχι απλώς να φτιάχνει ρούχα και accessories αλλά να κατασκευάζει αβίαστα ένα αισθητικό σύμπαν, έναν πολύχρωμο κόσμο στον οποίο μετέχουν συνειδητά οι φίλοι του brand. Είναι η χαρά της ζωής ανεξαρτήτως φύλου, φυλής και φίλων που γεμίζει

την πόλη με μοναδικά prints που αναπνέουν Αφρική.

Από την αρχής της επιδημίας, παρουσίασε μια σειρά από μάσκες φτιαγμένες με τα χαρακτηριστικά υφάσματα KIMALÉ. Στη δεινή στιγμή που έκρυψε το χαμόγελό μας, η Ιρέν κάρφωσε φως, αισιοδοξία και ασφάλεια. «*Αποφάσισα να φτιάξω μάσκες, όταν κατάλαβα ότι ο ιός δεν θα είναι κάτι παροδικό αλλά θα πρέπει να προσαρμοστούμε με ψιλά το κεφάλι. Γιατί όχι με στιλ στη νέα πραγματικότητα;*» μου λέει η Ιρέν. Τη βρίσκω στο ατελιέ στην οδό Μαυρομιάλη 21 όπου δίπλα στα κοσμήματα ψάρια και την πρόσφατη συλλογή της, προ-

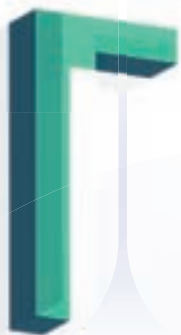
τοιμάζει τη νέα limited edition από hand crafted μάσκες. «*Οι μάσκες Kimalé έπρεπε να είναι όπως και τα ρούχα μας: κάτι ξεχωριστό, άνετο και χαρούμενο. Το motto μας είναι #kimalajoiedevivre και υπογραμμίζει τη "χαρά της ζωής" καθώς πρέπει να είναι σαν επαναλαμβανόμενο mantra στις μέρες που ζούμε.*» Ένα brand που στο DNA του εμπεριέχει την κοινωνική ευθύνη, την αειφορία και την αδιαπραγμάτευτη ποιότητα σε καθετί, δεν θα μπορούσε να μη βρει τρόπο να εκφράσει δημιουργικά και υπεύθυνα την αγωνία της εποχής.

Στο ολοκαίνουργιο e shop του KIMALÉ χαζεύω όχι μόνο τα items

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑ
ΝΑ ΦΤΙΑΞΩ
ΜΑΣΚΕΣ
ΟΤΑΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑ
ΟΤΙ Ο ΙΟΣ
ΔΕΝ ΘΑ ΕΙΝΑΙ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ
ΠΑΡΟΔΙΚΟ

αλλά κυρίως τον ιδιοφυή τρόπο που συνδυάζει διαφορετικά prints σ' ένα μόνο look. Συνδυάζει τη δύναμη ενός πίνακα του Rashid Johnson (έργο του βλέπουμε στην έκθεση Ubuntu της Συλλογής Χάρη Δαυίδ στο ΕΜΣΤ, όταν με το καλό ανοίξει θα τη ξαναδούμε), την παλέτα του Robert Colescott και τη ζωγράδα του Boris Nzebo και νοστιμίζει τις ημέρες μας. Θα έρθει η μέρα που η μάσκα δεν θα χρειάζεται και θα ξαναανακαλύψουμε το joie de vivre. Σε μια παραλία, με μεγάλα cocktails και μεγαλύτερα χαμόγελα κι ένα σακίδιο KIMALÉ γεμάτα κοχύλια, μοτίβα κι αγάπη. **A**

KIMALÉ, Μαυρομιάλη 21, Αθήνα

ΓΕΥΣΗ

Επιμέλεια
ΝΕΝΕΛΑ
ΓΕΩΡΓΕΛΕ

I ♥ Restos

Ένας μήνας μακριά από τα αγαπημένα μας στέκια. Θα περάσει κι αυτό.

Από την Τρίτη 3 Νοεμβρίου και για ένα μήνα (...ελπίζουμε), τα εστιατόρια, τα bar, τα café και όλα τα αγαπημένα μας στέκια παραμένουν κλειστά. Μέτρο που αναμενόμενα σήκωσε πολλές αντιδράσεις, ωστόσο αναγκαίο. Με την εμπειρία της πρόσφατης καραντίνας στις πλάτες μας, ξέρουμε από τώρα ότι αυτός ο μήνας δεν θα είναι εύκολος για κανέναν. Το κομμάτι της εστίασης είναι που περισσότερο απ' όλα κρατά ζωντανή μια πόλη, και όχι ότι δεν το ξέραμε, αλλά τώρα, στο λοκντάουν, το νιώσαμε στο πετσί μας, μας έγινε ακόμη πιο ξεκάθαρο πως η εστίαση έχει αναγορευτεί σε «Παγκόσμια Αναψυχή». Χωρίς τραπεζάκια έξω, χωρίς μυρωδιές στους δρόμους, χωρίς ακόμα κι εκείνο το αδιόρατα ενοχλητικό βουητό ομιλίας που έφτανε στο μπαλκόνι σου από το συνοικιακό μπαράκι, η Αθήνα μένει άδεια. Της λείπει η ζωή και η «κανονικότητα». Δεν είναι καθόλου λίγα τα εστιατόρια που θα δυσκολευτούν να ανακάμψουν, όπως καθόλου αμελητέες και οι θέσεις εργασίας που θα χαθούν. Ωστόσο, όταν έρθει η επιστροφή στην κανονική μας ζωή, θα είμαστε εδώ, όλοι μαζί να τα στηρίξουμε, μέχρι να βρουν ξανά τον δρόμο τους, κι αυτά κι εμείς. Προς το παρόν, ας κοιτάξουμε όλοι να παραμείνουμε υγιείς.

Παρ' όλα αυτά, μέσα από την έντυπη και ηλεκτρονική ATHENS VOICE, αλλά και τον λογαριασμό @tastevoice στο Instagram, συνεχίζουμε να σας μεταφέρουμε όλα τα νέα της εστίασης: τα πρόσωπα, τα αγαπημένα στέκια που μπορείτε πια να βρείτε με delivery και take away, τις καινούργιες ιδέες, τις νόστιμες αθηναϊκές εκπλήξεις, ναι, πάντα υπάρχουν. Ταυτόχρονα, ενισχύουμε ακόμα περισσότερο την ποικιλία των συνταγών στο www.athensvoice.gr: για όλο τον Νοέμβριο, το site της ATHENS VOICE θα εφοδιάζεται καθημερινά με λαχταριστές συνταγές. Συνταγές εύκολες, γρήγορες και απολαυστικές, από εκείνες που σου λύνουν τα χέρια τις μέρες που δεν έχεις έμπνευση ή σε σώζουν τις δύσκολες ώρες της Μεγάλης Λιγούρας.

Αγαπάμε τη μαγειρική και λατρεύουμε το φαγητό, οπότε σκεφτήκαμε και ένα νόστιμο παιχνίδι για να διασκεδάσουμε λίγο την αναμονή, μέχρι τα αγαπημένα μας εστιατόρια να μπορέσουν να μας δεχτούν πάλι... Ένα cooking challenge με συνταγές, νόστιμα δώρα, κι άλλες συνταγές, ατελείωτα μαγειρέματα!

Ένα cooking challenge στο @taste voice

Το μόνο που πρέπει να κάνεις εσύ είναι αυτό που ήδη κάνεις...

Να μαγειρεύεις! Αν είσαι κι εσύ ο αγαπημένος σεφ του σπιτιού σου, βγάλε φωτογραφία το πιάτο που μαγειρέψες σήμερα και ανέβασέ το στο Instagram, μαζί με τη συνταγή, κάνοντας tag την @tastevoice, τον γευστικό λογαριασμό της ATHENS VOICE! Στη συνέχεια, οι συνταγές που μας τράβηξαν περισσότερο την προσοχή θα συγκεντρώνονται σε ένα άρθρο που θα δημοσιεύεται στο site της ATHENS VOICE. Όχι μόνο, όμως! Κάθε εβδομάδα, θα διαλέγουμε μία από τις καλύτερες συνταγές και ο δημιουργός της θα κερδίζει ένα μεγάλο και λαχταριστό δώρο! Ένα υπέροχο καλάθι γεμάτο ωραία κρασιά, περίφημα τυριά και αλλαντικά από το *botiglia.gr*

Οι συνταγές μπορεί να είναι από κλασικά πιάτα της ελληνικής κουζίνας, μέχρι εντελώς πρωτότυπες δικές σου δημιουργίες ή απλά, καθημερινά φαγητά, που λατρεύεις να τρώς και για αυτό τα μαγειρεύεις ξανά και ξανά.

Σκοπός είναι να περάσουμε τον χρόνο μας δημιουργικά και να ξεχαστούμε λίγο από όσα συμβαίνουν. Το χρειαζόμαστε.

ΚΡΙΤΙΚΗ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ /
ΠΡΟΣΩΠΑ /
ΑΦΙΞΕΙΣ /
ΣΥΝΤΑΓΕΣ /
TIPS ΓΕΥΣΗΣ

ΤΕΧΝΗ

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ
Της VILLY CALLIGA

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΣΤΑΚΑΣ

«Ήθελα να γίνω ζωγράφος και τίποτε άλλο»

Με το ντοσιέ των σχεδίων του στα χέρια, άφησε τη γενετιέρά του για να συναντήσει στην Αθήνα τον γλύπτη Δημήτρη Καλαμάρα. Από εκείνη τη στιγμή, για τον Γιώργο Παστάκα ξεκίνησε ένα μακρύ ταξίδι που περνώντας μέσα από τις «Ωδές» του Κάλβου, έφτασε στα «Λάβαρα», τη δική του εικαστική μετάφραση της επαναστατικότητας.

«**Η** πορεία μου στην τέχνη ξεκίνησε πολύ νωρίς καθώς γεννήθηκα και μεγάλωσα σε μια επαρχιακή πόλη που είχε παράδοση στον χώρο αυτό. Σαν παιδί τα καλοκαίρια συναντούσα στη Φλώρινα καλλιτέχνες που ερχόντουσαν και δούλευαν είτε ατομικά είτε ομαδικά εμπνεόμενοι από τις εναλλαγές και τα παιχνίδια των χρωμάτων πάνω στα βουνά που περιέκλειαν την πόλη.

Ο τόπος, κατά κάποιο τρόπο, σας έδωσε κίνητρο και έναυσμα;

Τα πρότυπά μου και η αρχή της ιστορίας μου ήταν καλλιτέχνες, όπως ο Κωστάκης ο Λούστας, ο γλύπτης Δημήτρης Καλαμάρας, ο Κούλης Στερίκας. Ο τόπος είχε την τύχη μετά την καταστροφή του '22 να δεχθεί ξεριζωμένους Μικρασιάτες που εγκαταστάθηκαν και δημιούργησαν σ' αυτόν. Ανάμεσά τους και ο αείμνηστος Ηλίας Βυζάντης (1910-1980). Αυτή ήταν και η αρχή ώστε να δημιουργηθεί στην πόλη μια κυψέλη τέχνης και κάποια χρόνια αργότερα (το 1977) να αποκτήσει ένα Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης αποτελούμενο από μικρό αριθμό έργων της Εθνικής Πινακοθήκης. Από την πρώτη στιγμή τα σωληνάρια, η μρωδιά από το νέφτι, τα πινέλα, τα ξεχαρβαλωμένα από την πολυχρησία καβαλέτα με μετέφεραν σε ένα χώρο που ήθελα μεγαλώνοντας να ακολουθήσω και να γίνω ένα με αυτόν.

Η οικογένειά σας είδε θετικά αυτή την επιλογή σας; Οι αντιδράσεις από το οικογενειακό περιβάλλον, όπως είναι λογικό, ήταν έντονες καθώς ένα τέτοιο επάγγελμα προμήνυε ένα μέλλον αβέβαιο και διαφορετικό. Αυτό βέβαια δεν με εμπόδισε από το να ακολουθήσω ένα δρόμο που γνώριζα από την αρχή τη δυσκολία του. Ήθελα να ζω και να γράφω με το χρώμα. Ήθελα να γίνω ζωγράφος και τίποτα άλλο.

Έχετε διανύσει μια μακρά πορεία στον χώρο της τέχνης. Πώς θα χαρακτηρίζατε τη δουλειά σας; Τη δουλειά μου τη χαρακτηρίζω φύσει ανθρωποκεντρική και πάντα συνυφασμένη με τον ιστό της ιστορίας. Θεωρώ πολύ σημαντικό ένας καλλιτέχνης να εμπνέεται από το παρελθόν ώστε να μπορεί να προχωρήσει στο μέλλον. Για τον λόγο αυτό θεωρώ αδιανόητο για έναν εικαστικό να μη γνωρίζει ιστορία τέχνης, ή την ιστορία του τόπου του. Ένας καλλιτέχνης πρέπει να έχει βάσεις για να μπορεί να χτίσει, να παρουσιάσει ένα δομημένο έργο που θα έχει διάρκεια στον χρόνο. Όλο μου το έργο βασίζεται πάνω σε αυτόν τον άξονα. Σε όλες τις εκθέσεις που έγιναν είτε στο εξωτερικό, όπως στο Παρίσι, στις Βρυξέλλες και τη Στουτγάρδη, όσο και στην Ελλάδα, η θεματική μου είχε πάντα ως βάση το ιστορικό στοιχείο.

Πότε αποφασίσατε να παντρέψετε τα έργα σας, με τον λόγο και τον ήχο; Τα τελευταία χρόνια, και πιο συγκεκριμένα από την αρχή της συνεργασίας μου με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς το 2008, μέχρι και τη μόνιμη έκθεση στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφα-

λίας που φέρει τον τίτλο «Εκτος Άθλος», άρχισα να δουλεύω πάνω στο εικαστικό ταίριασμα του Λόγου με το Χρώμα και τη Μουσική. Για να επιτευχθεί αυτό, είχα την ευτυχία να συνεργαστώ με δύο εξαιρετικούς δημιουργούς, τον λογοτέχνη Γιώργο Μανιώτη ο οποίος ξαναέγραψε τον 6ο Άθλο του Ηρακλή και τον Γιώργο Κουμμεντάκη που με τη μουσική του έντυσε τα έργα. Θεωρώ ότι στους καιρούς που ζούμε οι συνεργίες είναι, αν όχι απαραίτητες, εξαιρετικά σημαντικές στο να κρατήσουν την καλλιτεχνική έμπνευση ενεργή.

Το έργο του Ανδρέα Κάλβου υπήρξε πηγή έμπνευσης για σας.

Η φράση «Ανδρέας ο Πρωτόκλητος και Πρωτοψάλτης Κάλβος» από το ποίημα «Του αιγάγρου» του Ανδρέα Εμπειρίκου, άφησε βαθιά το αποτύπωμά της μέσα μου πριν από αρκετά χρόνια, όταν άρχισα να ασχολούμαι με το έργο του Ανδρέα Κάλβου. Η δύναμη του λόγου του, στη μετάφραση των «Ψαλμών του Δαβίδ», ήταν αυτή που κέντρισε την περιέργειά μου να μελετήσω σε βάθος το έργο του Καρμυνοάρου ποιητή. Τον τελευταίο χρόνο ασχολήθηκα συστηματικά με το έργο του, τη «Λύρα» και τα «Λυρικά» που απαρτίζουν τις «Ωδές» του. Έστρεψα το ενδιαφέρον και την έρευνά μου σε αυτόν τον ποιητή που ήταν συνομιλητής του Σολωμού στα χρόνια της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Οι Ωδές εκτός από γλωσσικό αριστούργημα είναι και μια αλυσίδα από επιβλητικές εικόνες, που δίνουν στο απλό και εφήμερο το μεγαλείο του αιώνιου. Σε αυτόν τον λόγο του, τον τόσο δυνατό, αποφάσισα να δώσω σχήμα και χρώμα. Αρχικά ξεκίνησα να δουλεύω σε κερωμένο και βερνικωμένο χαρτί και να του δώσω το σχήμα του ειλπηταρίου. Πάνω στο χαρτί δημιουργήθηκαν ζώνες ενώ τα υλικά μου ήταν χρυσός, λάδια, σκόνες και μελάνια.

Και κάπως έτσι, δημιουργήθηκε μια ιδέα...

Ναι. Στην προσπάθειά μου να μεταφράσω με τον δικό μου τρόπο τον επαναστατικό λόγο, γεννήθηκε η ιδέα του «Λαβάρου» που συμβολίζει και ακριβώς αυτόν τον ρόλο του καλλιτικού έργου. Το δέρμα ήταν αυτό που αντικατέστησε το χαρτί, δίνοντας ένα νέο συμβολισμό. Ως σκληρό υλικό – προϊόν σφαγής, ιδιαίτερα δύσκολο και κοπιαστικό στην επεξεργασία του, είναι ταυτόχρονα ανθεκτικό και άφθαρτο. Σε τρία δέρματα (δύο δέρματα ταύρου και ένα μοσχαριού) χρησιμοποίησα φύλλα χρυσού, λάδια καθώς και μεταλλικά αναθήματα (τάματα) που προσφέρονται ως σύμβολα σεβασμού, τόσο στο θαύμα της Επανάστασης όσο και σε όλους αυτούς τους άγνωστους ήρωες που θυσιάστηκαν στον Αγώνα.

Υπάρχει η προοπτική παρουσίασης αυτού του έργου στο κοινό; Ευχή και αγωνία μου την τόσο περίεργη περίοδο που διανύουμε, είναι να καταφέρω να παρουσιάσω τη δουλειά αυτή στο ευρύ κοινό καθώς οι ιδιαίτερες συνθήκες της πανδημίας έχουν δώσει σε όλες τις εκθέσεις και τις πολιτιστικές δράσεις το βασανιστήριο της αμνησίας. Δεν μπορώ όμως παρά να παραμείνω αισιόδοξος γιατί η «δυσκολία», η «υπομονή» και η «ελπίδα» είναι λέξεις με τις οποίες ένας καλλιτέχνης έχει μάθει να επιβιώνει σε όλη τη ζωή του. **Α**

Πληροφορίες για το έργο και την πορεία της δουλειάς του Γιώργου Παστάκα περιέχονται στο νέο Ελληνικό Λεξικό Νεοελλήνων Ζωγράφων του εκδοτικού οίκου Μέλισσα.

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΚΑΪΜΑΚΗ

«All the pretty little horses»

61ο

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΙ ΟΜΩΣ... ΓΙΝΕΤΑΙ!

Σε μια άλλη, όχι πολύ μακρινή πραγματικότητα, σήμερα, Πέμπτη 5 Νοεμβρίου, θα είχε ανέβει σύσσωμη η εγχώρια κινηματογραφική κοινότητα στη Θεσσαλονίκη και θα ξεκινούσε η μεγάλη γιορτή του σινεμά.

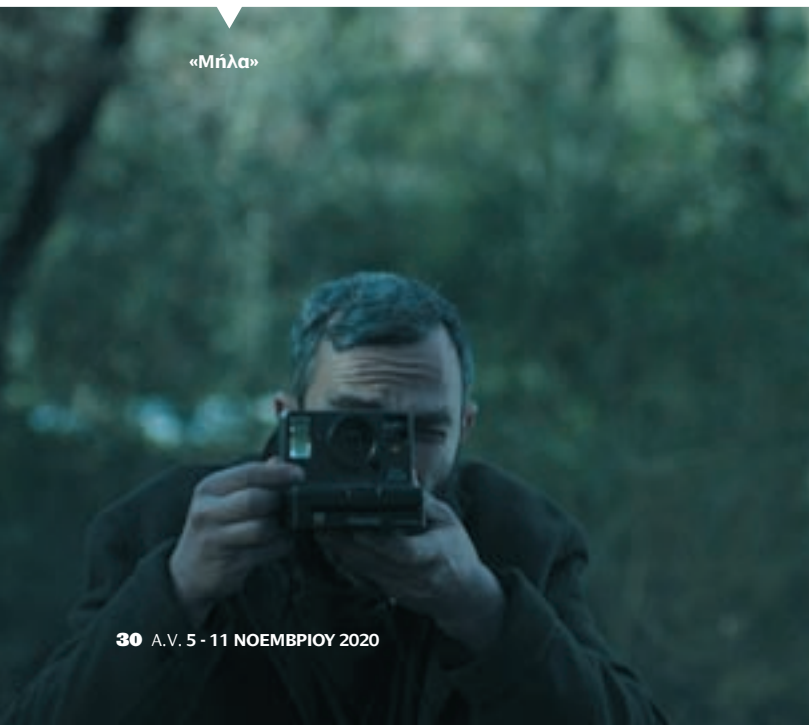
Το σκηνικό είναι οικείο για τους μόνιμους θαμώνες. Sold out προβολές και αμέτρητες ουρές στα ταμεία. Χαμός στα στέκια που είναι φυτεμένα στα περίξ του Φεστιβάλ που συνήθως κρατά μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Ατέλειωτες συζητήσεις για το αν όντως ο «Θείος Μπούνμι» είναι καλύτερος του «Θείου» του Τατί, για το αν ο Αντρέι Σβιάνγκιντσεφ είναι ο άξιος διάδοχος του Αντρέι Ταρκόφσκι και για το αν το σινεμά του Λάνθιμου είναι εντέλει ελληνικό ή ξένο.

Όλα τα παραπάνω ανήκουν πλέον στη σφαίρα όχι της φαντασίας αλλά στις επιλεκτικές αναμνήσεις του καθενός και θα ενισχυθούν με τις μη αναμνήσεις του 61ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης το οποίο θα πραγματοποιηθεί διά αποστάσεως ελέω κορωνοϊού. Οι διοργανωτές του είχαν εκπονήσει τρία σενάρια διεξαγωγής του κάτω από το σύνθημα «Σινεμά με κάθε τρόπο»: ένα με την παραδοσιακή του «φορεσιά» και την παρουσία κόσμου στις αίθουσες, ένα συνδυασμό online και κανονικών προβολών κι ένα μόνο με διαδικτυακές προβολές. Αναγκάστηκαν με βαριά καρδιά να επιλέξουν το τελευταίο.

«Μόλις τελείωσε το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ με τη διαδικτυακή μορφή του τέλη Μαΐου, σκεφτήκαμε ότι δεν έχουμε το δικαίωμα

να πάμε σε ένα επόμενο φεστιβάλ με μόνο ένα πλάνο. Έτσι φτιάξαμε τα τρία πιθανά σενάρια και δουλεύαμε ταυτόχρονα» λέει ο καλλιτεχνικός διευθυντής **Ορέστης Ανδρεαδάκης**. «Κάποιος που γνωρίζει τη λειτουργία ενός φεστιβάλ καταλαβαίνει ότι είναι διαφορετικό να κλείνεις μια ταινία για την αίθουσα και διαφορετικό για ένα υβριδικό ή για ένα online φεστιβάλ. Είχαμε λοιπόν έτοιμο το πλάνο για το online φεστιβάλ και το δουλεύαμε ταυτόχρονα με τα άλλα δύο. Δυστυχώς επαληθεύτηκε το τρίτο σενάριο αλλά το είχαμε ήδη έτοιμο οπότε από σήμερα το βγάζουμε στον αέρα. Δεν είναι φυσικά αυτό που επιθυμούσαμε αλλά δεν θέλαμε με τίποτα να κλείσει το φεστιβάλ». Ο επικεφαλής προγράμματος **Γιώργος Κρασσακόπουλος** συμπληρώνει: «Σχεδιάσαμε το φετινό φεστιβάλ όπως κάθε φορά, με τα ίδια κριτήρια και την ίδια λογική που ακολουθούσαμε και στα προηγούμενα φεστιβάλ. Όμως η πανδημία μάς υποχρέωσε στον σχεδιασμό των τριών εναλλακτικών σεναρίων. Η πραγματικότητα δυστυχώς μας ανάγκασε να επιλέξουμε αυτό που δεν θέλαμε. Πάντως η κατάλληλη προετοιμασία και τα γρήγορα αντανακλαστικά που επιδείξαμε στο κλείσιμο των δικαιωμάτων για τις online προβολές των περισσότερων ταινιών, μας επιτρέπει να πραγματοποιήσουμε το φεστιβάλ με 177 ταινίες για τις οποίες είμαστε αρκετά περήφανοι και χαρούμενοι». Ο **Δημήτρης Κερκινός**, υπεύθυνος Αφιερωμάτων (Ματιές στα Βαλκάνια), καταθέτει τις σκέψεις του γύρω από το ιδιαίτερο φετινό Φεστιβάλ. «Ως διοργανωτής αισθάνομαι απογοητευ-

«Μήλα»

«Mustang»

«The whaler boy»

«Ράφτης»

ση που οι πρωτόγνωρες συνθήκες που βιώνουμε μας αναγκάζουν να πραγματοποιήσουμε την 61η διοργάνωση μ' έναν αφύσικο για μας τρόπο. Φεστιβάλ σημαίνει πολύβουες αίθουσες, ζωντανία, διάδραση, έξαψη, χαρά, ενέργεια. Νιώθω, λοιπόν, ένα μεγάλο κενό, καθώς φέτος δεν θα βιώσω τον παλμό και τη συγκίνηση της αίθουσας, δεν θα αφουγκραστώ ούτε θα συνομιλήσω με θεατές και δημιουργούς, δεν θα συναντηθώ με συναδέλφους και φίλους, δεν θα χαρώ την οικειότητα του λιμανιού – αναπόσπαστα κομμάτια της ζωής μου για περισσότερο από είκοσι χρόνια. Σαν να δειπνείς μόνος σπίτι σου, αντί να απολαμβάνεις ένα πλούσιο δείπνο έξω με μεγάλη παρέα. Σινεμά με κάθε τρόπο, λοιπόν».

Ο Ορέστης Ανδρεαδάκης επισημαίνει πως «και στα τρία σενάρια βάλουμε πρωταγωνιστή το ελληνικό σινεμά και σκεφτήκαμε ενέργειες που μπορούν να πραγματοποιηθούν online μέσω του αναπτυξιακού προγράμματος της Αγοράς (που ούτως ή άλλως λειτουργεί ήδη online εδώ και τρεις μήνες) και θα μπορούν να υποστηρίξουν την εθνική κινηματογραφική κοινότητα» ενώ για το αν μπορεί το φεστιβάλ να καλύψει το κενό στο σινεμά που δημιουργείται από τα μέτρα κατά του κορωνοϊού είναι κατηγορηματικός. «Όχι. Όμως υπάρχει πολύς κόσμος κλεισμένος στα σπίτια του, ειδικά στη Θεσσαλονίκη, που θέλει να ξεφύγει από όλο αυτό που ζούμε. Να πάρει λίγο κουράγιο, λίγη ελπίδα, λίγη χαρά. Οι ταινίες που παρουσιάζουμε στο online φεστιβάλ είναι η ιδανική λύση. Όμως δεν μπορεί κανείς και με οποιοδήποτε τρόπο να καλύψει την εμπειρία της κινη-

ματογραφικής αίθουσας. Πόσο μάλλον της εμπειρίας ενός φεστιβάλ, όπου εκτός των γεμάτων με σινεφιλ αιθουσών, υπάρχουν συζητήσεις με τους σκηνοθέτες που έρχονται για να παρουσιάσουν τις ταινίες τους, που οι ίδιοι οι θεατές βρίσκονται σε μια διάθεση γιορτής και χαράς. Κάθε προβολή δεν είναι μόνο μια απλή προβολή ταινίας αλλά μια ευκαιρία για συνάντηση, για κουβέντα, για διαφωνίες, για έρωτες – γιατί όχι. Αυτό είναι πραγματικό φεστιβάλ και το κενό του δυστυχώς δεν μπορεί να καλυφθεί. Αλλά μπορεί ένα online φεστιβάλ σαν το δικό μας να δώσει λίγη χαρά σε ανθρώπους που έχουν κλειστεί στα σπίτια τους, που έχουν χάσει τις δουλειές τους».

Η επιλογή των φετινών ταινιών έγινε «με τον ίδιο τρόπο που γίνεται πάντα» αναφέρει ο Ανδρεαδάκης. «Συνήθως ζητάμε ταινίες και μας τις δίνουν πλην ελαχίστων εξαιρέσεων. Η μόνη διαφορά είναι ότι δεν ταξιδέψαμε όπως συνήθως στα μεγάλα φεστιβάλ των Καννών, Λοκάρνο, Βενετίας, Κάρλο-βι Βάρι για να δούμε τα φιλμ στον φυσικό τους χώρο, την αίθουσα. Όμως καταφέραμε να δούμε τα φιλμ που μας ενδιέφεραν καθώς μας τα έστειλαν, και μαζί με τον Γιώργο Κρασσακόπουλο που είναι ο επικεφαλής προγράμματος και σε συνεργασία με τους υπόλοιπους προγραμματιστές καταλήξαμε στις ταινίες του φετινού προγράμματος».

Όσον αφορά τα κριτήρια του φετινού **Διεθνούς Διαγωνιστικού Τμήματος**, ο Κρασσακόπουλος επισημαίνει: «Η δύσκολη εποχή και τα όσα συμβαίνουν γύρω μας, οι επιπτώσεις στο δημόσιο και τον ιδιωτικό χώρο, το φαινόμενο του αυτοπε-

ριορισμού, ηθελπημένου ή όχι, ήταν στοιχεία που μέτρησαν στην επιλογή του βασικού θέματος του φετινού Διεθνούς Διαγωνιστικού με τίτλο **“Οικειότητα. Μια σύγχρονη τυραννία”**. Ομολογώ ότι η βασική ιδέα προέρχεται, όπως κάθε χρόνο, από τον Ορέστη ο οποίος συνήθως ξετρυπώνει αυτές τις ιδέες και το ίδιο έγινε και φέτος με το προφητικό βιβλίο του Αμερικανού Ρίτσαρντ Σένετ. Η δική μου δουλειά είναι σε συνεργασία πάντα με τον Ορέστη να βρούμε τις ταινίες που θα στελεχώσουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα, θα ταιριάζουν στην κεντρική ιδέα και θα αφορούν παρόμοια ζητήματα με τα όσα πραγματεύεται ο τίτλος. Όμως το κεντρικό κριτήριο είναι η ποιότητα των ταινιών».

Ως δυνατό «χαρτί» του φετινού προγράμματος ο Ανδρεαδάκης θεωρεί το **αφιέρωμα στην επιστημονική φαντασία**. «Θα προβληθούν online δυστυχώς μόνο οι 14 από τις 20 ταινίες αλλά ακόμη και μέσα από αυτές μπορείς να δεις αυτό που ζούμε τώρα. Είναι ταινίες που γυρίστηκαν την εποχή του Ψυχρού Πολέμου (1950-1990) και κατέγραψαν με τρόπο αλληγορικό τους φόβους που ζούσε ο μέσος άνθρωπος εκείνης της εποχής και μοιάζουν, δυστυχώς, με τους φόβους που βιώνουμε σήμερα» λέει χαρακτηριστικά ενώ για το αφιέρωμα στα δύο τιμώμενα πρόσωπα του φεστιβάλ, την **Άνια Μπρέιεν** και τη **Βέρα Χιτίλοβα**, ο Κρασσακόπουλος τονίζει. «Και οι δύο έχουν γράψει τη δική τους ιστορία στο σύγχρονο σινεμά και μέτρησε στην επιλογή μας ότι δεν είναι ιδιαίτερα γνωστές, οπότε αξίζει να τις ανακαλύψει ο Έλληνας σινεφιλ. Η Άνια Μπρέιεν, με το σινεμά της να θεωρείται φεμινιστικό –αλλά για μένα πρω-

τίστως ουμανιστικό–, που ήταν και συμφοιτήτρια του Αγγελόπουλου, έχει σημαντική παρουσία στο φεστιβάλ Καννών, ενώ η δεύτερή της ταινία με τίτλο **“Wives”** θεωρήθηκε σαν μια απάντηση στο **“Husbands”** του Κασαβέτ. Η Τσέχα Χιτίλοβα από την άλλη έχει μια πιο αναρχική ματιά στον τρόπο που κοιτάζει το σινεμά, με μια φλέβα τρέλας, με την καλή έννοια βέβαια».

Σε ανάλογη διάθεση ο Δημήτρης Κερκινός αναφέρει τα δυνατά σημεία του **Βαλκανικού Τμήματος**: «Οι ταινίες του τμήματος **“Ματιές στα Βαλκάνια”** αναδεικνύουν φέτος μια έντονη διάθεση πειραματισμού στις ταινίες των Πούιου (**«Μάλμκρογκ»**), Ζούντε (**«Με κεφαλαία γράμματα»**), Μπάριτς (**«Η τυχαία πληθωρικότητα του ημιδιαφανούς υδάτινου ρέμπους»**) αλλά και στη μικρού μήκους **«Μικροκασέτα»** του Μπεζίνοβιτς. Παράλληλα, η ισχυρή αφηγηματική παράδοση του βαλκανικού σινεμά παραμένει παρούσα και εκφράζεται από τους γνώριμους στο ελληνικό κοινό, καταξιωμένους δημιουργούς Γκολούποβιτς (**«Father»**), Στάκα (**«Μάρε»**), Μορίνα (**«Εξόριστος»**) και Καλέφ (**«Φεβρουάριος»**) όπως και στις ταινίες μικρού μήκους». Τέλος στις πιέσεις μας για ένα αγαπημένο του φιλμ ο Κρασσακόπουλος στάθηκε σε εκείνο που δίνει το εναρκτήριο σύνθημα στην διοργάνωση. «Θα αδικήσω κάποιες αλλά νομίζω ότι η ταινία **έναρξης**, το **«Ταξίδι της φάλαιας»** είναι από αυτές που αγαπώ πολύ. Έκανε πρεμιέρα στη Βενετία. Την είδαμε με τον Ορέστη και σκεφτήκαμε πόσο ωραία και φρέσκια ιστορία ενπλικίωσης είναι μέσα από την περιπέτεια ενός αγοριού στην άκρη της Ρωσίας». ●

«King of Belgians»

«Sisters»

ΜΟΥΣΙΚΗ

Movement radio στη Στέγη Μια πολιτιστική πλατφόρμα που μιλάει με ιδέες και ήχους

Πρωτοσυναντήσαμε το Movement Radio τον Φεβρουάριο του 2020 στο πλαίσιο του φεστιβάλ «*Movement 1920-2020: Πέρα και ανάμεσα από σύνορα*». Τώρα, από τις 2 Νοεμβρίου 2020 στις 12.00 το μεσημέρι, ο διεθνής διαδικτυακός ραδιοφωνικός σταθμός άρχισε να εκπέμπει και πάλι από τη Στέγη, σε επιμέλεια των Detach (Votnoi & Quetempo) 24 ώρες την ημέρα, 7 μέρες την εβδομάδα. Το πρόγραμμά του αποτελείται από καθημερινές ζωντανές εκπομπές, dj-sets και θεματικά μουσικά αφιερώματα, αφιερώματα που σχετίζονται με θέματα της επικαιρότητας, συνεντεύξεις και εκπομπές λόγου, ζωντανά events και πρωτότυπες ραδιοφωνικές δράσεις από μια πολυάριθμη ομάδα παραγωγών από την ελληνική και παγκόσμια hip hop και electronica σκηνή. Θα ακούσουμε από τους Optimo έως τη Moor Mother, από τον Alan Bishop έως τον Christopher C. King, από τον Black Athena (γνωστός από το Athens Voice Radio) έως την Carina καθώς και από διάφορες άλλες σκηνές και υβρίδια που αναδύονται σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Με έμφαση στον ήχο και τις ιστορίες της Μεσογείου, το Movement Radio εστιάζει στην

πολιτιστική δυναμική που έχει αναπτυχθεί ιστορικά μέσα από τη μουσική και τις τέχνες σε αυτό το κομμάτι του κόσμου που ανήκουμε και εμείς. Πρόκειται ουσιαστικά για μια πολιτιστική πλατφόρμα που μιλάει με ιδέες και ήχους και εστιάζει στη νέα μουσική παραγωγή και στην ιστορική διαδρομή της, αφουγκράζεται την τρέχουσα πολιτική με κριτική σκέψη και περιλαμβάνει την καλλιτεχνική δυναμική η οποία εκτείνεται από τη Μέση Ανατολή, τις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου, τη Βόρεια Αφρική έως το Χαρτούμ και την Καμπάλα, το Ντέρμπαν και την Κινσάσα, το Ντιτρόιτ και το Κίνγκστον, την Ινδία και την Ινδονησία. Το νέο αυτό ραδιόφωνο είναι ένας πομπός που φιλοδοξεί να καταγράψει, να διαδώσει και να ενώσει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, εκπέμποντας από την Αθήνα. Σε αυτή την πρωτοβουλία συμμετέχουν μερικά από τα πιο σημαντικά ονόματα της διεθνούς μουσικής και ραδιοφωνικής σκηνής. Ενδεικτικά να αναφέρουμε τη Moor Mother, πειραματική ράπερ από τη Φιλαδέλφεια, την Tash LC, Αγγλίδα παραγωγός τζαμαϊκανής καταγωγής, την Τυνησία παραγωγό Deena

Ο διεθνής
διαδικτυακός
ραδιοφωνικός
σταθμός
άρχισε
να εκπέμπει
και πάλι από
τη Στέγη,
24 ώρες
την ημέρα,
7 μέρες την
εβδομάδα

Abdelwahed, τον Αμερικανοαρμένιο dj και δημοσιογράφο Jackson Allers, τον βραβευμένο με Grammy παραγωγό Christopher C. King, γνωστό στη χώρα μας από το διεθνές μπεστ σέλερ βιβλίο του «*Ηπειρώτικο Μοιρολόι*», τον Αμερικανό Alan Bishop, συνιδρυτής του εμβληματικού εθνομουσικολογικού label Sublime Frequencies και της αβανγκάρντ μπάντας Sun City Girls, τον Maxton Fort, ιδρυτή του αιγυπτιακού avant label Nashazphone, τον Λιβανέζο ραδιοφωνικό παραγωγό Ziad Nawfal αλλά και τη μουσικό και θερεμινίστρια από τη Θεσσαλονίκη May Roosevelt. Στις εκπομπές λόγου συμπεριλαμβάνονται επίσης ραδιοφωνικές παρεμβάσεις από μέλη μεταναστευτικών κοινοτήτων τις Αθήνας όπως οι Syrian Greek Youth Forum, και οι C.I.G. **A**

Επιμέλεια: Detach (Votnoi & Quetempo)
Μια παραγωγή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση.
Σε συνεργασία με: Goethe-Institut Athen

B

BIBΛIO

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

ΖΟΥΓΚΛΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η Βάλια Καραμάνου, προικισμένη νέα πεζογράφος, συμπληρώνει μια δεκαετία εκδοτικής παρουσίας, που άρχισε με τα πολύ καλά διηγήματα *Το Πηγάδι* (2011) και κορυφώνεται με εξίσου καλά μυθιστορήματα τα πέντε τελευταία χρόνια.

Το *In tenebris* –τελευταίο μυθιστόρημά της (2020)– κινείται στον γνώριμο χώρο της μυθοπλασίας της, μεταξύ Αργολίδας-Κορινθίας-Φαντασίας, ή υπέρβασης του ρεαλισμού προς εξπρεσιονιστική/μπαρόκ κατεύθυνση, η οποία περιορίζεται στον μύθο χωρίς να γενικεύεται στην έκφραση (γλώσσα-ύφος).

Το φανταστικό εδώ δεν αντιτίθεται στο ρεαλιστικό αλλά στο ρομαντικό των ωραίων ιδανικών και στον αφελή ουμανισμό! Και, κατά το κλασικό σχήμα, τρέπεται προς την αγωνία, με την ανατροπή της κανονικότητας και τον κίνδυνο.

Η κατάσταση αυτή δημιουργείται από τη διάλυση του Κράτους και της έννομης τάξης, σε μια Ελλάδα εμπόλεμη, όπου επικρατεί κυριολεκτικά το «ο σώζων εαυτόν...». Το *in tenebris* της δαντικής κόλασης στα ηλιόλουστα –και μάλιστα καλοκαιρινά– τοπία της Αττικής και της Αργολιδοκορινθίας είναι η ανθρώπινη κατάσταση μόλις διαβεί τα όρια του νόμου και του πολιτισμού.

«Όλα συνέβησαν ξαφνικά μέσα σε μια νύχτα»: είναι η πρώτη φράση της ιστορίας. Προσδιορίζεται και ο χρόνος: λίγο μετά το Πάσχα του 2017. Σε ατμόσφαιρα γενικής διάλυσης και πανικού, η Αγγελική, αδιόριστη καθηγήτρια, και ο συνάδελφός της Νίκος, σιωπηρά ερωτευμένοι και αυτοσυγκρατούμενοι, καταφεύγουν στο χωριό Καλλιάνοι της Αργολίδας, σε μικρό αγρόκτημα της οικογένειας του Νίκου. Στην περιπετειώδη διαδρομή με το αυτοκίνητό του, παίρνουν συνεπιβάτες (ωτοστόπερ), ένα ζευγάρι με μικρό παιδί.

Στην ομάδα θα προστεθούν δυο κοριτσάκια ορφανεμένα, από τα οποία το ένα αποδειχεται ψυχοπαθής δολοφόνος· αλλά και μια... από μηχανής κατσίκα, που εξασφαλίζει το γάλα για το βρέφος. Λάθρα βιούντες, οι φυγάδες αντιμετωπίζουν βαρύ πρόβλημα εφοδιασμού και επιβίωσης, ενώ η συμμορία των φονιάδων λυμαινεται την περιοχή και, μεταξύ άλλων, εξοντώνουν μια αποικία Ολλανδών από τους οποίους οι Αθηναίοι έλπιζαν βοήθεια. Στο εσωτερικό της συμβίωσης αναπτύσσονται παντοίες σχέσεις, επεισόδια, αισθήματα και διαφοροποιήσεις χαρακτήρων με πειστικό τρόπο, και, επιτέλους, ολοκληρώνεται η ερωτική σχέση Αγγελικής-Νίκου.

Λιγότερες από πενήντα μέρες (49, για την ακρίβεια) κράτησε αυτή η κόλαση, μεταξύ Πρωτομαγιάς και 22 Ιουνίου 2017. Ο πόλεμος τελείωσε, απώλεσαμε «κάποια εδάφη», αναγγέλλει στους πολιορκημένους ο στρατιώτης που τους ελευθερώνει. Πολύ περισσότερα χάθηκαν από ψευδαισθήσεις, βεβαιότητες, ουτοπίες· και τσαμπουκά... (αναπόφευκτη αργκό λέξη της επικαιρότητας). Εγένετο φως: *Lux in tenebris*· λαμπαδηφόρος ένας ένστολος.

Οι λαθρόβιοι φυγάδες, από «ποντικάκια» (έτσι τους φώναζαν οι διώκτες τους) ξαναγίνονται πολίτες. Και, για να γίνει αυτό, χρειάστηκε να ξαναγίνει Κράτος. (Κράτος, βέβαια, δεν σημαίνει κρατισμός).

Ο μύθος δηλοί πολλά για την ανθρώπινη φύση, αλλά και για την ανθρώπινη συνθήκη. «Συνθήκη»: αυτή είναι η ακριβής λέξη· το Κοινωνικό συμβόλαιο.

Αυτές τις μέρες διάβασα σ' ένα τοίχο κάτι εξ ίσου ηλίθιο με τα συνθήματα κατά της μάσκας (υπέρ του ιού): «Τιμή στους πολίτες – αίσχος στο Κράτος».

Μετά απ' αυτό πήγα στο κοντινότερο εστιατόριο και παράγγειλα σκορδαλιά χωρίς σκόρδο. ●

Βάλια Καραμάνου
In tenebris,
Εκδ. Φιλύρα

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ
ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Αφρικανές αμαζόνες

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Ο μάντης Τειρεσίας συνάντησε κάποτε στην όχθη ενός ποταμού δυο φίδια που συνευρίσκονταν και τα χώρισε βίαια με το ραβδί του. Για τούτη τη βέβηλη πράξη του μεταμορφώθηκε από τους θεούς σε γυναίκα. Ύστερα από καιρό, επέστρεψε στην ανδρική του μορφή. Ο Δίας, φιλοπερίεργος, τον ρώτησε αν ο έρωτας είναι πιο ευχάριστος στον άνδρα ή στη γυναίκα. Ο Τειρεσίας αποκρίθηκε απερίφραστα πως η ηδονή είναι εννέα φορές μεγαλύτερη στη γυναίκα.

Δεν γνωρίζουμε αν ύστερα απ' αυτό ο Δίας έπαψε να μεταμορφώνεται σε κύκνους, ταύρους ή χρυσή βροχή κι άρχισε να φοράει νυμφικά πέπλα και να ψάχνει μια πιο διεμφυλική ταυτότητα στις ερωτικές του περιπέτειες.

Προσωπικά θα δοκίμαζα ευχαρίστως τη μεταμόρφωση σε γυναίκα για ένα εικοσιτετράωρο.

Το βιβλίο αυτό της Εβαρίστο, *Κορίτσι, γυναίκα, άλλο*, μας δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουμε το γυναικείο φύλο –που ενίοτε αποφασίζει να γίνει άλλο– στις πιο ακραίες εκφάνσεις του.

Με μια γραφή ιδιότυπη σ' ένα μυθιστόρημα απ' όπου έχει εξοβελιστεί πλήρως η τελεία ως σημείο στίξης

η συγγραφέας ξετυλίγει τις ιστορίες των ηρώων της με τρόπο εξόχως συναρπαστικό

Κι αν οι ηρωίδες της μοιάζουν στην αρχή τόσο διαφορετικές καθώς άλλη είναι μεγάλο στέλεχος σε τράπεζα κι άλλη καθαρίστρια,

άλλη θεατρική σκηνοθέτης κι άλλη αντάρτισσα των πόλεων, ωστόσο όλες αναζητούν τον πυρήνα της ύπαρξής τους σ' έναν κόσμο που ανδροκρατείται

Είναι οι Αφρικανές Αμαζόνες

οι οποίες –σε αντίθεση με εκείνες της Ελλάδας– δεν κόβουν τα στήθη τους, ίσα ίσα που φροντίζουν να τα αναδείξουν

Έγχρωμες οι περισσότερες –η συγγραφέας είναι κόρη Νιγηριανού πατέρα κι Αγγλίδας κατάλευκης μητρός–

δοκιμάζουν πλουραλιστικά το ουράνιο τόξο του τρανς σύμπαντος

του μη-δυαδικού, όπως οι Χίρτζα στην Ινδία των κυμαινόμενων –που η ένταση του φύλου τους έχει διακυμάνσεις–

των πολύφυλων των θολόφυλων –που το φύλο τους δεν προσδιορίζεται με ακρίβεια– ακόμη και των ρευστόφυλων

Σε μια μετάφραση άξια επαίνου της Ρένας Χάτχουτ

το μυθιστόρημα αυτό της εξηντάρας Εβαρίστο που μοιράστηκε

το περσινό Booker Prize

με την ακάματη Καναδέζα Μάργκαρετ Άτγουντ

(για τις *Διαθήκες*)

είναι ένα βιβλίο με χιούμορ και συγκίνηση που το διάβασα με δέος μπροστά στις πτυχώσεις της γυναικείας ψυχής –κύματα ενός ωκεάνιου πνεύματος που ψηλαφίζει την ταυτότητά του σ' έναν κόσμο παραδοξοτήτων, ανδρικής τεστοστερόνης και κοινωνικών στερεοτύπων (εδώ βάζω τελεία διότι ο αρχισυντάκτης έχει αρχίσει να με κοιτάζει με μισό μάτι). Στο μεταξύ, οι Αφρικανές Αμαζόνες έχουν υψώσει το τόξο τους και το βέλος έχει κιόλας φύγει για την καρδιά του αναγνώστη. ●

Μπερνταντίν Εβαρίστο,
Κορίτσι, γυναίκα, άλλο
Εκδ. Gutenberg

Ευτυχισμένα παιδιά

Η γνωστή παιδοψυχολόγος και συγγραφέας Αλεξάνδρα Α. Καππάτου μας εξηγεί την ψυχολογία των παιδιών

Της ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ

Τι ακριβώς κάνει ένας ψυχολόγος - παιδοψυχολόγος; Η παιδοψυχολογία είναι ένας κλάδος της ψυχολογίας που ασχολείται με τη μελέτη και την αξιολόγηση της αναπτυξιακής πορείας του παιδιού από τη βρεφική ηλικία μέχρι και την ενηλικίωση, καθώς και με την αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων που παρουσιάζει αυτά τα χρόνια στη συμπεριφορά, στον γνωστικό τομέα, τον νοητικό κ.λπ.

Συχνά οι γονείς απευθύνονται στον ψυχολόγο για να τον συμβουλευτούν για τον ορθότερο τρόπο διαχείρισης του διαζυγίου τους ή ενός τραυματικού γεγονότος που συνέβη στην οικογένεια, ή απώλειας κάποιου μέλους, για τη διαχείριση σεξουαλικής παρενόχλησης - κακοποίησης του παιδιού τους, περιστατικών σχολικού εκφοβισμού, υιοθεσία, προσπάθεια εξωσωματικής κλπ. Εκτός αυτών, όμως, στον ψυχολόγο μπορεί να απευθυνθεί κάθε γονιός που παρατηρεί ότι έχει δυσκολίες με το παιδί του σε διάφορους τομείς όπως:

- Στη συμπεριφορά (προκλητική/αντιδραστική συμπεριφορά, αρνητισμός, δυσκολία στην οριοθέτηση, επιθετικότητα, ψέμα, κλοπή, δυσκολία στην αλληλεπίδραση, ντροπαλότητα, παραβατική συμπεριφορά κλπ.)
- Στον ύπνο (άρνηση για ύπνο, νυχτερινοί τρόμοι, υπνοβασία, παραμονή στο δωμάτιο των γονιών, ενούρηση - εγκόπριση)
- Στο σχολείο (μάθηση, ΔΕΠΥ, σχολική άρνηση, σχολικός εκφοβισμός, επαγγελματικός προσανατολισμός, πανελληνίες κλπ.)
- Προβλήματα στη χρήση του διαδικτύου
- Παρουσιάζει άγχος, αγχώδεις διαταραχές ή κατάθλιψη (γενικευμένη αγχώδης διαταραχή, άγχος αποχωρισμού, πανικός, ειδική φοβία, κατάθλιψη, αυτοκτονικός ιδεασμός, δυσθυμία, διπολική διαταραχή κλπ.)
- Παρουσιάζει διαταραχές σίτισης και πρόσληψης τροφής (ψυχογενής ανορεξία, ψυχογενής βουλιμία, παχυσαρκία, άρνηση λήψης τροφής κλπ.)
- Κάνει χρήση ναρκωτικών ή κατάχρηση αλκοόλ
- Νοητική υστέρηση
- Σεξουαλικός προσανατολισμός, πρώιμες σεξουαλικές σχέσεις, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη κ.ά.

Η πρώτη συνάντηση πάντα γίνεται με τους γονείς και ανάλογα με την περίπτωση μπορεί να ακολουθήσει και η αξιολόγηση του παιδιού, που γίνεται σε 1-2 συνεδρίες (ενίοτε μπορεί να χρειαστούν και περισσότερες). Στη συνέχεια γίνεται συνάντηση με τους γονείς όπου ο ψυχολόγος συζητά τα συμπεράσματά του και τους καταθέτει τις προτάσεις του για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Σε αρκετές περιπτώσεις μπορεί να χρειαστεί συνεργασία μόνο με τους γονείς και να λυθεί με αυτό τον τρόπο το πρόβλημα που ταλανίζει το παιδί αλλά και την οικογένεια. Άλλοτε μπορεί να χρειαστεί και θεραπεία του ίδιου του παιδιού προσαρμοσμένη στην ηλικία και τις ανάγκες του ή γονιών και παιδιού.

Βασικό μέσο θεραπευτικής προσέγγισης του παιδιού είναι το παιχνίδι και το ιχνογράφημα, ενώ στα μεγαλύτερα παιδιά είναι ο διάλογος. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να χρειαστεί η συνδρομή και άλλων ειδικών όπως παιδοψυχιάτρου, παιδονευρολόγου, λογοθεραπευτή, ειδικού παιδαγωγού κλπ.

Τι σας έκανε να ακολουθήσετε αυτή την ειδικότητα; Είχατε κάποιον στο μυαλό σας; Στη Β' Λυκείου είχα μια εμπνευσμένη φιλόλογο που ονειρευόταν να σπουδάσει ψυχολογία αλλά για κάποιους λόγους δεν τα είχε κατα-

φέρει. Άρχισε λοιπόν να μας συστήνει τον μαγικό κόσμο της ψυχολογίας και εντυπωσιάστηκα. Εκτοτε άρχισα να μελετώ με πάθος βιβλία ψυχολογίας που κυκλοφορούσαν τότε. Με συνεπήρε η επιστήμη της ψυχολογίας και η ανάγκη μου να φανώ χρήσιμη στον συνάνθρωπό μου έγινε μέσα μου φλόγα. Έτσι αποφάσισα να σπουδάσω ψυχολογία.

Τι σας παρακίνησε να γράφετε βιβλία, να αρθρογραφείτε, να εμφανίζεστε στην τηλεόραση, να δημιουργήσετε έναν ειδικό ιστότοπο που αφορά τον τομέα σας; Άρχισα να εργάζομαι ως ψυχολόγος στο ελεύθερο επάγγελμα το 1986, τότε που η ψυχολογία ήταν κάτι άγνωστο για την Ελλάδα και μάλιστα για αρκετούς αποτελούσε ταμπού η λέξη Ψυχολόγος. Αυτό μου δημιούργησε ισχυρό κίνητρο να γνωστοποιήσω τον ρόλο του ψυχολόγου και να μιλήσω για τις σχέσεις γονέων-παιδιών και σταδιακά και προβλήματα ψυχοπαθολογίας των παιδιών, εφήβων και ενηλίκων. Η επαφή μου με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προέκυψε το 1987 τυχαία από το ραδιόφωνο και μετά από άρθρα, ενώ από το 1989 άρχισε σταδιακά η επαφή με την τηλεόραση, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Η ανάγκη μου να γράψω βιβλία ήταν φυσικό επακόλουθο που προήλθε από την επαγγελματική μου εμπειρία, αλλά και από τη διαπίστωσή μου ότι στη χώρα μας υπήρχε μεγάλο κενό στην ενημέρωση των γονέων για θέματα διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους. Από τις διαλέξεις και τα σεμινάρια που έδινα παρατηρούσα τη δίψα τους να αποκτήσουν έγκυρη πληροφόρηση για τα θέματα ψυχικής υγείας των παιδιών τους. Αυτό αποτέλεσε την αφορμή να ξεκινήσω το 1997 να ετοιμάζω το πρώτο μου βιβλίο «Γνωρίστε το παιδί σας», το οποίο κυκλοφόρησε το 1998 από τις εκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί και αποτέλεσε μεγάλη εκδοτική επιτυχία - μαζί του μεγάλωσαν χιλιάδες παιδιά. Ακόμη και σήμερα, μετά από 22 χρόνια, ενήλικες που με επισκέπτονται στο γραφείο μου, μου αναφέρουν πόσο τους είχε βοηθήσει στο μέγαλωμα των παιδιών τους. Από το 2013 τα βιβλία μου κυκλοφορούν αποκλειστικά από τις εκδόσεις Μίνωας. Από το 2014 προσθέσαμε και τα ετήσια ημερολόγια για γονείς, που περιλαμβάνουν tips που μπορεί να φανούν χρήσιμα στην καθημερινότητα της οικογένειας. Η δημιουργία του site μας www.akappatou.gr ήταν η συνέχεια της ανάγκης μας να ενημερώνονται οι οικογένειες για θέματα της ψυχικής υγείας και το εμπλουτίζουμε καθημερινά με πολύ μεράκι.

Η ψυχική υγεία του παιδιού και της οικογένειας πρέπει να αντιμετωπίζεται με επισκέψεις σε εκπαιδευμένους ειδικούς ή μπορούν οι γονείς να καλυφθούν με βιβλία όπως τα δικά σας; Σήμερα η πληροφόρηση είναι τεράστια μέσα από τα βιβλία αλλά και από το διαδίκτυο. Όλα αυτά στοχεύουν στο να δώσουν κάποιες κατευθυντήριες γραμμές στους γονείς για θέματα που τους απασχολούν ή προκύπτουν. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν υποκαθιστούν την επίσκεψη στον ειδικό ψυχικής υγείας όταν κρίνουν ότι είναι αναγκαία. Με τα βιβλία δεν αντιμετωπίζεις ούτε θεραπείες, προσφέρεις πληροφόρηση, ερεθίσματα για προβληματισμό και σε κάποιες περιπτώσεις πρώτες βοήθειες για τη διαχείριση ενός προβλήματος μέχρι να απευθυνθεί κάποιος στον ειδικό.

Πότε πρέπει να ανησυχούν οι γονείς και να απευθυνθούν σε παιδοψυχίατρο; Ο παιδοψυχίατρος έχει κάνει σπουδές ιατρικής και ειδικότητα στην παιδοψυχιατρική και είναι αρμόδιος για την αξιολόγηση και διάγνωση των συμπτωμάτων μιας ψυχικής διαταραχής και εκείνος που θα χορηγήσει φαρμακευτική αγωγή στα παιδιά και τους εφήβους όταν κρίνει ότι είναι αναγκαίο. Ωστόσο, αρκετοί παιδοψυχίατροι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί και σε μοντέλα ψυχολογικής θεραπείας, τα οποία εφαρμόζουν παράλληλα στην κλινική τους πρακτική.

Από την εμπειρία σας, οι γονείς επισκέπτονται τον παιδοψυχίατρο ή το αποφεύγουν ανησυχώντας μήπως η επίσκεψη στιγματίσει τους ίδιους ή το παιδί τους; Τι θα τους συμβουλευάτε; Θεωρώ ότι οι εποχές έχουν αλλάξει. Το στίγμα της ψυχικής ασθένειας

που βάραινε τους ανθρώπους, κυρίως, μάλιστα, για τα παιδιά τους, έχει παρέλθει, οπότε δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στο να απευθυνθούν στον παιδοψυχίατρο. Ωστόσο, παρατηρώ ότι τους είναι πιο εύκολο να ζητήσουν βοήθεια από τον ψυχολόγο κυρίως επειδή έχουν συνδέσει τον παιδοψυχίατρο λόγω της ιατρικής του εκπαίδευσης με τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής, γεγονός που προκαλεί φόβο στους περισσότερους γονείς. Όμως πρέπει να γνωρίζουν ότι ο παιδοψυχίατρος χορηγεί φαρμακευτική αγωγή μετά από πολλή σκέψη και όταν είναι απόλυτα αναγκαίο και με την παρακολούθησή του. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν χορηγεί φάρμακα.

Με τα βιβλία σας απευθύνεστε μόνο στους γονείς ή μπορούν να τα διαβάσουν και έφηβοι και να βοηθηθούν; Απευθύνονται κυρίως στους γονείς, στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, στους θεραπευτές, αλλά κάποια κεφάλαια μπορούν να τα διαβάσουν και οι έφηβοι ώστε να βοηθηθούν να καταλάβουν κάποιες αντιδράσεις τους ή να πάρουν ιδέες για τη διαχείριση θεμάτων που τους απασχολούν.

Ποιο είναι το πιο δύσκολο πράγμα να καταλάβουν οι γονείς; Ότι το πρόβλημα που παρουσιάζει το παιδί τους αποτελεί τον καθρέπτη της λειτουργίας της οικογένειάς τους και ότι οι ίδιοι αποτελούν σημαντικό μέρος της επίλυσής του. Αυτό σημαίνει ότι με τη δική τους συνεργασία και αλλαγή μπορούν να επιλυθούν τα προβλήματα που παρουσιάζει το παιδί.

Πώς θα καταλάβουμε αν αυτά που διαβάζουμε και εφαρμόζουμε έχουν αποτέλεσμα; Στα βιβλία μου υπάρχει, σε κάθε θέμα που αναλύεται, παράδειγμα και ακολουθούν με προσιτό ύφος τα αίτια που προβλήματος και οδηγίες διαχείρισης. Αυτό είναι ιδιαίτερα βοηθητικό για τους γονείς και μπορεί να τους δώσει σημαντική ώθηση. Όλα αυτά τα χρόνια που κυκλοφορούν τα βιβλία μου έχω εκατοντάδες αναφορές από γονείς για το πόσο πολύ τους έχουν βοηθήσει. Το ίδιο μου λένε συνάδελφοί μου ψυχολόγοι και παιδοψυχίατροι, ότι δηλαδή είναι πολύ αναλυτικά, προσιτά και ξεκάθαρα. Αυτό αποτελεί ισχυρότατο κίνητρο για να συνεχίζω. Σε κάθε περίπτωση, όμως, αφήνομαι στην κρίση των αναγνωστών μου.

Ποιο νομίζετε πως είναι το σπουδαιότερο διδάγμα για τους γονείς που θα διαβάσουν το βιβλίο σας «Μεγαλώνοντας ευτυχισμένα παιδιά»; Δεν μπορώ να σας απαντήσω με βεβαιότητα γιατί εξαρτάται από τον τρόπο που κάθε γονιός εισπράττει και μεταφράζει τα μηνύματα. Θα μου επιτρέψετε να το αφήσω στην κρίση των αναγνωστών μας.

Έχετε μεγάλο συγγραφικό έργο. Ποιο είναι το πιο δύσκολο: να δουλεύεις σαν ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος ή να γράφεις συμβουλευτικά βιβλία; Είμαι τυχερή που είμαι ψυχολόγος γιατί εισπράττω μεγάλη χαρά από την ευγνωμοσύνη των ανθρώπων όταν ξεπερνούν τις δυσκολίες τους. Όταν αγαπάς αυτό που κάνεις, δεν υπάρχει δυσκολία. Ασφαλώς το καθημερινό μου πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα απαιτητικό και ασφυκτικό, όμως όλα αυτά τα προσπερνάω όταν αισθάνομαι ότι έκανα τα πάντα για κάθε άτομο που με εμπιστεύεται.

Η συγγραφή των βιβλίων αποτελεί μια διέξοδο από την καθημερινότητα, με ξεκούραση, έρχομαι σε επαφή με τα τελευταία δεδομένα της επιστήμης και μου δίνεται η δυνατότητα να γίνωμαι χρήσιμη σε κάποιες περιπτώσεις. Αυτό από μόνο του είναι συναρπαστικό. Σε καμία περίπτωση, ωστόσο, δεν θεωρώ τον εαυτό μου επαγγελματία συγγραφέα.

Τελικά, από την εμπειρία σας πιστεύετε ότι είναι πραγματικά εφικτό να μεγαλώσουμε ευτυχισμένα παιδιά; Η λέξη «ευτυχία» είναι στόχος για τους περισσότερους γονείς, επειδή όμως ζούμε σε συνθήκες μη ιδανικές, με μια καθημερινότητα συχνά δύσκολη, όπως στην παρούσα φάση που η πανδημία έχει αλλάξει όχι μόνο τη δική μας ζωή, αλλά και των παιδιών μας, είναι ορθότερο να πω ότι είναι εφικτό να μεγαλώσουμε παιδιά ισορροπημένα και χαρούμενα εάν τους επιτρέψουμε να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, εάν τους δείχνουμε ότι τα καταλαβαίνουμε, αν τα διαβεβαιώνουμε ότι είμαστε δίπλα τους, αν τα ακούμε με προσοχή, τους διαθέτουμε χρόνο, έχουμε ξεκάθαρα όρια και κοινή αντιμετώπιση οι δύο γονείς. Τέλος, αν τα ενθαρρύνουμε, αν τα προτρέψουμε και τα ενισχύουμε να προσπαθούν, ώστε να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους. Συμπερασματικά, η επικοινωνία μας με τα παιδιά αποτελεί τη σημαντικότερη πρόκληση της διαπαιδαγωγότητάς τους. ●

Καππάτου Α. Αλεξάνδρα: Μεγαλώστε ευτυχισμένα παιδιά
Εκδ. Μίνωας

Η ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Απόσπασμα από το βιβλίο Εϋ

ΤΟΥ Λεωνίδα Καραϊσκού

ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΑΝΤΑ, ΜΑ ΠΑΝΤΑ, τουλάχιστον ένα θετικό στην αναπόδία. Σκάψε όσο βαθιά χρειάζεται για να βρεις αυτό τον θησαυρό.

Έψαχνες λέξεις και τελικά την ονόμασες ήττα, όμως είναι η βάση της επόμενης μεγάλης σου νίκης.

Αν απορριφθείς, μην το κρίνεις. Μόνο ψάξε το γιατί, αυτό είναι που εντέλει έχει αξία για σένα.

Να ψάχνεις σεμινάρια και τη γνώση καθημερινά. Κλείσε τώρα μια θέση σε ένα σεμινάριο, μια ομιλία, μια διάλεξη.

Ξεκίνα μια δυναμική ημέρα με το στρώσιμο του κρεβατιού σου. Θα νιώσεις καλά με την αίσθηση ότι ήδη ολοκλήρωσες μια εργασία.

Αν δεν έχεις τι να κάνεις, έχεις... Μοίρασε όσα είναι στριμωγμένα και αφόρετα στην ντουλάπα. Πάντα υπάρχει ένας ενδιαφερόμενος που θα σε ευγνωμονεί γι' αυτήν τη διανομή.

Ξύπνα μισή ώρα νωρίτερα από τον ανταγωνιστή σου και κοιμήσου μισή νωρίτερα. Μετά ξέχασε τον ανταγωνιστή σου, δεν υπάρχει κανένας τέτοιος. Μόνο εσύ είσαι.

Παρατήρησε λίγο καλύτερα ακόμα και μέρη που έχεις χιλιοπατήσει. Κρύβουν ομορφιές που δεν έχεις δει.

Συσπειρώσου σε μια εθελοντική ομάδα ή οργάνωσε τη δική σου. Δες την προσφορά να σου γυρίζει πίσω ποικιλοτρόπως.

Η λέξη «καλημέρα» είναι μαγική, αφού συνδέει τον κόσμο. Να την τιμάμε, και αν οι άλλοι δεν την αγαπούν. Θα την αγαπήσουν αν σε ακούσουν.

Για να πας στο βουνό, αρκεί να κάνεις το πρώτο βήμα. Το δεύτερο έχει πάρει ήδη δυναμική από τη ροή του πρώτου.

Η ζήλια μπορεί πάντα να κάνει την εμφάνισή της. Επίλεξε να είναι δημιουργική, να φτάσεις στην επίτευξη των στόχων σου.

Δώσε το παράδειγμά σου με πράξεις. Έτσι υπογραμμίζεις όσα θες με τον πιο emphaticό τρόπο.

Όταν μέσα σου βράξεις από θυμό ή αδικία, πιες τρία χαπάκια με μικρή διαφορά της ώρας: του χρόνου, της σκέψης και του χιούμορ. Είσαι ήδη πολύ καλύτερα.

Φτιάξε την ημέρα κάποιου με ένα μήνυμα κατευθείαν από τα χεράκια σου.

Οργάνωσε τώρα ένα ταξίδι, με ημέρα απογείωσης ένα χρόνο μετά. Θα σου βγει φθηνότερα και η διαάρκεια του είναι ετήσια, γιατί ξεκινά από σήμερα κιόλας.

Βρες για εσένα έναν μέντορα. Και ο μέντορας επίσης έχει μέντορα.

Εντόπισε το μαγικό «σημείο μηδέν» στο πέρας μιας διαφωνίας ή φιλονικίας. Προπονήσου, ώστε να αναγνωρίζεις το σημείο αυτό, και γύρισε τη σελίδα μόνος σου. Τελείωσε, άσ' το να φύγει από πάνω σου, μην το κουβαλάς στους ώμους σου. Γέλα για την ευφορία της στιγμής, αλλά και για να γυμνάσεις τα εσωτερικά σου όργανα.

Γέλα με την καρδιά σου ή κάνε παρέα με ανθρώπους που έχουν το άγγιγμα της χαράς.

Εκτίμησε τη φύση, το νερό, τον αέρα. Προστάτευσε τα σαν περιουσία σου. Συνάντησε τα κολυμπώντας,

τρέχοντας, πετώντας.

Φρόντισε το φαγητό σου προσωπικά. Φρόντισε ειδικά το δεκατιανό σου, που το ορμητικό ποτάμι της ημέρας θέλει να το παρσούρει.

Πολλές αγκαλιές υπάρχουν και περιμένουν εσένα. Ψάξε και κούμπωσε σφιχτά. Μαζί κουμπώνει και η ανάπτυξή σου.

Απόδρασε με όχημα ένα βιβλίο. Έχεις το πιο φθινό εισιτήριο για το πιο μεγάλο ταξίδι.

Κάνε μεγάλα όνειρα, σαν αυτά που κάνουν τα παιδιά. Μην περάσουν άλλα χρόνια για να καταλάβεις ότι η πραγματικότητα μπορεί να ξεπερνά τη φαντασία.

Να αναπνέεις. Κάν' το συστηματικά. Μάθε για τη δύναμη των αναπνοών και ρίξ' το στις ανάσες όταν είσαι στα φανάρια της κίνησης.

Μια ιδέα, αν ταιριάζει με το όνειρο, είναι ο απόλυτος συνδυασμός.

Ασκήσου στον ίδιο τον λόγο σου. Μίλα στον εαυτό σου δυνατά και άκου αν αυτό που λες είναι ξεκάθαρο. Μάθε ακόμα και το άσχημο να το περιγράφεις με όμορφες λέξεις.

Κύκλωσε έναν πολύτιμο χρόνο μερικών λεπτών την ημέρα, ώστε να ψάχνεις το μέλλον.

Ίδρωσε ένα φανελάκι γυμναστικής την ημέρα, δεκαπέντε λεπτά αρκούν να το στείλεις με στιλ στο καλάθι των άπλυτων και εσένα στην εκκίνηση μιας μοναδικής ημέρας.

Εκπαιδεύσου στα social media, ώστε να παράγουν για σένα και όχι να σου απομυζούν χρόνο και συναισθήματα.

Συντονίσου με τη δύναμη της αγαπημένης σου μουσικής και αναγνώρισε κάθε στοιχείο που ξεσηκώνει το έσω σου.

Κλείσε την ημέρα με μεγαλοπρέπεια, χωρίς εκκρεμότητες, χωρίς προσωπικές διαφορές.

Κοιμήσου αρκετά, ειδικά αν εμπνέεις κόσμο το πρωί. Όλοι μας εμπνέουμε κάποιους, και ας μην το έχουμε καταλάβει.

Για όσα γκριζάρουν εμπρός σου, αναγνώρισε τη δική σου ευθύνη.

Κλείσε το μάτι επιτέλους και σε σένα. Εσύ τα έχεις πετύχει όλα αυτά.

Είσαι μοναδικός σε αυτό τον κόσμο, δεν υπάρχει περίπτωση να έχει περάσει παρόμοιο πλάσμα από τον πλανήτη από τη γέννηση της ανθρώπινης ζωής. Δεν υπάρχει περίπτωση, όσα δισεκατομμύρια χρόνια και να περάσουν, ίδιος σαν και σένα να βρεθεί. Να τιμάς αυτήν τη μοναδικότητα.

Μια από τις χαρές της ημέρας είναι να ανοίγεις πόρτες σε άλλους.

Η χαρά δεν είναι δική μας, η χαρά είναι για να κυκλοφορεί, να αιωρείται.

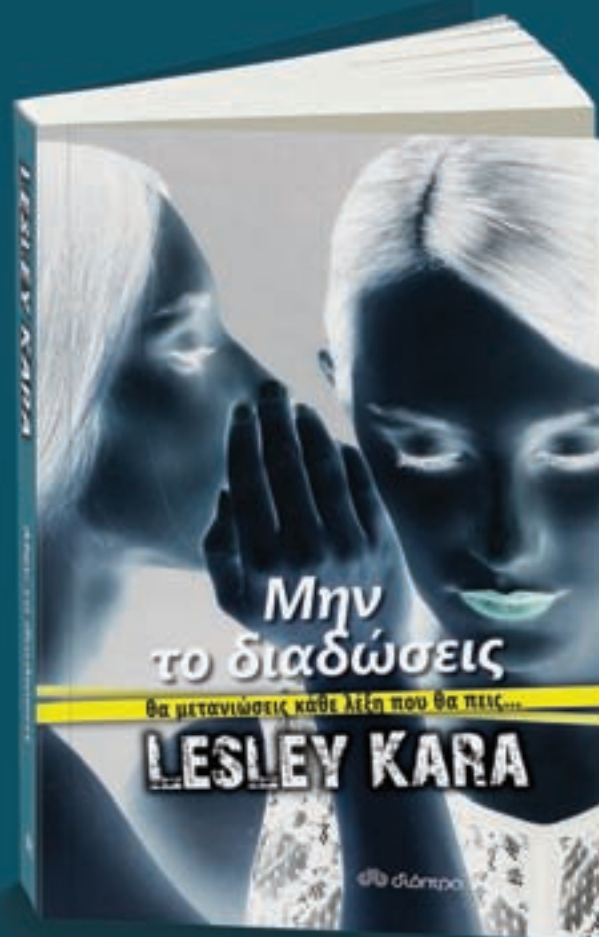
Τον κόσμο εσύ τον φτιάχνεις και εσύ τον αλλάζεις!

Μια συνταγή που πρέπει να περάσουν πενήντα χρόνια για να τη βρεις. Μπορεί να περάσουν και εκατό. Μα σαν τη βρεις, ακόμα και μία ημέρα ζωής αρκεί για να συμπληρώσεις την ευτυχία σου.

διόπτρα crime

BEST SELLERS ΚΑΤΑ ΣΥΡΡΟΗ

Υπάρχει ένα μυστικό.
Εσύ στη θέση της... θα το έλεγες;

Οι φήμες λένε ότι μια γνωστή δολοφόνος
ζει με νέα ταυτότητα στη μικρή,
ήσυχη πόλη τους.

Ποια μπορεί να είναι;

Μην τολμήσεις να μαντέψεις.

Θα μετανιώσεις κάθε λέξη που θα πεις...

LESLEY KARA

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

διόπτρα

www.dioptra.gr

f t i y YouTube

Βρείτε μας!

BIBΛΙΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΝΟΥΤΑ

ΑΝΤΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΡΕΣ

Διαβάσαμε πρώτοι (και μιλήσαμε) με τον Νίκο Δαββέτα για το νέο του μυθιστόρημα

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η μεταπολεμική Ελλάδα όπως την έζησαν ένας αφανής παρακρατικός και ο μονακριβος γιος του, που, δραπετεύοντας από την προβληματική του οικογένεια στο Παρίσι, επιστρέφει για την κηδεία και συναντά τον παιδικό του φίλο στο σχολείο και στα φοιτητικά αμφιθέατρα της κοινής αριστερής νιότης τους. Στο «*Αντρας με άντρα*» ο Δαββέτα γράφει και παρακολουθεί δυο γενιές μετέωρων ανδρών σε ντούετα απρόβλεπτων διαδρομών. Από τον σκληρό εμφυλιοπολεμικό Δεκέμβριο του '44 ως την Αθήνα του σήμερα, το μυθιστόρημά του είναι πρότυπο ύφους και συμπύκνωσης, καθώς σε 232 σελίδες – «*ποτέ δεν γράφω μεγάλα μυθιστορήματα*»– καταφέρνει να φτιάξει ένα μεγαλειώδες σκρολ στη σύγχρονη ελληνική ιστορία με έμφαση στα χρόνια της χούντας. Η κοσμογονία της μεταπολίτευσης, η οικονομική κρίση του 2010, αγόρια που δεν ενηλικιώνονται, ενήλικες που δεν ωρίμασαν αμφιταλαντευόμενοι μεταξύ ορθού και λάθους, κρυμμένα πάθη και ανολοκλήρωτες ζωές – ο πατέρας του ήρωα είναι μιν παρακρατικός και δικτυωμένος με βαρβάτους αρσενικούς στρέιτ εθνικόφρονες, αλλά αγαπά τα αγόρια. (Η σκηνή που ο γιος βλέπει κατά λάθος τον πατέρα να ψάχνει αγάπη στη Συγγρού είναι καθοριστική).

Βιβλίο εντάσεων που από υποδόριες ξαφνικά αναδύονται σαν ψυχικό σπλάτερ. Άλλοτε ασταθείς και φοβισμένα, κι άλλοτε ριψοκίνδυνα και αποφασισμένα, τα αγόρια, όσο κι αν δεν το παραδέχονται, κουβαλούν τους πατεράδες τους. Ακριβώς! Οι δυο φίλοι, μέλη του Ρήγα Φεραίου, αναλύουν τη σχέση με τους πατεράδες τους, που κατά κάποιο τρόπο όσο διαφορετικοί και να δείχνουν έχουν κοινό όνομα. Κι ο γιος γίνεται συγγραφέας για να μπορέσει να βγει έξω από το πατρών, έξω από το μονοπάτι της οικογενειακής παράδοσης. Δραπετεύει στη Γαλλία, αλλά καταλαβαίνει πως όποιες προσπάθειες και να κάνει πέφτουν στο κενό. Δεν είναι μόνο το αίμα που μας ενώνει και δεν μπορούμε να σπάσουμε τη γραμμή του αλλά και πολλά άλλα που έχουν να κάνουν με το τραύμα της ενηλικίωσης.

Πώς συνέλαβες την ιδέα του βιβλίου; Δεν ξέρουμε από πού έρχονται τα βιβλία, αν το ήξερα θα έγραφα συνέχεια! Είναι αυτό το τσακ στα ξαφνικά που έρχεται κι αρχίζεις να το γράφεις. Πράγματα που ήθελες να πεις και περίμεναν την αφορμή; Μπορεί... Για αυτό πάντως το βιβλίο η αφορμή ήταν η δικτατορία. Εγώ τη θυμάμαι πολύ συγκεκριμένα.

Να βλέπουμε τον Αρμστرونγκ να πατάει στη Σελήνη από την τηλεόραση... Ναι, ναι, την κατάκτηση του φεγγαριού και την επόμενη χρονιά το Μουντιάλ του '70 με τη Βραζιλία του μεγάλου Πελέ...

Κι ένα ραδιοσериαλ που ανατρέχεις στις σελίδες σου. Ήταν η ραδιοφωνική εκπομπή *Το Σπίτι των Ανέμων*, που έκανε θραύση, 11.30 με 12.00 καθημερινά, ακόμα το θυμάμαι.

Από το ξεκίνημα, εντελώς ψυχαναλυτικά(!) βάζεις τον κεντρικό ήρωα - συγγραφέα να έχει μνήμες όχι σαν του εμβρύου, τις προγεννητικές, αλλά του σπερματοζωαρίου. Μου ήρθε στα ξαφνικά αυτή η αρχή, αλλά μ' έβαλε και σε έναν τρομερό πειρασμό να γράψω, συνεχίζοντας έτσι ένα μυθιστόρημα μαγικού ρεαλισμού: το σπερματοζωάριο μόνο να μιλάει και να πρωταγωνιστεί σαν μάγος που ξέρει το μέλλον! Ένα εντελώς φανταστικό μυθιστόρημα, αν και την ίδια ιδέα την έπαιξε κι ο Γούντι Άλεν!

Εκτός από την αριστερά και τη δεξιά, τους παρακρατικούς της χούντας και τον Σαρτρ στα παριζιάνικα αμφιθέατρα, ακούω διαβάζοντάς σε Νιλ Γιανγκ και Πάτι Σμιθ. Τη Σμιθ τη λατρεύω. 1978, σε ένα πάρτι άκουσα το *Because the Night* κι έμεινα αμίλητος και ακούνητος για πέντε λεπτά. Το ίδιο σοκ έπαθα με όλο τον δίσκο *Easter* κι από τότε, οπότε έρχεται, την ακολουθώ. Θυμάμαι κι ένα σύνθημα που βγάλαμε στα αμφιθέατρα της νιότης μας όπως τα λες: Η νύχτα ανήκει στους εραστές κι όχι στους αριστοκράτες!

Τι να σου ευχηθώ εκτός από stay safe; Καλά διαβάσματα, καλές αντοχές, οι καιροί είναι δύσκολοι, ο καθεὶς τα όπλα του αλλά και μακάρι όχι άλλο τόσο... ιστορικούς καιρούς, όχι άλλη ιστορία, μίαν επιστροφή σε μια κάποια ομαλότητα και πάλι να μου ευχηθείς και να ευχηθούμε σε όλους. ●

Νίκος Δαββέτας
Αντρας χωρίς άντρας
Εκδ. Πατάκι

Lennon & McCartney: Νέα από το στρατόπεδο των Beatles

Αν ήταν κοντά μας, στις 9 Οκτωβρίου θα γινόταν ογδόντα ετών ο **John Lennon**. Αντί άλλων εορτασμών, η Capitol κυκλοφορεί σε νέο remix ένα πληρέστατο Best Of... του μεγάλου μουσικού με τίτλο *Gimme Some Truth* σ' ένα πλήθος format, που περιλαμβάνουν διπλό και τετραπλό LP, μονό και διπλό cd, blu-ray, βιβλίο, αφίσα, κάρτες, και λοιπά συλλεκτικά αντικείμενα που κάνουν ευτυχισμένο κάθε φρετιχιστή. Παράλληλα, ο **Paul McCartney**, έχοντας μόλις κλείσει τα 78, ετοιμάζει για τις 11 Δεκεμβρίου το *III*, το δέκατο όγδοο προσωπικό album του, που όπως και τα *I* και *II* στο παρελθόν, τον παρουσιάζει να παίζει όλα τα όργανα μόνος του. Πρόκειται για ένα σχέδιο που φαινόταν να έχει εγκαταλείψει από το 1980 αλλά λόγω του lockdown – ο ίδιος αναφέρεται σ' αυτό ως *rockdown* – είχε τον χρόνο να το ενεργοποιήσει και πάλι. Πρόκειται για τραγούδια που γράφτηκαν στο πιάνο ή στην ακουστική κιθάρα και στη συνέχεια πρόσθεσε τύμπανα και μπάσο. Μάλιστα, έπαιξε στο παλιό, γνωστό Hofner 500, εκείνο το μπάσο του 1963 σε σχήμα βιολιού που τόσο αγαπήθηκε από την εποχή των Beatles.

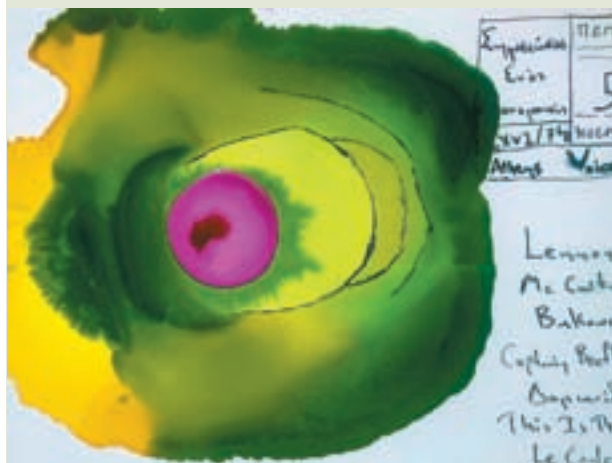
«*Μόνος / απόψε / στο σπίτι, / μόνος με / 6 γάτες / / που μου λένε / χωρίς / κόπο / όλα εκείνα που / πρέπει / να ξέρω*». Το *Θερμό Φως*, ένα από τα ποιήματα που υπάρχουν στον μικρό τόμο *Για τις Γάτες* του **Τσαρλς Μπουκόφσκι**, βιβλίο που έρχεται μετά τα *Για τον Έρωτα* και *Για τη Γραφή*, σε μετάφραση του Γιώργου Λαμπράκου. Πρόκειται για τον ποιητή και συγγραφέα που σφράγισε τη σύγχρονη αμερικάνικη τέχνη βάζοντάς στο χέρι τα πάντα, από το πρώιμο

underground του dirty old man μέχρι το Hollywood, χωρίς ν' αφήσει τίποτα στο ενδιάμεσο. Στον τόμο αυτό, που έχει επιμεληθεί στο πρωτότυπο ο μελετητής του Μπουκόφσκι Abel Delbritto, περιλαμβάνονται τα πιο σημαντικά από τα πολλά κείμενα του ποιητή και συγγραφέα που έχει αφιερώσει στην ωραία αιλουροειδή, όπως ανέφερε τη γάτα ο Μπωντλαίρ. «*Αυτός ο γάτος είμαι εγώ. Ήρθε στην πόρτα πενιασμένος του θανατά. Ήξερε ακριβώς που να έρθει. Είμαστε κι οι δυο αλήτες του δρόμου*».

Ο τίτλος *Off Off And On* μοιάζει ιδιαίτερα ταιριαστός με τους Covid καιρούς που διανύουμε. Προφανώς αυτό είχε στο μυαλό της και η Kate Stables, η κοπέλα που βρίσκεται πίσω

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXV

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

σω από τους **This Is The Kit**, ένα σχήμα που έχει γίνει από τα πιο αγαπημένα των κριτικών στη Βρετανία αλλά και των παραγωγών του BBC. Η Kate έβαλε τις τελευταίες πινελιές του νέου album της λίγο καιρό μετά την επιστροφή της από μια περιοδεία με τους National. Με μεγαλύτερη από τη συνηθισμένη στους κύκλους του underground ομάδα παραγωγής και με όλα τα δύσκολα συναισθήματα που σου δημιουργεί η ζωή στον δρόμο αλλά και ο εγκλεισμός, έρχεται να μιλήσει την πιο σύγχρονη γλώσσα της indie αισθητικής και να παρουσιάσει τον πιο πλήρη ως τώρα δίσκο της.

Μιλώντας για δίσκους που αγαπήθηκαν από τους παραγωγούς του BBC, δεν μπορώ να ξεχάσω την αγάπη του πιο σημαντικού από αυτούς, του John Peel, για τον **Captain Beefheart** κι εκείνο το κορυφαίο *Trout Mask Replica*, ένα album αρκετά παράξενο αλλά την ίδια στιγμή, όπως έλεγε ο Peel, «*αν έχει υπάρξει στην ιστορία της pop μουσικής ένα έργο τέχνης που να μπορεί να γίνει αντιληπτό ως τέτοιο από κάθε καλλιτέχνη ανεξάρτητα από τη μορφή της τέχνης στην οποία εκείνος εμπλέκεται, αυτό είναι σίγουρα αυτό εδώ το album*». Από τις τέσσερις βινυλιακές εκδόσεις αυτού του κορυφαίου δίσκου που έχω στο σπίτι, την πρώτη αγγλική, την πρώτη αμερικανική, την πρώτη ελληνική και την πρόσφατη επανέκδοση της Third Man του Jack White, διαλέγω την τελευταία και βάζω στο πικάπ να γυρίσει το *Moonlight On Vermont*. Ύστερα αλλάζω δίσκο του Beefheart για ν' ακούσω το *I'm Glad*.

«*Τα περισσότερα από αυτά τα έργα γεννήθηκαν σε μια περίοδο προσωπικών δυσκολιών, με την πρόθεση να με οδηγήσουν πιο κοντά στο κέντρο μου. Μέσο για το ταξίδι αυτό γίνονται πρόσωπα αγαπημένα σε στιγμές καθημερινές, ιδέες και σύμβολα οικεία, ακόμη και εικόνες που βλέπω από το παράθυρό μου*» γράφει η **Βερονίκη Δαμιανίδου** για την ατομική της έκθεση ζωγραφικής που... ήταν να παρουσιάσει η γκαλερί του Black Duck με τίτλο *Ιερή Καθημερινότητα*, από τις 3 έως και τις 18 Νοεμβρίου 2020. Η Βερονίκη γεννήθηκε στην Αθήνα, σπούδασε Ζωγραφική με καθηγητές τους Δ. Μυταρά και Ζ. Αρβανίτη, Ψηφιδωτό με τη Δ. Αγγελίδου και Διδακτική της Τέχνης με τους Α. Κ. Δανασσή - Αφεντάκη και Τ. Σάλλα - Δοκουμετζίδη στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Η έκθεση αναβάλλεται για τον Δεκέμβριο, με την ελπίδα ότι θα αποκατασταθεί η λειτουργία των χώρων πολιτισμού, που ανεστάλη από αυτή την εβδομάδα.

P.S. Μια επιστροφή στην παλιά καλή disco της καρδιάς μας: η δισκάρα των γαλλόφωνων **Le Couleur** από το Montreal με τίτλο *Concorde*.

ΣΕ είδα...

Κάποιος σε ψάχνει. Ψάξε τον κι εσύ και επικοινωνήσε μαζί του στο www.athensvoice.gr/stiles/se-eida.

ΠΙΑΣΤΑ ΤΑΞΙ

Πειραιάς, λιμάνι. Ήσουν πολύ γλυκό κορίτσι, όμορφο, φωτεινό. Φορούσες κόκκινη μάσκα και σου έδωσα προτεραιότητα για ταξί. Ασυναίσθητα στεκόμασταν δίπλα δίπλα στη σιωπή μας και μου άρεσε πολύ. Πήγαινες Βράχο ενώ εγώ Κηφισό και έχανα το λεωφορείο μου. Ήθελα να μπούμε στο ίδιο ταξί μαζί χωρίς να το σκεφτώ και αν δε με σταματούσες ίσως να σε γνώριζα. Στεκόμουν ήρεμος κοντά σου. Μου έκανε εντύπωση πως υπάρχει και ο ρομαντισμός σε χρόνο που δεν το περιμένεις. Θα ήθελα να μιλήσουμε αν το έβλεπες. Σε φιλώ!

ΑΛΙΝΑ!!!

Σε λένε Αλίνα. Είσαι 37. Έτσι έγραφες τουλάχιστον στο Tinder. Σου έστειλα μήνυμα αλλά μάλλον δεν το είδες ποτέ. Δεν ξέρω αν την έχεις ακόμα την εφαρμογή ή

την έσβησες, αλλά περιμένω ακόμα...

ΜΕ ΤΟ ΩΡΑΙΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΦΟΡΕΜΑ

Βέρα από Χαϊδάρη με το ωραίο πράσινο φόρεμα... Με τη φωτογραφία στα Χανιά στο παγκάκι... Με το ταξίδι βαλίτσα σπάζοντας τους πάγους και με την καφέ τσάντα Gucci. Αν δεις το μήνυμα αυτό, θα ήθελα να σε γνωρίσω... Νίκος, Αθήνα

ΤΑΞΙ ΑΠΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΟ ΠΡΟΣ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Εσύ ο ωραίος ταξιτζής που με πήρες σήμερα το πρωί κούρσα από Νομισματοκοπείο και που όταν φτάσαμε στον προορισμό μας, στην Αγία Παρασκευή, σε ρώτησα αν έχεις ρέστα από 50άρικο και μου απάντησες «Ναι. Τι να σε κάνω, μία σ' έχω!» Το είπες τόσο αρρενωπά. (Επίσης αν πρόλαβες να μου απο-

κτήσεις αδυναμία από Νομισματοκοπείο μέχρι Αγία Παρασκευή, έχουμε να πούμε πολλά οι δυο μας!) Αν είσαι εσύ, πες μου τι άλλο με ρώτησες μετά, τι σου απάντησα και τι συμβουλή μου έδωσες στο τέλος! Έπρεπε να μου ζητήσεις τηλεφώνω!

ΕΝΑ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΜΙΑ ΔΥΣΚΟΛΗ ΜΕΡΑ

Ένα χαμόγελο γνώριμο κάτω από τη μάσκα σε κάνει να ξεχνάς τη δύσκολη μέρα που είχες. Την κυνηγάς αλλά τη χάνεις, παρ' όλα αυτά πιστεύεις πως θα την ξαναδείς! Σταθμός Λαρίσης, Παρασκευή 30/10, ώρες 20:21. Καστανή κοντά στο 1,75, γνώριμη φυσιογνωμία. Κοιταχθήκαμε έντονα. Είμαι ο ψηλός μελαχρινός με δερμάτινο τζάκετ. Αν υπάρχουν όντως και δεν ήσουν δημιουργημα της φαντασίας μου, κάλεσέ με!

Τζένη μου, γνώρισα κάποιον εντελώς τυχαία. Πήρα ένα τηλεφώνω, που βρήκα στο Ίντερνετ για ψυκτικούς (είχα θέμα στο σπίτι), του άρεσα και

μου άρεσε και αν και κορίτσι 22 ετών φοιτήτρια, αυτός σίγουρα 30 χρονών, έκανα την κίνηση και του είπα να βγούμε! Ωστόσο, αρνήθηκε και πολύ ευγενικά μου είπε ότι είναι παντρεμένος και ότι αν δεν ήταν, θα έκανε κάτι μαζί μου! Ήρθε 3 φορές στο σπίτι και τις τελευταίες φορές δεν πήρε λεφτά, φεύγοντας μου είπε «Δεν θα χαθούμε». Σήμερα, με έκανε φίλη στο Facebook και μου έστειλε μήνυμα απλά ένα «καλημέρα». Εγώ ένιωσα άσχημα, που δεν τον έχω πληρώσει (είχα σκεφτεί τότε ότι αφού δεν θέλει να πάρει λεφτά, δεν υπάρχει λόγος να επιμένω) και του είπα να περάσει από το σπίτι να τον πληρώσω. Είπε «θα προσπαθήσω να βρω λίγο χρόνο». Τι γίνεται; Ενώ ήταν τόσο ξεκάθαρος από την αρχή στο ότι είναι παντρεμένος, τώρα τι; Να βρει λίγο χρόνο για πιο πράγμα; Για να τον πληρώσω; Κάτι παει να δημιουργηθεί ή είναι η ιδέα μου;

Η περίπτωση σου, παιδιά, θα γίνονταν ωραίος τίτλος σε Άρλεκιν «Η φοιτήτρια και ο ψυκτικός». Έχω την εντύπωση ότι και οι δύο κάνετε τις αθώες περιστερές, παριστάνοντας ότι δεν καταλαβαίνετε τι συμβαίνει. Εσύ ότι τάχα μου δόθηκε ξαφνικά ένωση άσχημα, που δεν τον πλήρωσες εν πρώτοις, και του ζήτησες να περάσει εκ νέου από το σπίτι. Εκείνος ότι τάχα μου δόθηκε να με είναι παντρεμένος, αλλά θα προσπαθήσει να βρει λίγο χρόνο να περάσει. Πιάσ' το αγό και κούρευ' το. Ας είμαστε ρεαλιστές. Εσύ θέλεις να περάσει από το σπίτι, αυτός θέλει να περάσει από το σπίτι, η γυναίκα του -σίγουρα- δεν θέλει να περάσει από το σπίτι και πάει λέγοντας. Τώρα που αντικρίσαμε όλοι με θάρρος την πραγματικότητα, είναι η ώρα να διαλέξεις με ωριμότητα, σύνεση, αλλά χωρίς ταμπού και προκαταλήψεις, τι αντέχεις να κάνεις με αυτόν τον ψυκτικό. Βtw, υπάρχει και το e-banking.

Γλυκιά μου Τζένη, ελπίζω να θιξεις το θέμα άντρες και social! Έχω κουραστεί πολύ με αυτή την κατάσταση! Πλέον όλα γίνονται από δω! Από δω σε ψάχνουν, σε γνωρίζουν, σου μιλάνε, σου την πέφτουν και όχι μόνο... Πού πήγε η ανθρωπινή επαφή και το θάρρος; Έλεος πια με τις φωτό και τα videocalls!! Θες κάποιον; Πήγαινε βρες τον!

Λοιπόν, έχω σχετικά πρόσφατη προσωπική

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρόμικα» κάνει τα ερωτικά σου θέματα να ακούγονται σαν παθιαρικό τραγούδι στο Athens Voice Radio 102.5

στορία/εμπειρία. Είμαι, που λέτε, σε μπαρ. Εκείνες τις ένδοξες παλιές εποχές π.σ. (προ Covid), που ακόμη το κρατάγαμε ζωντανό και παίζει τύπος, που με καρφώνει με τα μάτια του όλο το βράδυ. Μιλάμε για κόλλημα, όχι αστεία. Εγώ -να σημειωθεί σε αυτό το σημείο- ότι ήμουν ασυνόδευτη από Σπάιρους. Γελάμε με τη φίλη μου και μου λέει: «Τώρα θα έρθει να σου μιλήσει», «Τώρα θα έρθει να σου μιλήσει». Τζίφος! Μην σας τα πολυλογώ, 3 ολόκληρες ώρες στο ίδιο μπαρ, ο τύπος δεν τόλμησε να πλησιάσει να πει ένα «γεια σου». Με το που φτάνω σπίτι, σκάει follow στο Instagram και καπάκι dm «Τι κάνεις; Πώς πέρασες απόψε;» Και εκείνη την ώρα σκέφτομαι πως και ελεύθερη να ήμουν, σιγά μην απαντούσα σε έναν τύπο που φοβάται να με πλησιάσει και να πει μια απλή καλησπέρα. Δεν σου λέω να μου αρχίσει την ανάλυση του «Homo Deus» του Χαράρι. Γι' αυτό, φίλε μου αγαπημένο από εκείνο το μπαρ, μπορεί να μη σου απάντησα στο dm, αλλά άκου αυτό! Μόνο τα τολμηρά αγόρια θα δικαιωθούν!

Μου έστειλε μηνύματα εδώ και 2 χρόνια, τύπου φιλικά. Έδινα, όμως, πανελληνικά και δεν ήθελα να

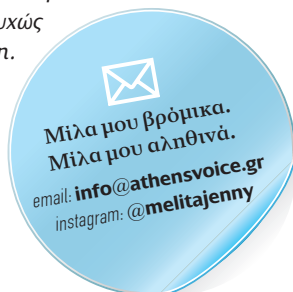

ΜΙΑ ΜΟΥ ΒΡΟΜΙΚΑ -Reloaded- Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

μπλεχτώ με ερωτικά. Αφού τελείωσα τις πανελληνικές, άρχισε πάλι να μου στέλνει και αργότερα πιο συστηματικά. Τον τελευταίο μήνα, αρχίσαμε να κάνουμε κάτι, αλλά το αφήσαμε στο φλου. Στην αρχή, φαινόταν να έχει ενδιαφέρον, αλλά τώρα έχω ξεενερωσει, κάπως νιώθω. Έχουμε να βρεθούμε 15 μέρες και δεν βλέπω προσπάθεια από μεριάς του. Εγώ σε λίγες μέρες φεύγω για φοιτήτρια και αυτός θα μείνει εδώ. Τι με συμβουλεύεις να κάνω, αγαπητή Τζένη;;; Επίσης, να σου πω ότι γνωρίζομαστε πολλά χρόνια και αρχικά το έβλεπα κι εγώ φιλικά. Τώρα, όμως, σε λίγες μέρες φεύγω και η στάση του δεν είναι τόσο καλή. Να του μιλήσω να του πω να σταματήσουμε; Αρχίζουν και μου δημιουργούνται συναισθήματα και ήταν αυτό που φοβόμουν...

Τα συναισθήματα δεν είναι για να τα φοβόμαστε. Τα συναισθήματα είναι φανταστικά! Είναι η πεμπτούσια της ζωής! Είναι το αλατοπίπερό μας! Τώρα τι θα είχαμε να συζητάμε; Αν έχεις φτιάξει βαλίτσες για το ταξίδι σου; Βαρετό. Μπορεί απλώς να ήθελε να σε κατακτήσει και γεια σου. Μπορεί να θέλει να αποστασιοποιηθεί για να μην πληγωθεί, που φεύγεις. Μπορεί να βρήκε άλλη. Μπορεί να φοβάται να σου μιλήσει πρώτος εκείνος. Μα είναι τόσο πολλά τα «μπορεί», τόσο πολλά τα σενάρια...

Υπάρχει, όμως, ευτυχώς μια σίγουρη λύση. Δύσκολη, αλλά σίγουρη. Η χύμα κουβέντα. «Φίλε μου, φεύγω. Με θες; Γιατί εγώ έχω φανταστικά συναισθήματα για πάρτη σου».

HOT HOT HOT HOT HOT HOT HOT

ΑΚΟΥΣΕ ΤΩΡΑ ΤΙΣ ΠΙΟ ΣΕΞΥ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ!

90 91 92 1949

ΚΑΥΤΕΣ ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ

90 91 92 1144

Μην διατάξεις... Τηλεφώνησε τώρα!

24 ώρες το 24ωρο!

90 91 92 1173

ΚΑΥΤΗ ΑΠΟΛΑΥΣΗ!

ΧΡΗΤΙ ΤΑΜΠΟΥ

90 91 92 9152

Παιχνίδια για όλα τα γούστα!

24 ΩΡΕΣ

90 91 92 9127

Στενές Επαφές! Μην αρχεις!

90 91 92 1162

HOT HOT HOT HOT HOT HOT HOT

© JOHN HOLMES

Μικρές αγγελίες

Για να καταχωρίσετε μια αγγελία επικοινωνήστε με το 210 3617.369 (11.00-18.00) Χρεώσεις: € 34 οι 20 πρώτες λέξεις και € 0,35 κάθε επιπλέον. Αγγελία σε πλαίσιο: € 45.

Σε γνωρίζω... **Αβαντάς**, 28χρονη εντυπωσιακά όμορφη Αρχιτέκτων-μηχανικός, από άριστη οικογένεια επιστημόνων, γλωσσομαθής, με καλλίγραμμα σώμα, οικονομικά ανεξάρτητη με μεγάλη ακίνητη περιουσία, επιθυμεί να γνωρίσει νέο έως 35 ετών. «Πάππας», Ομήρου 38, Κολωνάκι, 210 3620.147, www.pappas.gr

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Ευκαιρίες να αποκατασταθεί η συνεννόηση σε προσωπικές κι επαγγελματικές σχέσεις

Ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία στον Ζυγό (3) και στον ζωδιακό σου άξονα δίνοντάς σου περιθώριο να τοποθετηθείς σωστότερα και ενδεχομένως να μαζέψεις τα σπασμένα του προηγούμενου διαστήματος στη σχέση με τον σύντροφό σου και τους συνεργάτες σου. Έχεις μια ευκαιρία να επέλθεις σε πρακτικά και ζητήματα ρουτίνας, όπως και να ξανακάνεις σχετικές συζητήσεις που ενδεχομένως ξέφυγαν από τον έλεγχό σου την πρώτη φορά. Το αποτέλεσμα γίνεται να διαφοροποιηθεί εφόσον κάνεις τον κόπο να είσαι ειλικρινής στις προθέσεις σου, όπως και να εστιαστείς αποκλειστικά σε αυτά που είναι σημαντικότερα, χωρίς να χάνεσαι σε λεπτομέρειες και πολλές διαφορετικές κατευθύνσεις. Άλλωστε το συνολικό επαγγελματικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο κινείσαι παραμένει συγκεκριμένο και περιοριστικό και ούτως ή άλλως ξεδιαλέγει με το καλημέρα σας πολλά από όσα σκέφτεσαι/θα ήθελες/επιθυμείς. Θα 'ναι έξυπνο να μην αναζητήσεις παλιές ισορροπίες, επειδή δεν πρόκειται να βρεθούν, ούτε στις συνεργασίες ούτε στη σχέση σου, παρά να εξετάσεις τι μπορεί να γίνει τώρα.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Τακτοποίηση της ρουτίνας σου, αν και με την επιμονή να κοιτάξεις προς τα πίσω

Καταφέρνεις επιτέλους να βάλεις ορισμένα ζητήματα της δουλειάς σε σειρά κι ενδεχομένως να ρυθμίσεις με έναν περισσότερο ισορροπημένο τρόπο την προσωπική σου ζωή μέσα στην καθημερινότητά σου, με την επιστροφή του Ερμή σε ευθεία πορεία (3). Υπάρχει η δυνατότητα να βρεις χώρο και χρόνο για την ερωτική σου ζωή και ό,τι σε ικανοποιεί και σου δίνει χαρά, όπως και για δημιουργικές δραστηριότητες στη ρουτίνα σου, εφόσον αποφασίσεις ότι δεν γίνεται να ασχολείσαι με όλους και με όλα και να εστιαστείς μόνο σε όσα έχουν πραγματική αξία, ψυχολογική και πρακτική, δηλαδή οικονομική. Αυτό για σένα μπορεί να σημαίνει επιστροφή ή αναζήτηση κάποιων τρόπων και προγραμμάτων που έχουν λειτουργήσει στο παρελθόν. Ωστόσο κάτι τέτοιο δύσκολα μπορεί να έχει επιτυχία, καθώς απαιτεί κι εσύ να μείνεις σε μια εκδοχή του εαυτού σου, την οποία στην πραγματικότητα καλείσαι να αφήσεις πίσω, έστω κι αν το αναβάλεις. Ειδικά στην υγεία σου, καλό είναι να είσαι σε επαφή με το παρόν και όχι με ό,τι ήταν κάποτε αποτελεσματικό.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Καλύτερη επαφή με το θετικό για να βρεις τη δύναμη να επέλθεις στο αρνητικό

Ο κυβερνήτης σου, Ερμής, ορθοδρομεί στον Ζυγό (3) δίνοντάς σου την ευκαιρία να αντλήσεις χαρά από τη συναναστροφή με τα παιδιά σου, από τα δημιουργικά σου πρότζεκτ και την ερωτική σου ζωή, εφόσον μπορείς να αποφύγεις τα άκρα στο σπίτι και το γραφείο με μεγαλύτερη ευκολία κατό-

πιν αρκετών πειραμάτων κι έτσι να βρεις κάποια καλύτερη ρευστότητα στις συνεννοήσεις σου. Καλό είναι στο εγχείρημα αυτό να μην αγνοήσεις τα προβλήματα, τα άγχη, τις εκκρεμότητες και τις ως τώρα αρνητικές σου εμπειρίες, αναζητώντας να απολαύσεις τα ίδια πράγματα με τον ίδιο τρόπο, επειδή αυτό δεν είναι εφικτό. Υπάρχουν κάποιες αδυναμίες και δυσκολίες, οι οποίες δεν εξαφανίζονται, δεν αποτελούν όμως και ολόκληρη την εικόνα και το μοναδικό που υπάρχει. Όσο περισσότερο διατεθειμένος είσαι να αποδεχτείς το αρνητικό μαζί με το θετικό, τόσο μεγαλύτερες είναι και οι πιθανότητες σου να αντλήσεις δύναμη από το θετικό ώστε τελικά να επιλύσεις και το αρνητικό. Η εθελουφλία ή οι φαντασιώσεις, αντίθετα, δυσχεραίνουν την κατάσταση.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Ανακουφιστική καθαρότητα, όμως και άρνηση να κάνεις οτιδήποτε διαφορετικά

Δίκοπο μαχαίρι η επιστροφή του Ερμή σε ευθεία πορεία (3), καθώς δίνει μεγαλύτερη καθαρότητα για υποθέσεις της οικογένειας και του σπιτιού σου που σε προβλημάτισαν το προηγούμενο διάστημα και ξεκαθαρίζει σχετικές συζητήσεις και έγνοιες. Από την άλλη αυτό δεν συνεπάγεται κάποια αλλαγή στη στάση του απέναντι, παρά μάλλον την επιβεβαίωσή της, με καθαρότητα, μέσα σου. Αυτό ισχύει και όσον αφορά τις δυναμικές στο γραφείο, όπου αντιλαμβάνεσαι πως τα δεδομένα των συνεργασιών σου είναι τα δεδομένα σου, παρά τις απόπειρές σου να το προσεγγίσεις από χίλιες διαφορετικές πλευρές ή να αποδώσεις διαφορετικές ερμηνείες. Αν κάτι γίνεται να διαφοροποιηθεί αυτό είναι η δική σου στάση. Η τάση σου θα είναι να καταφύγεις σε ένα «τι είχες Πάννη, τι είχα πάντα» και να συνεχίσεις να κάνεις τα ίδια ακριβώς πράγματα με την ελπίδα ότι πρόκειται να λειτουργήσουν διαφορετικά στο μέλλον. Ωστόσο τα σχέδιά σου και η ποιότητά ζωής σου ορίζονται

μόνο από ό,τι κάνεις τώρα.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Καλύτερη επικοινωνία, που όμως δεν πρέπει να εκλάβεις ως επιβεβαίωση παλιών ζητούμενων.

Καταφέρνεις να βάλεις στη σειρά πράγματα που κυνηγάς σχεδόν μήνες τώρα με τον ορθόδρομο Ερμή (3), ιδιαίτερα όσον αφορά τα σχέδιά σου, καθώς και τις οικονομικές και συναισθηματικές σου ισορροπίες. Είναι ευκολότερο να πιώσεις σωστά το νόημα στις συζητήσεις και τις επαφές σου και αυτές να έχουν αρχή, μέση και τέλος, ιδιαίτερα όσο δεν βάζεις πολλά άτομα και δραστηριότητες στο πρόγραμμα και πολλές σκέψεις στο μυαλό σου, επειδή ο χρόνος και οι αντοχές σου δεν αυξάνονται μαγικά. Θα σε εξυπηρετήσει να θυμάσαι πως εύκολο είναι κι ανώδυνες κουβέντες, ιδέες και συναναστροφές δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα, καθώς αλλάζουν και τα δικά σου ζητούμενα από όλα αυτά, τόσο σε προσωπικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Οι συμφωνίες, συναντήσεις και σχέσεις που φαίνονται «εύκολες» είναι μάλλον απίθανο να ευθυγραμμιστούν με τους προσωπικούς ή επαγγελματικούς σου στόχους. Το πιθανότερο είναι πως αναφέρονται σε πράγματα που κυνηγάς από παλιά και τα οποία χρήζουν αναθεώρησης, ασχέτως αν θέλεις ή όχι να την κάνεις.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Κάποια ευχαρίστηση και θετικά πράγματα που βοηθούν να «αθωώσεις» επιλογές σου

Εξομαλύνονται κάπως οι καταστάσεις στα οικονομικά σου και τη συναισθηματική σου ζωή, με τον κυβερνήτη σου, Ερμή, ορθόδρομο στον Ζυγό (3), όχι υπό την έννοια πως ανοίγουν οι ουρανοί και πέφτει ό,τι επιθυμείς, αλλά πως είναι ευκολότερο να συμφωνήσεις σε συγκεκριμένα πράγματα στην καριέρα και τη σχέση σου κι έτσι ξέρεις ακριβώς να περιμένεις. Αν δεν είσαι οπαδός του more is more, μπορεί να ευχαριστηθείς και να εστι-

αστείς σε λιγότερα όμως πολύ ουσιαστικότερα. Οι περιορισμοί και οι πιέσεις στην ερωτική σου ζωή, σε δημιουργικό επίπεδο και γενικά σε ό,τι σου δίνει χαρά παραμένουν, ιδιαίτερα αν το βασικό μέλημά σου είναι να συντηρήσεις γνωστές καταστάσεις και σχήματα, όπως είναι πολύ πιθανό να κάνεις. Καθώς όντως υπάρχουν ευκαιρίες για ικανοποίηση, απόλαυση και κέρδη, είναι ιδιαίτερα εύκολο να θεωρήσεις πως έχεις βρει κάποια καινούρια προσέγγιση, έχεις ανανεώσει κομμάτια της δουλειάς και της καθημερινότητάς σου, ενώ στην πραγματικότητα δεν συμβαίνει, απλά συνεχίζεις να ζεις με την πίεση που έχεις μάθει.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Ικανοποιητικά μηνύματα σε ένα δύσκολο πλαίσιο, τα οποία σε αφοπλίζουν εσφαλμένα.

Ο Ερμής επιστρέφει σε ευθεία πορεία στο ζώδιό σου (3) δημιουργώντας κατάλληλες συνθήκες για να εκφραστείς πιο άνετα και δίνοντάς σου την ευκαιρία να βαδίσεις επικοινωνιακά ανάμεσα σε άκρα πολύ καινούριων πραγμάτων και πολύ φορτισμένων και δυσάρεστων παλιών πραγμάτων. Το καλό είναι πως ούτε τα πρώτα, ούτε τα δεύτερα αναιρούνται, με έμφαση στις σχέσεις σου, κι έτσι μπορείς να έχεις μια ευρύτερη οπτική που ίσως σε βοηθήσει να συνειδητοποιήσεις και τους περιορισμούς που υπάρχουν στο οικογενειακό σου πλαίσιο και το σπίτι σου καθαρότερα, αλλά και τις δυνατότητες που μπορούν να υπάρξουν έξω από αυτούς τους περιορισμούς. Κοινώς να αντιληφθείς πως στο παρόν περιορίζεσαι, αλλά πως το εάν, πόσο και πώς θα περιορίζεσαι οικογενειακά και σε σχέση με το σπίτι σου, στο μέλλον, εξαρτάται απόλυτα από σένα. Καθώς υπάρχει και το ευχάριστο στην ερωτική και οικονομική σου ζωή, είναι εύκολο να επιλέξεις να μην κάνεις απολύτως τίποτα. Πάντως, υπάρχουν περιθώρια μεγάλης βελτίωσης στις στενές οικονομικές και ερωτικές σου σχέσεις.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Δύσκολες συνειδητοποιήσεις, καθαρότερη εικόνα κι αντίδραση σ' αυτά

Καθώς ο Ερμής ορθοδρομεί (3) σου δίνεται η δυνατότητα να βάλεις σε μια σειρά και να αποδεχτείς δύσκολες συνειδητοποιήσεις και εξελίξεις σε υποθέσεις που αφορούν τη συναισθηματική και οικονομική σου ζωή. Υπάρχουν ολοκληρώσεις και λήξεις που είναι ακόμη βαριές και απαιτητικές, ωστόσο τα πράγματα φαίνονται να μπαίνουν στην τελική ευθεία, χωρίς την αμφιταλάντευση της προηγούμενης περιόδου. Ενδεχομένως επίσης να ξεκαθαρίζει και η εικόνα σε σχέση με θέματα υγείας, χωρίς αυτό να σημαίνει την αποκατάστασή τους, αλλά μάλλον πως γνωρίζεις με τι έχεις να κάνεις. Η αντίδραση και η κόντρα θα είναι μάλλον η βασική σου άμυνα, όμως θα είναι επίσης μια τεράστια σπατάλη δυνάμεων, τις οποίες καλύτερα να διατηρήσεις αποδεχόμενος πως σε κάποια πράγματα δεν έχεις απολύτως κανέναν έλεγχο. Η προσπάθεια να κινηθείς παρασκηνιακά, να κάνεις χειρισμούς, να κάμψεις κανόνες και να υποβιβάζεις αξίες «για να...» είναι ανούσια, εφόσον μάλλον αποκατάσταση της τάξης χρειάζεται στις σχέσεις σου παρά μεγαλύτερη θολούρα. Καλύτερα να κινηθείς σ' αυτή τη δύσκολη κατεύθυνση.

ΤΟΞΟΘΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Σχέδια που βρίσκεις ευχάριστα, θα παραμείνουν μακρινά αν δεν κάνεις κάτι πρακτικά

Με την επιστροφή του Ερμή σε ευθεία πορεία (3) έχεις την ευκαιρία να «κλειδώσεις» σχέδια και δραστηριότητες, είτε με τον σύντροφο και την παρέα σου, είτε σε επαγγελματικό επίπεδο, καθώς είναι ευκολότερο να καταλήξεις μαζί με τους εμπλεκόμενους στο πώς είναι καλύτερα να βαδίσετε στο μέλλον. Ενδεχομένως να μην είναι ακριβώς αυτό που περιμένεις, προσωπικά επειδή είναι πολύ δύσκολο να πάρεις αυτά που θέλεις συναισθηματικά, επαγγελματικά επειδή είναι αντίστοιχα δύσκολο να εξασφαλιστούν αυτά που θέλεις οικονομικά. Χρειάζονται δηλαδή συμβιβασμοί, καθώς οι δυνατότητες είναι συγκεκριμένες. Επειδή και μόνο η προοπτική του μελλοντικού και οποιασδήποτε αλλαγής στη ρουτίνα σου εσένα μπορεί να σε

σπρώξει πολύ μακριά, επειδή σου αρέσει, είναι καλή ιδέα να τα εξετάζεις όλα αυτά σε σχέση με την επαγγελματική και προσωπική σου ρουτίνα. Αυτό, επειδή η ρουτίνα σου δεν πρόκειται να αλλάξει μαγικά και μόνο εφόσον ενσωματωθούν κάποιες αλλαγές σε αυτή θα μπορέσεις τελικά να πραγματοποιήσεις τα σχέδιά σου. Επειδή το σκέφτηκες, δεν συνέβη κιόλας.

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Εξομαλύνσεις και σωσίματα τελευταίας στιγμής, μια ευκαιρία να το πάρεις αλλιώς

Καθώς ο Ερμής επιστρέφει σε ευθεία πορεία (3) μπορείς να πετύχεις κάποια συνεννόηση σε επίπεδο καριέρας και γάμου για τα καινούρια κομμάτια ή την ανανέωση που επιδιώξεις το τελευταίο χρονικό διάστημα. Καλό είναι αυτό να μην το εκλάβεις σαν επιβεβαίωση για να συνεχίσεις στο ίδιο βιοκί και να βάλεις κι άλλα στο πρόγραμμα. Καταφέρνεις να βρεις άκρη με πέντε πραγματάκια και χρειάζεται να εστιαστείς στη δυσκολία με την οποία συνέβη αυτό και το κόστος που μπορεί να είχε συναισθηματικά και ψυχολογικά, ώστε στο μέλλον να αποφύγει να εμπλακείς με τον ίδιο τρόπο ή με τα ίδια πράγματα. Δεν είναι επιβράβευση για τις επιλογές σου, είναι ένα σώσιμο της τελευταίας στιγμής και μια ευκαιρία να αναθεωρήσεις από πού αντλεις χαρά, τι βρίσκεις δημιουργικό και βέβαια τι συνιστά για σένα το χαρούμενο κομμάτι της σχέσης σου. Επειδή η υγεία σου συνεχίζει να είναι σε ευαίσθητη περίοδο, έχει σημασία να τη σεβαστείς και να σχεδιάσεις διαφορετικά για το μέλλον.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Μεγάλο δυναμικό ανανέωσης που δεν χρειάζεται να σκιαστεί από υπάρχοντα προβλήματα.

Με την επιστροφή του Ερμή σε ευθεία πορεία (3) γίνονται εφικτές οι συνεννοήσεις που παλεύεις αρκετό καιρό τώρα για να εξισορροπήσεις καλύτερα τα διαφορετικά επίπεδα της ερωτικής σου ζωής, όπως και του δίπολου δημιουργικότητας-χρήμα στα επαγγελματικά σου. Είναι δυνατόν να γεφυρωθούν άκρα και να πάρει τον δρόμο της ανανέωση την οποία σκέφτεσαι και κουβεντιάζεις, αρκεί να μην επιλέξεις κάποιο άκρο και να μη θεωρήσεις ότι η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί. Θέματα υγείας, καλή διάθεση και ψυχολογία συνεχίζουν να σε βαρβαίνουν, όμως δεν είναι η προοπτική σου, αλλά μάλλον κάποιες γνωστές και παλιές ιστορίες που δυσκολεύεσαι να αποδεχτείς. Δεν γίνεται να επιταχυνθούν, όμως δεν θα διαρκέσουν για πάντα. Αυτό που μπορείς και καλό είναι να κάνεις, είναι να προσπαθήσεις να πάρεις την όποια ανανέωση βρίσκεις και να τη διοχετεύσεις στο σπίτι, το οικογενειακό σου περιβάλλον και βέβαια μέσα σου προκειμένου να τακτοποιήσεις τα πράγματα με έναν διαφορετικό τρόπο, γιατί, όπως έχουμε, μάλλον δυσκολεύουν και δεν λειτουργούν.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Τείνεις να σπαταλήσεις την αξία που δημιουργείς σε «κουρασμένες» ιδέες και σχέδια

Οι δύσκολες σκέψεις και κουβέντες με τον σύντροφο και την οικογένειά σου, όπως και με τους ανθρώπους στον επαγγελματικό σου χώρο, φαίνεται να παίρνουν τον δρόμο τους δημιουργώντας την υπόσχεση κάποιου οφέλους, είτε ψυχολογικού είτε χρηματικού τύπου. Το πρόβλημα είναι πως ακόμη και αν κάποιες δυσκολίες εξομαλυνθούν, το παρακάτω παραμένει ιδιαίτερα περιορισμένο και δεσμευτικό και δεν μπορείς να σχεδιάσεις και πάρα πολλά, σε προσωπικό ή επαγγελματικό επίπεδο. Καλό θα είναι να μην ακυρώσεις οτιδήποτε θετικό εξαιτίας αυτού. Ό,τι καταλαβαίνεις, ότι συνεννοείσαι και ό,τι κερδίζεις καλό είναι να το αξιοποιήσεις για να προσεγγίσεις καινούριες ιδέες, διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας και γενικά για να αναθεωρήσεις τον τρόπο που συνδέσαι με τους ανθρώπους στην καθημερινότητά σου. Σε αυτό το κομμάτι χρειάζεται να γίνονται μεγάλες αλλαγές και προς τα εκεί είναι η χρησιμότερη κατεύθυνση για σένα, όχι σε σχέδια που στηρίζονται σε αυτά που γνωρίζεις και κάνεις ήδη, ούτε στο να επιδιώξεις το παραπάνω σε υπάρχουσες προσωπικές κι επαγγελματικές δραστηριότητες. **A**

Κατάλληλο για... **ΣΧΕΔΟΝ ΕΝΗΛΙΚΕΣ!**

Η πιο κωμική σειρά επιβίωσης της χρονιάς
έρχεται στο MEGA.
Γράφει ξανά η Μυρτώ Κοντοβά.

Πρωταγωνιστές:
Γιάννης Στάνκογλου
Μάκης Παπαδημητρίου
Θεοδώρα Τζήμου
Γιώργος Παπαγεωργίου

#SxedonEnhlikes

MEGA

Νέα Σειρά
ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ!

Καλή, γλυκιά χρονιά!

Βασιλόπιτα και τσουρέκια, κουραμπιέδες και μελομακάρονα, μακαρόν, παραδοσιακά γλυκά και ταρτάκια για το καλωσόρισμα της νέας χρονιάς. Βρείτε αποκλειστικά στα Lidl όλα τα προϊόντα Deluxe για τις πιο απολαυστικές γιορτινές στιγμές.

ΔΕΚ.
17

Deluxe
Βασιλόπιτα με φλουρί,
780 g
7,68€ / 1 kg

5,99€

Deluxe
Μελομακάρονα,
680 g
8,51€ / 1 kg

5,79€

Deluxe
Κουραμπιέδες Ν.
Καρβάλης, 450 g
11,09€ / 1 kg

4,99€

Ανακαλύψτε ακόμη περισσότερα προϊόντα Deluxe στα καταστήματα Lidl.

www.lidl-hellas.gr